

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

**Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb.,
o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich**

(3. doplněná verze, aktualizovaná ke dni 1. února 2022)

Zpracoval: odbor legislativy a koordinace předpisů

PŘEDMLUVA

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

letos v červenci uplyne pět let ode dne nabytí účinnosti zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, který obsahuje obecnou úpravu přestupkového práva, a zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, který upravuje vybrané skutkové podstaty přestupků vyskytující se na více úsecích veřejné správy. Současně s těmito zákony nabyt účinnosti zákon č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích, jehož hlavním cílem bylo přizpůsobit úpravu ve zvláštních zákonech nové obecné úpravě v zákoně č. 250/2016 Sb.

Zákon č. 250/2016 Sb., který nahradil dřívější právní úpravu v zákoně č. 200/1990 Sb., o přestupcích, upravuje především podmínky odpovědnosti za přestupek, druhy správních trestů a ochranných opatření a podmínky pro jejich ukládání. Dále upravuje některá zvláštní pravidla pro postup správních orgánů v řízení o přestupku, který se jinak řídí správním řádem jako obecným procesním předpisem.

Zákon č. 250/2016 Sb. byl od nabytí účinnosti dotčen 5 novelizacemi a 2 nálezy Ústavního soudu. První novelou byl zákon č. 173/2018 Sb., který nabyt účinnosti 1. prosince 2018 a který řešil parciální otázku odpovědnosti soudců Ústavního soudu za přestupek.¹ Druhou změnu přinesl zákon č. 285/2018 Sb., který nabyt účinnosti 1. ledna 2019 a který se týkal projednávání přestupků příkazem na místě.² V prvním případě byl předkladatelem návrhu zákona Senát, ve druhém pak skupina poslanců.

Další změny přinesly nálezy Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 15/19 ze dne 4. února 2020, vyhlášený pod č. 54/2020 Sb., a nálezy Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 4/20 ze dne 16. června 2020, vyhlášený pod č. 325/2020 Sb., jimiž byla postupně zrušena část a poté zbytek § 112 odst. 2, tj. přechodného ustanovení upravujícího vztah dosavadních lhůt pro zánik odpovědnosti za přestupek a promlčecích dob podle zákona č. 250/2016 Sb.

Další novelou byl zákon č. 261/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s další elektronizací postupů orgánů veřejné moci, jenž zrušil § 109 o využívání údajů z informačních systémů veřejné správy, neboť oprávnění

¹ Stanovilo se obecné pravidlo, že soudci Ústavního soudu obdobně jako poslanci a senátoři podléhají standardnímu řízení o přestupku, nepožádají-li o projednání skutku v kárném řízení.

² Do § 91 odst. 1 se jako podmínka pro vydání příkazu na místě doplnilo, že k vyřízení přestupku nepostačuje domluva. Zároveň se vypustila možnost uložit obviněnému příkazem na místě napomenutí. Tato novela tedy umožnila uložit příkazem na místě pouze pokutu, a to za podmínky, že k vyřízení přestupku nepostačí domluva.

jednotlivých orgánů veřejné moci k čerpání údajů ze základních registrů a agendových informačních systémů se bude nově odvíjet od registrace agendy v registru práv a povinností a registrace působnosti konkrétního orgánu veřejné moci v agendě.

Další dílčí novelou byl zákon č. 277/2019 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv, který provedl terminologickou změnu v § 104 odst. 3 (vyhlašování amnestie ve Sbírce zákonů).

Nejvýznamnější dosavadní novelou je zákon č. 417/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, který nabyl účinnosti 1. února 2022. Tento zákon primárně reaguje na potřeby již téměř pětileté aplikační praxe s tím, že se zaměřuje na následující oblasti:

- zmírnění kvalifikačních požadavků na oprávněné úřední osoby
- zrušení povinnosti zpracovávat přehled přestupků
- ochrana soukromí a bezpečnosti osob vystupujících v řízení o přestupku a náležitá procesní ochrana zranitelných obětí v tomto řízení
- zvýšení účinnosti omezujících opatření
- odstranění překážek ve vzájemné komunikaci správních orgánů příslušných k projednávání přestupků a orgánů veřejné moci.

Na základě požadavků z praxe se nad rámec již uvedených změn

- zakotvuje příslušnost obecního úřadu obce základního typu k projednání přestupků proti pořádku ve státní správě spáchaných porušením povinností stanovené v nařízení obce nebo kraje (dříve byly příslušné k projednání těchto přestupků pouze obecní úřady obcí s rozšířenou působností)
- upravuje procesní postup, jímž správní orgán nepřipustí zastoupení na základě plné moci, pokud (obecný) zmocněnec vystupuje v řízení před správními orgány v různých věcech opětovně
- zakotvuje, že ukládání náhrady nákladů řízení je vyloučeno nejen u příkazu na místě, který je prvním úkonem v řízení, nýbrž i u příkazu na místě, který byl vydán v již zahájeném řízení.

Dalším cílem zákona č. 417/2021 Sb. bylo provedení legislativně-technických úprav a dalších úprav směřujících k odstranění výkladových nejasností, které v praxi od nabytí účinnosti zákona č. 250/2016 Sb. vyvstaly.

Zákonem č. 417/2021 Sb. byly vedle zákona č. 250/2016 Sb. novelizovány i některé další zákony. Významnou změnu přinesla novelizace zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, která zakotvila nový přestupek proti veřejnému

pořádku, kterého se dopustí fyzická osoba tím, že vnese na organizované sportovní utkání pyrotechnický výrobek nebo v místě takového utkání, cestou na takové utkání anebo cestou zpět z takového utkání pyrotechnický výrobek použije [§ 5 odst. 1 písm. k) zákona o některých přestupcích]. Přestupek je trestný i ve stádiu pokusu a je zapisován do evidence přestupků vedené Rejstříkem trestů. Za přestupek hrozí pokuta od 10 000 Kč do 50 000 Kč, v případě opakovaného spáchání od 10 000 do 100 000 Kč, a v souvislosti s ním lze uložit též omezující opatření spočívající v zákazu navštěvovat sportovní akce. Nový přestupek reflektuje skutečnost, že používání pyrotechniky během sportovních zápasů patří k častým a zároveň rizikovým projevům sportovního fandění, které vážně ohrožují lidské zdraví a majetek.

Zákonem č. 417/2021 Sb., byl novelizován též trestní zákoník. Jako trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 trestního zákoníku, za který hrozí trest odnětí svobody až na dvě léta, bude nově postihováno opakované nebo soustavné jednání směřující ke zmaření účelu omezujícího opatření spočívajícího v zákazu navštěvovat místa, kde se konají sportovní akce, a omezujícího opatření uloženého v řízení o přestupku podle zákona o návykových látkách, které spočívá v zákazu navštěvovat určená veřejně přístupná místa. Uvedená změna přispěje ke zvýšení vymahatelnosti omezujících opatření, které se tak stanou adekvátnější náhradou za zrušený správní trest zákazu pobytu.

Při příležitosti nabytí účinnosti poslední zmiňované novely zákona č. 250/2016 Sb. bylo připraveno aktualizované vydání průvodce, které zohledňuje změny právní úpravy, judikaturu správních soudů, odbornou literaturu a stanoviska Ministerstva vnitra vydaná v mezidobí od poslední aktualizace. Aktualizované vydání přináší odpovědi na otázky, které vyvstaly v souvislosti s několikaletou praktickou aplikací zákona č. 250/2016 Sb.

Věřím, že tato aktualizovaná metodická pomůcka, která bude i nadále doprovázena intenzivní metodickou činností ze strany Ministerstva vnitra, pomůže správním orgánům a jednotlivým úředním osobám projednávajícím přestupky v jejich každodenní činnosti.

Mgr. Petr Vokáč
náměstek ministra vnitra
pro řízení sekce legislativy, státní správy
a územní samosprávy

OBSAH PRŮVODCE

PŘEDMLUVA	2
OBSAH PRŮVODCE	5
ČLENĚNÍ ZÁKONA	6
PŮSOBNOST ZÁKONA	8
HMOTNĚPRÁVNÍ ČÁST – ZÁKLADY ODPOVĚDNOSTI, SPRÁVNÍ TRESTY A OCHRANNÁ OPATŘENÍ	15
1. Základní pojmy (§ 5 až 12)	15
2. Odpovědnost fyzické osoby za přestupek (§ 13 až 19)	24
3. Odpovědnost právnické osoby za přestupek (§ 20 a 21)	29
4. Odpovědnost podnikající fyzické osoby za přestupek (§ 22 až 23)	32
5. Okolnosti vylučující protiprávnost (§ 24 až 28)	34
6. Zánik odpovědnosti za přestupek (§ 29)	37
7. Promlčecí doba (§ 30 až 32)	39
8. Druhy správních trestů (§ 35, 45 až 50)	42
9. Ukládání správních trestů (§ 36 až 44)	46
10. Ochranná opatření (§ 51 až 54)	51
11. Zvláštní ustanovení o mladistvých (§ 55 až 59)	54
PROCESNÍ ČÁST – ŘÍZENÍ O PŘESTUPKU	57
1. Uplatňování subsidiarity právních předpisů v řízení o přestupku	57
2. Příslušnost k projednávání přestupků (§ 60 až 64)	57
3. Postup před zahájením řízení (§ 73 až 76)	67
4. Postup v řízení (§ 77 až 92)	73
5. Rozhodnutí o přestupku (§ 93 a 94)	91
6. Náklady řízení (§ 95)	92
7. Odvolací řízení (§ 96 až 98)	93
8. Zvláštní ustanovení o přezkumném řízení (§ 100)	95
9. Příkazní řízení (§ 90 až 92)	96
10. Adhezní řízení (§ 89)	100
11. Evidence přestupků (§ 106 až 108)	104
ÚČINNOST A PŘECHODNÁ USTANOVENÍ	105
PŘECHODNÁ USTANOVENÍ K ZÁKONU Č. 417/2021 Sb.	113
DALŠÍ INFORMACE	115
Příloha	116

ČLENĚNÍ ZÁKONA

ČÁST PRVNÍ – OBECNÁ USTANOVENÍ

ČÁST DRUHÁ – ZÁKLADY ODPOVĚDNOSTI ZA PŘESTUPEK

Hlava I – Společná ustanovení pro fyzickou osobu, právnickou osobu a podnikající fyzickou osobu

Hlava II – Odpovědnost fyzické osoby za přestupek

Hlava III – Odpovědnost právnické osoby za přestupek

Hlava IV – Odpovědnost podnikající fyzické osoby za přestupek

Hlava V – Okolnosti vylučující protiprávnost

Hlava VI – Zánik odpovědnosti za přestupek a odpovědnost právního nástupce

Díl 1 – Zánik odpovědnosti za přestupek

Díl 2 – Odpovědnost právního nástupce za přestupek

Hlava VII – Správní tresty a jejich ukládání

Díl 1 – Druhy správních trestů a obecné zásady pro jejich ukládání

Díl 2 – Jednotlivé správní tresty a jejich výkon

Hlava VIII – Ochranná opatření

Hlava IX – Zvláštní ustanovení o mladistvých

ČÁST TŘETÍ – ŘÍZENÍ O PŘESTUPCÍCH

Hlava I – Příslušnost správních orgánů a změny příslušnosti

Hlava II – Právní styk s cizinou

Hlava III – Doručování

Hlava IV – Účastníci řízení, další osoby vystupující v řízení a orgán sociálně-právní ochrany dětí

Hlava V – Postup před zahájením řízení

Hlava VI – Postup v řízení

Díl 1 – Zahájení řízení

Díl 2 – Průběh řízení

Díl 3 – Zvláštní druhy řízení

Hlava VII – Rozhodnutí o přestupku

Hlava VIII – Náklady řízení

Hlava IX – Řízení o odvolání

Hlava X – Zvláštní postupy po právní moci rozhodnutí o přestupku

ČÁST ČTVRTÁ – SPOLEČNÁ, PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

PŮSOBNOST ZÁKONA

A. Časová působnost (§ 2)

Odpovědnost za přešupek se posuzuje podle zákona účinného v době spáchání přešupku (= v době, kdy pachatel konal nebo v případě opomenutí byl povinen konat; přitom není rozhodující, kdy následek³ přešupku nastane nebo kdy měl nastat).

Jestliže se změni zákon během páchání přešupku, použije se zákon, který je **účinný při dokončení jednání, jímž je přešupek spáchán**. Jestliže se zákon změni po spáchání přešupku, použije se **pozdější zákon jen tehdy, je-li to pro pachatele příznivější**. Jestliže se zákon změni vícekrát, použije se zákon, který je pro pachatele nejmírnější.

Správní trest se ukládá na základě právní úpravy určené podle popsaných zásad, avšak vždy lze uložit pouze takový druh správního trestu, který dovoluje uložit zákon účinný v době rozhodování. **Ochranné opatření** se ukládá podle zákona účinného v době rozhodování (lze tedy uložit i ochranné opatření, které nebylo možné uložit v době spáchání přešupku).

Příklad: *Pachatel se dopouštěl protiprávního jednání nepřetržitě od 1. 8. 2017 do 5. 10. 2017:*

- *Podle právní úpravy účinné k 1. 8. 2017 bylo možné za přešupek uložit pokutu do 3 000 Kč.*
- *Podle právní úpravy účinné od 1. 10. 2017 do 30. 10. 2017 bylo možné za přešupek uložit pokutu do 10 000 Kč a zákaz činnosti do 3 let.*
- *Dne 1. 11. 2017 nabyla účinnosti novela, která snížila horní hranici sazby pokuty, kterou lze za přešupek uložit, na 5 000 Kč a zrušila trest zákazu činnosti.*
- *Dne 1. 1. 2018 nabyla účinnosti další novela, která zvýšila hranici sazby pokuty za daný přešupek na 7 000 Kč (ostatní podmínky odpovědnosti za přešupek zůstaly v průběhu času stejné).*
- *O přešupku je vydáno rozhodnutí dne 1. 3. 2018. Podle jakého právního stavu bude uložen správní trest za přešupek?*

Vysvětlení: *Pokuta se uloží podle zákona účinného k 1. 11. 2017, tj. pokutu lze uložit do 5 000 Kč. S ohledem na § 37 písm. i) zákona č. 250/2016 Sb. musí správní orgán při ukládání správního trestu přihlídnout k tomu, že k části jednání došlo za účinnosti zákona, který za přešupek stanovil mírnější správní trest, tj. pokutu do 3 000 Kč. Za přešupek nelze uložit trest zákazu činnosti, neboť zákon účinný v době rozhodování takový druh trestu uložit nedovoluje.*

³ Následkem se rozumí porušení či ohrožení společenských vztahů, zájmů a hodnot, jež jsou objektem přešupku (např. zdraví, majetek apod.).

Podle zákona účinného při dokončení jednání bylo možné uložit pokutu do 10 000 Kč a zákaz činnosti do 3 let. Následně však došlo ke dvěma změnám právní úpravy, a proto se uplatní pravidlo v § 2 odst. 5, tj. použije se zákon pro pachatele nejmírnější, tj. ten, podle něhož bylo možné za přešupek uložit pokutu 5 000 Kč (užití tohoto zákona nebrání, že již není účinný).

Z judikatury:

- „Orgán, který posuzuje, zda se použije zásada příkazu retroaktivity ve prospěch pachatele (čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod, § 2 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přešupky a řízení o nich), **musí podřadit konkrétní čin konkrétního pachatele pod všechna relevantní ustanovení upravující přešupek, celkový výsledek posoudit a podle toho rozhodnout, zda je pozdější právní úprava pro pachatele příznivější. Pokud se nová právní úprava stane účinnou až poté, co rozhodnutí správního orgánu předtím nabylo právní moci, musí v řízení o žalobě proti takovému rozhodnutí tuto úvahu v plném rozsahu učinit krajský soud, i pokud bude muset posoudit určitý aspekt, který dřívější právní úprava nestanovila.**“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. února 2021, č. j. 8 As 43/2019-40, č. 4162/2021 Sb. NSS)

- „**Zásada použití pozdější příznivější právní úpravy** zakotvená v čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod a provedená § 7 odst. 1 zákona o přešupcích, resp. § 2 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přešupky **neznamená, že správní orgán, či soud je povinen vypracovat rozsáhlý traktát na téma srovnání právní úpravy účinné v době spáchání deliktu a právní úpravy účinné v době rozhodování správních orgánů.** Výhodnost právní úpravy pro pachatele je sice třeba posoudit komplexně, avšak zároveň s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu a námitkám pachatele, tedy nikoli hypoteticky a teoreticky s ohledem na všechny možné i nemožné okolnosti.“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. února 2019, č. j. 8 As 197/2017 – 44)

- „Jestliže byl pachatel odsouzen za více trestných činů, **je třeba posoudit otázku časové působnosti u každého činu zvlášť.** Proto není vyloučeno, aby některé skutky byly posouzeny podle dřívější právní úpravy a jiné skutky téhož pachatele podle právní úpravy pozdější, pokud je pro něho takové posouzení příznivější.“ (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. května 2012, č. j. 4 Tdo 457/2012-38)⁴

B. Územní působnost (§ 3)

Podle právního řádu České republiky se posuzuje odpovědnost za **přešupky spáchané na území České republiky** (bez ohledu na osobu pachatele), tj. pokud

⁴ Usnesení Nejvyššího soudu se sice týkalo trestných činů, ale závěry v něm uvedené se uplatní analogicky i ve vztahu k přešupkům.

na území České republiky došlo k (části) jednání, nebo na území České republiky došlo nebo mělo dojít k (části) následku (= k ohrožení nebo porušení zájmu chráněného zákonem). Území České republiky je vymezeno státními hranicemi, které jsou stanoveny ústavním zákonem nebo mezinárodní smlouvou (čl. 11 Ústavy).

Příklad: *Přestupek ublížení na cti spáchaný prostřednictvím telefonického hovoru se považuje za spáchaný na území České republiky, ať už pachatel volá z ciziny do České republiky, nebo naopak (obdobně i u jiných tzv. distančních přestupků⁵, podobná je situace i u tzv. tranzitních přestupků⁶).*

Odpovědnost za **přestupky spáchané v cizině** se posuzuje podle právního řádu České republiky **za současného splnění dvou podmínek:**

1. pachatelem přestupku je

- a) státní občan České republiky,
- b) osoba bez státní příslušnosti, která má na území České republiky trvalý pobyt, nebo
- c) právnická nebo podnikající fyzická osoba, která má na území České republiky své sídlo nebo zde alespoň vykonává svoji činnost (*zahrnuje i případy, kdy právnická či podnikající fyzická osoba má pronajatou kancelář či byt nebo jiný prostor, z něhož bude vykonávat svoji činnost a za jehož užívání bude platit, či případy, kdy taková osoba zaměstnává osoby v pracovním poměru nebo spolupracuje s jinými osobami na základě obchodní smlouvy za podmínky, že tyto osoby vykonávají na území České republiky činnost na její účet, ať už jejím jménem nebo jménem svým*), anebo zde má svůj nemovitý majetek (*zpravidla zjistitelný z příslušné evidence, zejména z katastru nemovitostí*).

2. jde o jeden ze stanovených případů:

- a) pachatel svým jednáním porušil povinnost, kterou má podle právního řádu České republiky nejen na území České republiky, ale i v cizině (*např. povinnost zachovávat mlčenlivost o utajovaných informacích – § 65 odst. 2 zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti*), případně kterou má pouze v cizině (*např. oznamovací povinnost držitele cestovního dokladu v zahraničí ve vztahu k českému zastupitelskému orgánu podle § 32 odst. 3 zákona č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech*),

⁵ Za místo činu se u distančních přestupků považuje jak místo, kde došlo k jednání, tak místo, kde došlo k následku.

⁶ Za místo činu se u tranzitních přestupků považují všechna místa, ve kterých se rozvíjel příčinný vztah mezi jednáním a následkem, i když na nich nedošlo ani k samotnému jednání, ani ještě k následku.

- b) pachatel spáchal přestupek proti majetku nebo proti občanskému soužití, pokud takové jednání nebylo projednáno v cizině⁷ (např. potyčka dvou turistů v autobuse během zahraničního zájezdu), nebo
- c) mezinárodní smlouva stanoví, že se odpovědnost za daný přestupek posuzuje podle právního řádu České republiky.

Příklad: *Polský dopravce v průběhu přepravy poruší povinnost zčásti na území ČR a zčásti v Rakousku. Může být potrestán podle zákona č. 250/2016 Sb.?*

Vysvětlení: *Ano. V daném případě je rozhodné to, že došlo k jednání zčásti na našem území a zčásti v cizině, což je považováno za spáchání přestupku na území ČR (§ 3 odst. 2), přičemž je nerozhodné, že jde o zahraniční právnickou nebo podnikající fyzickou osobu (k tomu srov. § 3 odst. 1).*

Teprve pokud by k jednání i následku došlo výlučně v cizině, bylo by nutno zkoumat vztah pachatele k České republice [viz podmínka uvedená pod bodem 1)] a zda jde o některý z případů, kdy je postih přestupku spáchaného výlučně v zahraničí přípustný [viz podmínka uvedená pod bodem 2)]. Zatímco poměrně časté budou případy, kdy k části jednání/následku dojde na území ČR/v cizině, pouze výjimečně bude možný postih přestupku, k němuž došlo výlučně na území jiného státu.

C. Osobní působnost (§ 4)

Podle zákona č. 250/2016 Sb. **nelze projednat jednání, které má znaky přestupku, pokud se ho dopustili:**

1) osoby požívající výsad a imunit podle zákona⁸ nebo mezinárodního práva⁹

➤ před zahájením řízení správní orgán věc odloží podle § 76 odst. 1 písm. b) nebo c), a pokud již bylo řízení o přestupku zahájeno, správní orgán řízení zastaví podle § 86 odst. 1 písm. d) nebo e).

➤ pokud se tyto osoby dopustily přestupku a byl jim uložen trest předtím, než nabyly výsad a imunit, nelze přistoupit k výkonu takového správního trestu nebo v jeho výkonu pokračovat.

⁷ Pokud bylo jednání projednáno v cizině, pak nehledě na výsledek takového projednání, již nelze jednání posoudit podle právního řádu České republiky.

⁸ Osobami požívajícími výsad a imunit podle zákona jsou prezident, soudci Ústavního soudu, poslanci a senátoři (soudci Ústavního soudu a poslanci a senátoři nicméně podléhají zvláštní právní úpravě, viz body 2 a 3).

⁹ Osobami požívajícími výsad a imunit podle mezinárodního práva jsou především ty osoby, na něž se vztahují tzv. Vídeňské úmluvy o diplomatických a konzulárních stycích a další mezinárodní dokumenty a mezinárodní obyčejové právo.

2) poslanci a senátoři, pokud požádali o projednání přestupku v disciplinárním řízení podle jiných zákonů¹⁰

➤ pokud poslanec nebo senátor požádá o projednání přestupku v disciplinárním řízení, pak správní orgán postupuje podle § 64 odst. 1 písm. b) a věc předá¹¹ mandátovému a imunitnímu výboru Poslanecké sněmovny nebo Senátu.

➤ pokud poslanec nebo senátor nepožádá o projednání přestupku v disciplinárním řízení, správní orgán věc projedná podle zákona č. 250/2016 Sb. stejně jako v případě ostatních osob.

3) soudci Ústavního soudu¹², pokud požádali o projednání přestupku v kárném řízení podle jiného zákona¹³

➤ pokud soudce Ústavního soudu požádá o projednání přestupku v kárném řízení, pak správní orgán postupuje podle ustanovení o předání věci podle § 64 odst. 1 písm. b) a věc předá Ústavnímu soudu.

➤ pokud soudce Ústavního soudu nepožádá o projednání přestupku v kárném řízení, správní orgán věc projedná podle zákona č. 250/2016 Sb. stejně jako v případě ostatních osob.

4) osoby během výkonu vazby, trestu odnětí svobody a zabezpečovací detence

➤ správní orgán postupuje podle ustanovení o předání věci podle § 64 odst. 1 písm. b) a věc předá příslušnému služebnímu orgánu nebo služebnímu funkcionáři.

➤ jednání se projedná podle zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, nebo zákona č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence.

➤ pokud pachatel přestane být osobou ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence před vydáním rozhodnutí v prvním stupni, projedná se jeho jednání jako přestupek podle zákona č. 250/2016 Sb.

➤ pokud pachatel přestane být osobou ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence po vydání rozhodnutí v prvním stupni, bude se při

¹⁰ § 13 a násl. zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, a § 14 a násl. zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu.

¹¹ Zákonem č. 417/2021 Sb. byla zrušena část § 76 odst. 1 písm. c) a § 86 odst. 1 písm. e), která duplicitně v těchto případech počítala s odložením věci, respektive zastavením řízení.

¹² Do 1. 12. 2018, kdy nabyl účinnosti zákon č. 173/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, nebylo možné soudce Ústavního soudu stíhat pro přestupek (jednání, které mělo znaky přestupku, bylo kárným proviněním podle § 13 odst. 2 zákona o Ústavním soudu).

¹³ § 134 a násl. zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu.

projednávání opravných prostředků nebo uplatňování dozorčích prostředků postupovat v režimu zákona o výkonu vazby, zákona o výkonu trestu odnětí svobody, nebo zákona o výkonu zabezpečovací detence, tj. nikoliv v režimu zákona č. 250/2016 Sb.

5) příslušníci bezpečnostního sboru

➤ jednání se projedná podle zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů (s výjimkami viz dále).

6) osoby podléhající vojenské kázeňské pravomoci

➤ jednání se projedná podle zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání (s výjimkami viz dále).

Postup při projednávání jednání příslušníků bezpečnostního sboru a osob podléhajících vojenské kázeňské pravomoci

Podle zákona č. 250/2016 Sb. (stejně jako podle předchozí právní úpravy) platí, že jednání, které má znaky přestupku, kterého se dopustí příslušník bezpečnostního sboru nebo osoba podléhající vojenské kázeňské pravomoci, se projedná podle zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, respektive zákona o vojácích z povolání.

Zákon č. 250/2016 Sb. však počítá i s možností, že jednání, které má znaky přestupku, bude projednáno v režimu zákona č. 250/2016 Sb., a to s cílem zabránit zneužívání této právní úpravy. Postup při projednávání jednání příslušníků bezpečnostního sboru a osob podléhajících vojenské kázeňské pravomoci se proto liší podle toho, v jakém okamžiku správní orgán zjistí, že podezřelým (příp. obviněným) je příslušník bezpečnostního sboru nebo osoba podléhající vojenské kázeňské pravomoci:

a) před vydáním rozhodnutí v prvním stupni

➤ **správní orgán předá věc příslušnému orgánu podle § 64 odst. 1 písm. b)**, a to před, nebo i po zahájení řízení.

b) po vydání rozhodnutí v prvním stupni

➤ **správní orgán dokončí řízení podle zákona č. 250/2016 Sb. a vyrozumí o tom příslušného služebního funkcionáře nebo příslušný služební orgán.**

➤ působnost správního orgánu zůstává zachována i pro následné uplatnění opravných a dozorčích prostředků (i v případě zrušení rozhodnutí a vrácení k novému projednání projednává jednání i nadále správní orgán).

Pokud pachatel přestane být příslušníkem bezpečnostního sboru nebo osobou podléhající vojenské kázeňské pravomoci před vydáním rozhodnutí ve věci v prvním stupni, jeho jednání se **projedná jako přestupek podle zákona č. 250/2016 Sb.**

Pokud pachatel přestane být příslušníkem bezpečnostního sboru nebo osobou podléhající vojenské kázeňské pravomoci po vydání rozhodnutí ve věci v prvním stupni, **zůstává zachována působnost** služebního orgánu uplatnění opravných a dozorčích prostředků.

Příklad: *Správní orgán rozhodne o jednání příslušníka bezpečnostního sboru nebo osoby podléhající vojenské kázeňské pravomoci jako o přestupku příkazem vydaným jako první úkon v řízení. Proti příkazu je podán odpor, v němž obviněný uvede, že je příslušníkem bezpečnostního sboru nebo osobou podléhající vojenské kázeňské pravomoci.*

Vysvětlení: *V takovém případě zůstane zachována příslušnost správního orgánu i v řízení navazujícím na podání odporu, a to i v případě, že obviněný v odporu uvede, že je příslušníkem bezpečnostního sboru nebo osobou podléhající vojenské kázeňské pravomoci. Příkaz je forma rozhodnutí, a proto i vydaný příkaz naplňuje podmínku pro aplikaci § 4 odst. 6 zákona č. 250/2016 Sb. Správní orgán tedy nebude věc předávat příslušnému služebnímu funkcionáři (služebnímu orgánu) podle § 64 odst. 1 písm. b) zákona č. 250/2016 Sb., ale sám řízení dokončí a služebního funkcionáře (služební orgán) pouze vyrozumí ve smyslu § 4 odst. 6 zákona č. 250/2016 Sb.*

Poznámka: Podle § 45 odst. 1 písm. j) zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů je příslušník povinen nejpozději po zahájení řízení o přestupku, z něhož je obviněn, bez zbytečného odkladu oznámit správnímu orgánu příslušnému k projednání přestupku, že je příslušníkem. Obdobnou úpravu pro vojáky z povolání obsahuje § 48 odst. 1 písm. j) zákona o vojácích z povolání. **Oznamovací povinnost** musí být splněna bez zbytečného odkladu, nejpozději po zahájení řízení o přestupku, tj. poté, co bylo obviněnému doručeno nebo ústně vyhlášeno oznámení o zahájení řízení o přestupku (§ 78 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb.). Porušení oznamovací povinnosti zakládá odpovědnost za kázeňský přestupek.

HMOTNĚPRÁVNÍ ČÁST – ZÁKLADY ODPOVĚDNOSTI, SPRÁVNÍ TRESTY A OCHRANNÁ OPATŘENÍ

1. Základní pojmy (§ 5 až 12)

Přestupek (§ 5) = společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.

Pojem přestupek ve smyslu zákona č. 250/2016 Sb. zahrnuje:

- přestupky fyzických osob, na které se dříve vztahoval zákon č. 200/1990 Sb.
- dosavadní správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob
- dosavadní jiné správní delikty fyzických osob.

Naproti tomu se zákon č. 250/2016 Sb. nevztahuje na správní disciplinární delikty,¹⁴ správní pořádkové delikty¹⁵ a delikty proti platební disciplíně (platební delikty)¹⁶.

Pojem přestupek je **založen na materiálně-formálním pojetí**. Aby určitý čin mohl být přestupkem, musí naplňovat následující znaky:

a) protiprávnost = rozpor s právní normou v rámci právního řádu ⇒ přestupkem nemůže být například čin spáchaný za některé z okolností vylučujících protiprávnost.¹⁷

b) společenská škodlivost ⇒ materiální znak¹⁸ – umožňuje řešit případy bagatelního jednání a vyhnout se přepjatému formalismu. Materiální znak se musí

¹⁴ Správní disciplinární delikt je deliktem fyzické osoby, která je ve zvláštních právních vztazích k určité instituci, a z určitého služebního, zaměstnaneckého, resp. členského vztahu vůči této instituci jí vyplývají zvláštní práva a povinnosti. Může se jednat o instituci státní (úřednický aparát státu, ozbrojené síly, policie atd.), profesní komory nebo jiné instituce (např. instituce, ve kterých se vykonává trest odnětí svobody, vazba, ústavní nebo ochranná výchova, zabezpečovací detence, veřejné vysoké školy). Z toho vyplývá, že subjekt disciplinárního deliktu je speciální, nemůže jím být kdokoli, ale pouze osoba příslušející k dané instituci.

¹⁵ Správní pořádkové delikty odlišuje od ostatních druhů správních deliktů jejich procesněprávní povaha – jde o porušení procesní povinnosti stanovené k zajištění průběhu a účelu správního řízení nebo jiného zákonem upraveného správního procesu (např. nedostavení se k jednání, neposkytnutí potřebné součinnosti, nevydání věci důležité pro řízení apod.). Uplatňuje se u nich princip oportunitý stíhání pořádkových deliktů (správní orgán uváží, zda je postih v konkrétním případě vhodný a účelný) a neplatí zásada ne bis in idem (stejný skutek lze postihnout i opakovaně).

¹⁶ Platebním deliktem se zde rozumí porušení platební povinnosti vyplývající z daňových předpisů. Daní je ve smyslu § 2 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, též clo, poplatek a jiné obdobné peněžité plnění. Sankcí za platební delikt je penále, úrok z prodlení, poplatek z prodlení, zvýšení místního poplatku apod.

¹⁷ Zjistí-li správní orgán takovou skutečnost před zahájením řízení, pak věc odloží podle § 76 odst. 1 písm. a), tj. z důvodu, že došlé oznámení neodůvodňuje zahájení řízení o přestupku nebo předání věci. Zjistí-li správní orgán takovou skutečnost až po zahájení řízení, pak řízení o přestupku zastaví podle § 86 odst. 1 písm. a) zákona č. 250/2016 Sb., tj. z důvodu, že čin není přestupkem.

projevit nejen při stanovení výše správního trestu, ale též při posuzování trestnosti protiprávního jednání¹⁹; pokud materiální znak absentuje, vůbec se o přestupek nejedná. Společenská škodlivost je nicméně zpravidla dána již samotným naplněním skutkové podstaty přestupku, a proto má smysl se jí blíže zabývat v odůvodnění rozhodnutí především v hraničních případech.²⁰

c) výslovné označení „přestupek“ ⇒ formální znak; na základě přechodného ustanovení v § 112 odst. 1 se za přestupek považují i dosavadní jiné správní delikty, u nichž formální označení „přestupek“ absentuje.²¹

d) naplnění znaků stanovených zákonem ⇒ čin musí vykazovat obecné znaky přestupku (např. věk a přičetnost, je-li pachatelem fyzická osoba), jakož i znaky stanovené zvláštním zákonem upravujícím konkrétní skutkovou podstatu přestupku.

e) nesmí jít o trestný čin ⇒ zdůrazněno, že pokud čin naplňuje znaky trestného činu, které se překrývají se znaky přestupku, posuzuje se jako trestný čin.

Z judikatury:

• *„Podle judikatury zdejšího soudu zpravidla není nutno, aby se správní orgány otázkou naplnění materiální stránky daného správního deliktu explicitně zabývaly i v odůvodnění svých rozhodnutí. V zásadě totiž platí, že v případě správních deliktů je jejich materiální stránka dána již samotným naplněním skutkové podstaty deliktu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 12. 2009, č. j. 5 As 104/2008 - 45, nebo rozsudek ze dne 30. 3. 2011, č. j. 1 Afs 14/2011 - 62). Až ve chvíli, kdy se jedná o případ, v němž je sporné, zda konkrétní společenská nebezpečnost dosahuje ani minimální hranice typové nebezpečnosti, je nezbytné, aby se správní orgán zabýval materiální stránkou správního deliktu i v odůvodnění svého rozhodnutí.“* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. srpna 2012, č. j. 9 As 34/2012 – 28)

¹⁸ K tomu srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 17. února 2005, č. j. 7 As 18/2004-48, ze dne 31. října 2008, č. j. 7 Afs 27/2008-46 a ze dne 5. září 2011, č. j. 8 As 41/2010-110.

¹⁹ Při posuzování míry společenské škodlivosti lze zohlednit zejména význam chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsob provedení činu a jeho následky, okolnosti, za kterých byl čin spáchán, osobu pachatele, míru jeho zavinění, pohnutku apod. (srov. Novotný, František a kol. Trestní právo hmotné. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. 393 s. ISBN 978-80-7380-291-2. s. 88 a násl.).

²⁰ Materiální znak měl být posuzován podle judikatury i podle předchozí právní úpravy, a to i v případě správních deliktů, viz například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. května 2007, č. j. 8 As 17/2007-135, č. 1338/2007 Sb. NSS („Trestnost správních deliktů se řídí obdobnými principy jako trestnost trestných činů. (...) pro trestnost jednání musí být naplněna i materiální stránka deliktu“).

Při posuzování míry společenské škodlivosti lze zohlednit zejména význam chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsob provedení činu a jeho následky, okolnosti, za kterých byl čin spáchán, osobu pachatele, míru jeho zavinění, pohnutku apod. (srov. Novotný, František a kol. Trestní právo hmotné. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. 393 s. ISBN 978-80-7380-291-2. s. 88 a násl.).

²¹ Přechodné ustanovení tedy nahrazuje formální znak u dosavadních správních deliktů upravených v zákonech, které nebyly novelizovány zákonem č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích, a u nichž tak nedošlo ke změně terminologie.

- „K tomu Nejvyšší správní soud dodává, že je zcela zřejmé, že **čím bude vyšší typová společenská nebezpečnost určitého přestupku, tím výraznější (výjimečnější) musejí být okolnosti, které by případně způsobily oslabení materiální stránky** natolik, že by určité jednání nemohlo být vůbec kvalifikováno jako přestupek.“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. září 2012, č. j. 1 As 118/2012 – 23).

- „I **pouhá pravděpodobnost, že skutek byl trestným činem, je důvodem k tomu, aby orgány činné v trestním řízení dostaly přednost pro rozhodnutí o věci, neboť přestupky jsou vůči trestným činům subsidiární** (§ 5 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich)“ (rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 10. února 2021, č. j. 44 A 58/2019- 50).

Pokus přestupku (§ 6) = jednání, které bezprostředně směřuje k dokonání přestupku, jestliže k jeho dokonání nedošlo.

Pokus přestupku je **trestný, jen stanoví-li tak zákon.**²² Správní trest je ukládán **podle ustanovení, které se vztahuje na dokonáný přestupek.** Pro stanovení druhu a výměry správního trestu za pokus přestupku jsou stanovena specifická kritéria v ustanoveních upravujících obecné zásady ukládání správních trestů [§ 37 písm. d)].

U fyzické osoby je ke vzniku odpovědnosti za pokus přestupku třeba, aby se pokusu dopustila v úmyslu přestupek spáchat. U právnických a podnikajících fyzických osob se úmysl neprokazuje, postačí tedy prokázat, že jednání bezprostředně směřovalo k dokonání přestupku.

Jednáním bezprostředně směřujícím k dokonání přestupku se rozumí jednání, kterým **pachatel začal realizovat znaky skutkové podstaty přestupku.** Význam pro dokonání přestupku má zejména odstraňování překážek v závěrečné fázi, použití prostředků k uskutečnění cíle, působení na hmotný předmět útoku, časová a místní souvislost.

Zákon č. 250/2016 Sb. upravuje rovněž **zánik odpovědnosti za pokus přestupku**, jestliže pachatel dobrovolně upustil od dokonání přestupku a odstranil nebezpečí, které jeho jednáním vzniklo zájmu chráněnému zákonem. Rozhodnutí pachatele upustit od dokonání přestupku musí být dobrovolné a musí trvat až do konečného odvrácení nebezpečí vzniku následku. Zániku odpovědnosti za pokus však nebrání skutečnost, že škodlivý následek byl odvrácen za pomoci a přispění dalších osob. O dobrovolné upuštění od dokonání přestupku se nejedná, pokud byl

²² K tomu srov. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 31. července 2018, č. j. 4 A 44/2015 – 48, bod 16. Trestnost pokusu stanoví např. § 8 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, u přestupku způsobení škody na cizím majetku krádeží. Dále trestnost pokusu stanoví např. § 22b odst. 3 zákona č. 156/2000 Sb., o ověřování střelných zbraní a střeliva, nebo § 148 odst. 2 zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti.

pachatel přestupku přistižen při činu a od dalšího jednání upustil proto, že se obával odhalení.

Při splnění uvedených podmínek odpovědnost za pokus přestupku zaniká ze zákona, žádné rozhodnutí o zániku odpovědnosti za pokus přestupku se nevydává [jedná se ale případně o důvod pro odložení věci podle § 76 odst. 1 písm. f) nebo zastavení řízení podle § 86 odst. 1 písm. i)]. **Zánikem odpovědnosti za pokus přestupku není dotčena odpovědnost za jiný již dokonáný přestupek.**

Pokračování v přestupku (§ 7) = takové jednání, jehož jednotlivé dílčí útoky vedené jednotným záměrem (*subjektivní souvislost*) naplňují skutkovou podstatu stejného přestupku, jsou spojeny stejným nebo podobným způsobem provedení, blízkou souvislostí časovou²³ a souvislostí v předmětu útoku (*objektivní souvislost*).

Každý jednotlivý **dílčí útok musí naplnit celou skutkovou podstatu přestupku**, tj. nestačí, aby skutkovou podstatu naplnily dílčí útoky v souhrnu (to je rozdíl oproti definici obsažené v § 116 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník). Nenaplní-li dílčí útoky byť jeden z uvedených znaků, půjde o vícečinný souběh či o recidivu.²⁴

Pokračování v přestupku je tak **třeba odlišovat od opakovaného spáchání přestupku**, kdy se jedná o několik přestupků, které sice naplňují stejnou skutkovou podstatu, ale nejsou vedeny stejným záměrem (jde o několik skutků). Jednotný záměr nelze ztotožňovat se zaviněním (jednotný záměr nicméně nepřichází v úvahu u nedbalostních činů²⁵). Jednotný záměr je obligatorním znakem pokračování v přestupku, a to i v případě právnické osoby a podnikající fyzické osoby, u nichž se zavinění nezkoumá. Právnické a podnikající fyzické osoby se tedy mohou dopustit pokračování v přestupku.²⁶

Příklad: *Pachatel se dopustí krádeže alkoholických nápojů ve stejném obchodě ve dnech 7. 7. 2017, 14. 7. a 21. 7. 2017 se záměrem konzumovat je s přáteli. Jedná se o jeden skutek, protože jednotlivé dílčí útoky jsou vedeny jednotným záměrem, jsou spojeny stejným způsobem provedení, blízkou souvislostí časovou a souvislostí v předmětu útoku. Nepřesáhne-li škoda 10 000 Kč, skutek se posoudí jako přestupek způsobení škody na cizím majetku způsobený krádeží.*

²³ O blízké časové souvislosti lze uvažovat v případě několika dnů či týdnů, výjimečně měsíců (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. února 2014, č. j. 4 Ads 123/2013 – 23). Srov. rovněž rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. j. 8 As 66/2011 – 79: „O časovou souvislost jednání přesto nepůjde tehdy, kdy jednotlivá jednání představují uzavřené úseky, vnitřně nespojené z hlediska přestupkové kvalifikace jednotným (společným) záměrem.“

²⁴ K tomu blíže BURSÍKOVÁ, L., VENCLÍČEK, J. *Otázky související s pokračujícími správními delikty*. Správní právo č. 5/2014.

²⁵ Viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. ledna 2013 sp. zn. 8 Tz 97/2012; č. 35/2014 Sbírky rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu.

²⁶ K tomu např. nález Ústavního soudu ze dne 29. října 2019, sp. zn. III. ÚS 3176/19.

Pokračování v přestupku se posuzuje jako jeden skutek ukončený posledním dílčím útokem. Může však dojít k situaci, kdy dojde k přetržení pokračování v přestupku nikoliv vykonáním posledního dílčího útoku ze strany pachatele, ale aktivitou ze strany správního orgánu. **Okamžikem rozhodným pro ukončení skutku v případě pokračování v přestupku je proto též doručení oznámení o zahájení řízení o přestupku podezřelému anebo ústní vyhlášení takového oznámení.**²⁷

Trvající přestupek (§ 8) = přestupek, jehož znakem je jednání pachatele spočívající ve vyvolání a následném udržování protiprávního stavu nebo jednání pachatele spočívající v udržování protiprávního stavu, který nebyl pachatelem vyvolán.

Trvající přestupky nelze zaměňovat s přestupky, jejichž znakem je jednání spočívající pouze ve vyvolání protiprávního stavu, nikoliv však v jeho udržování.²⁸ Pro kvalifikaci trvajících přestupků je totiž rozhodující, že udržování protiprávního stavu je závislé na vůli pachatele, který je stále obnovuje. Pro trvajících přestupků je charakteristické jednání pachatele (ve formě konání či častěji ve formě opomenutí) probíhající po celou dobu existence protiprávního stavu a současně nepřetržitě naplňující všechny znaky příslušné skutkové podstaty. Pro trvajících přestupků je dále typické, že stupeň nebezpečnosti přestupku se postupem času nemění nebo se ještě zvětšuje tím více, čím déle čin trvá. Je-li znakem přestupku výlučně vyvolání protiprávního stavu, nikoliv jeho následné udržování, nejde o trvajících přestupek.

Příklad: *Trvajícím přestupkem je například přestupek užívání stavby bez kolaudačního rozhodnutí podle § 178 odst. písm. f) zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), provozování linkové osobní dopravy bez licence nebo povolení podle § 35 odst. 3 zákona č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, ve znění pozdějších předpisů, nebo neodstranění předmětů zachycených či ulpělých na stavbě nebo zařízení podle § 120 odst. 4 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách.*

Poznámka: Posouzení otázky, zda je znakem konkrétní skutkové podstaty přestupku udržování protiprávního stavu, není vždy jednoznačné. Může být sporné, zda porušená povinnost trvá, nebo zda trvá pouze následek jejího porušení.

²⁷ Toto pojetí převažuje. V judikatuře Nejvyššího správního soudu se ojediněle objevují i názory, dle kterých je pokračování v přestupku ukončeno jakýmkoliv úkonem ze strany policejního orgánu nebo příslušného správního orgánu, kterým je obviněný z daného přestupku zpraven o tom, že je důvodně podezřelý z jeho spáchání (k tomu viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. července 2017, č. j. 6 As 116/2017-53).

²⁸ Např. veřejný ochránce práv dovodil za účinnosti zákona č. 200/1990 Sb., že přestupek ublížení na cti urážkou spáchaný umístěním urážlivého textu na internetu je spáchan (dokonán) v okamžiku jeho zpřístupnění veřejnosti bez ohledu na to, jak dlouho je text na internetu dále dostupný. Udržování protiprávního stavu není v tomto případě znakem skutkové podstaty přestupku a nejde tedy o trvajících přestupek. (Zpráva veřejného ochránce práv ze dne 10. října 2016, sp. zn. 2450/2016/VOP/IK, dostupná na: <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/4466>).

Rozhodující je v této souvislosti formulace samotné skutkové podstaty. Určitým vodítkem může být užití dokonavého či nedokonavého vidu. Je však třeba zohlednit rovněž účel sledovaný zakotvením daného postihu, tj. zda má skutková podstata dopadat pouze na porušení povinnosti anebo rovněž na další trvání tohoto porušování (protiprávního stavu).

Při zakotvení různých typů **informačních, evidenčních a ohlašovacích povinností** postihují korespondující skutkové podstaty přestupků typicky pouze vyvolání protiprávního stavu, nikoliv jeho další udržování. Další neplnění stanovené povinnosti představuje striktně vzato udržování protiprávního stavu, avšak toto jednání není relevantní pro vznik odpovědnosti za přestupek, neboť není zahrnuto v příslušné skutkové podstatě. Část správní teorie²⁹ se nicméně přiklání k výkladu, podle něž je i porušení ohlašovacích a jiných obdobných povinností trvajícím přestupkem.

Z judikatury:

- *„V tomto případě se nejedná o jednání jednorázové, ale o jednání trvající delší dobu, dokud není protiprávní stav odstraněn odevzdáním neplatného cestovního dokladu příslušnému orgánu. Jinými slovy, žalobkyně svým nekonáním (nesplněním zákonem uložené povinnosti odevzdat neplatný cestovní doklad) vyvolala protiprávní stav, který po dobu několika let udržovala, byť by se tak dělo z nedbalosti. Výklad žalobkyně, podle kterého by se mělo jednat o jednorázový přestupek, který by byl ukončen neodevzdáním neplatného dokladu bezprostředně po skončení jeho platnosti, případně po uplynutí lhůty „bez zbytečného odkladu“, v níž má být neplatný cestovní doklad odevzdán, by vedl k absurdnímu závěru, že by mohlo být postiženo pouze neodevzdání neplatného cestovního dokladu po dobu několika týdnů od skončení jeho platnosti, zatímco následně by bylo jeho ponechání po libovolně dlouhou dobu již nepostižitelné.“* (rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 15. ledna 2021, č. j. 44 A 19/2020- 1)

- *„Soud proto shrnuje, že jednání vymezená v § 54 odst. 2 písm. a) lesního zákona ve znění účinném od 1. 7. 2017 a v § 55 odst. 1 písm. b) lesního zákona jsou delikty trvajícimi, neboť spočívají ve vyvolání a následném udržování protiprávního stavu, což je představováno **odnímáním a omezováním využívání pozemků pro plnění funkcí lesa bez příslušného rozhodnutí orgánu státní správy lesů.**“* (rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 30. března 2021, č. j. 54 A 93/2018- 24)

- *„Soud proto dospěl k dílčímu závěru, že žalobce se dopustil správního deliktu trvajícího, jelikož svým jednáním vyvolal protiprávní stav, který posléze udržoval, konkrétně **nezveřejněním kompletních účetních závěrek a výročních zpráv** účetní jednotka vyvolala protiprávní stav, který i v době vydání napadeného*

²⁹ Srov. PRÁŠKOVÁ, Helena. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2013. xxvi, 420 s. Právní instituty. ISBN 978-80-7400-456-8. s. 215.

rozhodnutí udržovala.“ (rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 18. srpna 2020, č. j. 3 Af 35/2016 – 86)

Hromadný přestupek (§ 9) = přestupek, u kterého zákon vyžaduje pro vznik odpovědnosti za přestupek více útoků spojených společným záměrem.

Znakem skutkové podstaty hromadného přestupku je více útoků, tj. k naplnění skutkové podstaty by nepostačoval jednotlivý dílčí útok.

Příklad: Podle § 119 odst. 1 písm. a) zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů, se fyzická osoba dopustí přestupku tím, že **uskutečňuje zlomyslná volání**. K naplnění skutkové podstaty tohoto přestupku by nepostačilo uskutečnění pouze jednoho zlomyslného volání. Uskutečnění více zlomyslných volání vedených společným záměrem se proto posuzuje jako hromadný přestupek.

Podle § 11 odst. 1 písm. a) bodu 1 zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti), se právnická osoba dopustí přestupku tím, že **hromadně nebo opakovaně šíří elektronickými prostředky obchodní sdělení bez souhlasu adresáta**.

Význam definice pokračování v přestupku, hromadného a trvajících přestupku

Pokračování v přestupku, trvajících přestupek a hromadný přestupek se z hlediska procesního i hmotněprávního považují za **jeden skutek** (srov. § 77 a § 78 odst. 3). Pokud obviněný pokračuje v protiprávní činnosti i po zahájení řízení, jedná se o nový skutek.

Vymezení pokračování v přestupku, trvajících přestupku a hromadného přestupku má **význam pro posouzení časové působnosti zákona** (§ 2 odst. 4), **běh promlčecí doby** (§ 31) a **určení druhu a výměry správního trestu** [§ 37 písm. i)]. Pokračování v přestupku a hromadný přestupek se posuzují podle zákona účinného v době uskutečnění posledního dílčího útoku, trvajících přestupek pak podle zákona účinného v době odstranění protiprávního stavu (pozdější zákon se použije, je-li to pro pachatele příznivější, viz výše výklad k časové působnosti). Promlčecí doba začíná běžet dnem následujícím po dni, kdy došlo k poslednímu dílčímu útoku, respektive u trvajících přestupku po dni, kdy došlo k odstranění protiprávního stavu.

Opomenutí (§ 10) – jednáním se rozumí i opomenutí takového konání, k němuž byl pachatel povinen podle jiného právního předpisu nebo úředního rozhodnutí,

v důsledku dobrovolného převzetí povinnosti konat nebo vyplývala-li jeho zvláštní povinnost z jeho předchozího ohrožujícího jednání nebo k němuž byl z jiného důvodu podle okolností a svých poměrů povinen.

Rozšíření definice jednání o opomenutí bylo **zakotveno v souvislosti s řešením problematiky tzv. nepravých omisivních přestupků**, tj. přestupků, které lze spáchat jak konáním (komisivně), tak opomenutím (omisivně).³⁰ **Znakem skutkové podstaty takových přestupků je vedle jednání též účinek** (změna na hmotném předmětu útoku). Nikoliv každé opomenutí je přitom dostatečně závažné, aby mohlo být postaveno naroveň konání a založit odpovědnost za přestupek, který má charakter nepravého omisivního deliktu. Proto se stanoví, že opomenutí je postaveno naroveň jednání pouze tehdy, pokud **pachatel porušil zvláštní povinnost konat, kterou je třeba odlišovat od obecné povinnosti, neboť porušení obecné povinnosti konat nezakládá odpovědnost za následek tím způsobený.**

Úprava v § 10 nemá význam pro přestupky, které lze spáchat pouze konáním (např. podání nepravdivé výpovědi), nebo naopak pouze opomenutím (př. neuvedení údajů v žádosti).

Příklad: *Přestupek proti občanskému soužití spočívající v ublížení na zdraví může být spáchán jak konáním, tak opomenutím (např. nepodáním léku nemocnému). Zatímco aktivním konáním naplní skutkovou podstatu kterákoliv osoba, opomenutím naplní skutkovou podstatu pouze ten, kdo nepodal lék nemocnému, ačkoliv k tomu byl povinen z některého z důvodů vymezených v § 10 (např. měl-li pachatel povinnost pečovat o nemocné dítě z titulu své rodičovské odpovědnosti; zvláštní povinnost konat v tomto případě plyne ze zákona - viz § 858 občanského zákoníku).*

Spolupachatelství (§ 11) = společné jednání dvou nebo více osob, kterým byl spáchán přestupek nebo pokus přestupku.

U fyzické osoby se vyžaduje úmysl spáchat přestupek ve spolupachatelství. Ve slovech „úmyslné společné jednání“ je vyjádřen úmysl spolupachatelů spáchat přestupek společně. Úmysl proto musí zahrnovat také spáchání přestupku společným jednáním. Spolupachatelé musí jednat společně, je třeba, aby si byli alespoň vědomi možnosti, že jednání ostatních spolupachatelů směřuje ve spojení s jejich vlastním jednáním ke spáchání přestupku, a byli s tím pro ten případ srozuměni (**nepřímý úmysl**). Nebezpečnost spolupachatelství tkví v tom, že spolupachatelé jsou vědomím společné činnosti navzájem posilováni; pokud mají jen někteří z pachatelů úmysl spáchat společným jednáním přestupek, posuzují se pouze tito jako spolupachatelé. U právnických a podnikajících fyzických osob se zavinění neprokazuje, postačí tedy prokázat, že se jednalo o společné jednání.

³⁰ Opomenutí znala i předchozí právní úprava (srov. § 4 odst. 3 zákona č. 200/1990 Sb.).

Každý ze spolupachatelů odpovídá, jako by přešupek spáchal sám. O společné jednání jde přitom i tehdy, jestliže každý ze spolupachatelů svým jednáním uskutečnil jen některý ze znaků skutkové podstaty přešupku, jež je pak naplněna jen souhrnem těchto jednání.

Spolupachatelství má dále význam pro posuzování naplnění skutkové podstaty přešupku se zvláštním subjektem [§ 12 písm. b)], určení druhu a výměry trestu [(§ 37 písm. e) – u spolupachatelů se přihlíží k tomu, jakou měrou jednání každého z nich přispělo ke spáchání přešupku,] a pro vedení společného řízení (§ 88 odst. 2).

Příklad: *Jeden ze spolupachatelů způsobí povyk v obchodě s cílem odvrátit pozornost, zatímco druhý ze spolupachatelů odcizí mp3 přehrávač. Oba spolupachatelé budou ve společném řízení potrestáni za přešupek způsobení škody na cizím majetku způsobený krádeží.*

Zvláštní subjekt přešupku (§ 12) – případy, kdy zákon vyžaduje u pachatele přešupku určitou vlastnost, způsobilost nebo postavení.

Pachatelem přešupku se zvláštním subjektem může být pouze osoba s požadovanou vlastností, způsobilostí nebo postavením. To znamená, že je-li v návěti skutkové podstaty přešupku označen zvláštní subjekt jako pachatel přešupku, pak se přešupku nemůže dopustit obecný subjekt (jakákoli fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba).

Příklad: *Podle § 150 odst. 1 písm. b) zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací, se fyzická osoba, která je držitelem osvědčení fyzické osoby, dopustí přešupku tím, že neoznámí ztrátu nebo odcizení tohoto osvědčení. Za tento přešupek tedy nelze potrestat jinou osobu než držitele tohoto osvědčení, a to ani v případě, že by taková osoba o ztrátě osvědčení věděla.*

Zvláštní případ představuje **odpovědnost zákonného zástupce nebo opatrovníka fyzické osoby**. Ten odpovídá za přešupek i tehdy, jestliže není sám nositelem požadované vlastnosti, způsobilosti nebo postavení, pokud je jejím nositelem fyzická osoba, za kterou jednal nebo měl jednat. Pokud se za přešupek odpovídají oba zákonní zástupci a nejedná se o případ spolupachatelství, posoudí se odpovědnost individuálně u každého zvlášť s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu.

Příklad: *Zákonný zástupce jednající za nezletilého vlastníka lesa může být potrestán za porušení povinnosti uložené vlastníkovi lesa.*

Pokud jde o přešupek právnické nebo podnikající fyzické osoby, zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení se vyžaduje pouze u právnické nebo podnikající fyzické osoby, nikoliv u osoby, jejíž jednání je přičitatelné právnické nebo podnikající fyzické osobě (srov. § 20 odst. 3, § 23 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb.).

V případě **spolupachatelů** musí mít požadovanou vlastnost, způsobilost nebo postavení všichni spolupachatelé, ledaže zákon stanoví, že spolupachatelem může být i osoba, která požadovanou vlastnost, způsobilost nebo postavení nemá.³¹

Nepřímé pachatelství = užití jiné osoby, která není za přestupek odpovědná.

Nepřímé pachatelství je upraveno jak v případě fyzických osob, tak v případě právnických a podnikajících fyzických osob (§ 13 odst. 2 a 3, § 20 odst. 5 zákona č. 250/2016 Sb.)

Fyzická osoba není za přestupek odpovědná, pokud nedovršila patnáctý rok svého věku, není přičetná nebo pokud svým jednáním naplnila podmínky okolnosti vylučující protiprávnost. Právnická a podnikající fyzická osoba není za přestupek odpovědná, jestliže se zprostila odpovědnosti za přestupek podle § 21, nebo pokud byly naplněny podmínky některé z okolností vylučujících protiprávnost.

Příklad: *Otec pošle svého dvanáctiletého syna do supermarketu, aby bez zaplacení odnesl láhev lihoviny. Otec je v tomto případě nepřímým pachatelem a naplní skutkovou podstatu přestupku spočívajícího ve způsobení škody na cizím majetku krádeží. Jeho syn jako „živý nástroj“ není za přestupek odpovědný pro nedostatek věku.*

Je-li ke spáchání přestupku vyžadována zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení pachatele, pak se taková vlastnost, způsobilost nebo postavení vyžaduje též u nepřímého pachatele.

2. Odpovědnost fyzické osoby za přestupek (§ 13 až 19)

Fyzická osoba může být pachatelem přestupku pouze tehdy, splňuje-li následující předpoklady:

A. Věk (§ 18)

Za přestupek odpovídá pouze fyzická osoba, která ho spáchala po dovršení patnáctého roku věku. Odpovědnost za přestupek začíná teprve dnem, který následuje po dni patnáctých narozenin pachatele, neboť teprve tehdy osoba dovršila patnáctý rok věku.

Při posuzování splnění podmínky věku je třeba brát ohled na § 2 odst. 2, který vymezuje, co se rozumí dobou spáchání přestupku. V případě hromadného, trvajících přestupku a pokračování v přestupku, kdy se jedná o jeden skutek, nemůže být fyzická osoba potrestána za tu část jednání, které se dopustila před dovršením

³¹ Viz např. § 39 odst. 3 a § 40 odst. 3 zákona č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech.

patnáctého roku věku, byť by skutek byl dokonán až po jeho dovršení, neboť odpovědnost za přešupek se vztahuje pouze na období po dovršení patnáctého roku věku.

Nedostatek věku v době spáchání přešupku je důvodem pro odložení věci podle § 76 odst. 1 písm. e) a zastavení řízení podle § 86 odst. 1 písm. f). Správní orgán oznámí tuto skutečnost orgánu sociálně-právní ochrany dětí a zákonnému zástupci nebo opatrovníkovi dítěte. Informuje je přitom o všech podstatných okolnostech, které v souvislosti s tímto skutkem zjistil (§ 76 odst. 4 a § 86 odst. 6).

B. Příčetnost (§ 19)

Zákon definuje příčetnost negativně, když stanoví, že nepřičetným je ten, kdo pro duševní poruchu nemohl rozpoznat protiprávnost svého jednání nebo své jednání ovládat. **Odpovědnost za přešupek není vyloučena u toho, kdo se do stavu nepřičetnosti přivede, byť i z nedbalosti, požitím nebo aplikací návykové látky.** Návykovou látkou je přitom třeba rozumět alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobivé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování (k tomu srov. § 130 trestního zákoníku³²).

Z důvodu nepřičetnosti tedy není za přešupek odpovědný ten, kdo z důvodu duševní poruchy pozbyl schopnost rozpoznat protiprávnost svého jednání nebo schopnost ovládat své jednání, nebo obě z nich. **Pouhá existence duševní poruchy bez příčinné souvislosti se spáchaným činem nezbavuje osobu příčetnosti, a tedy ani odpovědnosti za přešupek.** Příčetnost je přitom třeba posuzovat individuálně, a to nejen s ohledem na dobu spáchání přešupku, ale také s ohledem na povahu samotného přešupku (u některých přešupků může být osoba i přes svou duševní poruchu schopna rozpoznat protiprávnost svého jednání a své jednání ovládat, zatímco u jiných složitějších přešupků již toho schopna není). Posouzení vyžaduje **znalecký posudek** (blíže viz § 56 správního řádu).

Z judikatury:

- **„Zjištění nepřičetnosti jako okolnosti vylučující trestní odpovědnost je otázkou právní; její posouzení náleží orgánům činným v trestním řízení na základě skutečností vyplývajících z provedených důkazů. Povaha této otázky však vyžaduje, aby toto posouzení bylo založeno na skutkovém podkladu, který představuje procesní uplatnění odborných znalostí z oboru psychiatrie ve formě předjímané v § 105 odst. 1 a § 116 tr. řádu; je tomu tak proto, že - obecně - platí, že soudu nepřisluší nahrazovat důkaz znaleckým posudkem "hodnocením" vlastním.“** [nález Ústavního soudu ze dne 15. března 2012 sp. zn. III. ÚS 1330/11 (N 54/64 SbNU 673)]

³² K tomu blíže rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 26. května 2021, č. j. 41 A 50/2019-119.

- „Prvním kritériem nepříčetnosti je **duševní porucha, která bývá definována jako různé odchylky prožívání a chování jedince od normy**. Taková odchylka může trvat i jen krátkou dobu (např. u epileptických záchvatů) nebo být stavem dlouhodobým či trvalým (např. senilní demence, oligofrenie). Dalším kritériem je nedostatek schopnosti rozpoznávací (intelektuální, rozumové) nebo ovládací (volní určovací); k nepříčetnosti stačí nepřítomnost kterékoliv z nich. Přitom platí, že nedostatek těchto schopností je třeba vždy posuzovat s ohledem k povaze konkrétního přestupku, protože nelze vyloučit, že v některých případech bude pachatel schopen rozpoznat, že porušuje či ohrožuje chráněný zájem, u jiných nikoliv (např. osoba postižená oligofrenií na úrovni debility bude schopná si uvědomit, že nesmí krást, ale nikoliv, že by neměla rušit noční klid). **Nedostatek schopnosti rozpoznávací nebo ovládací musí být vyvolán duševní poruchou**. Pokud by ovšem duševní porucha nevyvolala uvedené následky, nejednalo by se o nepříčetnost a pachatel by mohl být za přestupek odpovědný. O nepříčetnosti lze hovořit pouze v případě, že duševní porucha existovala v době jednání.“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. března 2011, č. j. 4 Ads 67/2010-111)

C. Zavinění (§ 15)

Zavinění je vnitřním (subjektivním) psychickým postojem pachatele přestupku k protiprávnímu jednání a k jeho následku.³³ K odpovědnosti za přestupek **postačí zavinění z nedbalosti**,³⁴ **nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění**.³⁵

Zavinění se určuje za pomoci tzv. složky vědomostní (zda a jak pachatel ví) a složky vůle (zda a jak pachatel chce). Zatímco složka vědomostní musí být přítomna jak u úmyslného, tak u nedbalostního zavinění, složka vůle pachatele je vyhrazena jen pro zavinění úmyslné.³⁶ Úmysl se člení na úmysl přímý a úmysl nepřímý, nedbalost rozlišujeme vědomou a nevědomou (viz § 15).

Z judikatury:

- „**Pokud správní orgán nemůže prokázat obviněnému z přestupku úmysl, nelze bez dalšího posoudit formu zavinění jako nedbalost** (§ 15 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich). Správní orgán se musí zabývat tím, zda měl obviněný z přestupku povinnost a současně možnost předvídat

³³ Srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. prosince 2007, č. j. 4 As 40/2007-53, č. 1529/2008 Sb. NSS.

³⁴ Přestupek je spáchán z nedbalosti, jestliže pachatel

a) věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal na to, že tento zájem neporuší nebo neohrozí (vědomá nedbalost), nebo

b) nevěděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ač to vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl (nevědomá nedbalost).

³⁵ Přestupek je spáchán úmyslně, jestliže pachatel

a) chtěl svým jednáním porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem (přímý úmysl), nebo

b) věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, a pro případ, že jej poruší nebo ohrozí, s tím byl srozuměn (nepřímý úmysl).

³⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. srpna 2021, č. j. 8 As 295/2019 – 41.

porušení nebo ohrožení zájmu chráněného zákonem.“ (rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci ze dne 7. listopadu 2019, č. j. 60 A 6/2019 – 24)

- „[Z]avinění ve formě úmyslu je dáno tehdy, jestliže jednatel věděl, že svým jednáním může vyvolat určitý právní následek, a chtěl jej vyvolat (úmysl přímý), nebo tehdy, když jednatel věděl, že následek může způsobit, a pro případ, že jej způsobí, s tím byl srozuměn (úmysl nepřímý). Srozumění jednatel se způsobením následku u nepřímého úmyslu vyjadřuje jeho aktivní volní vztah k následku, který není přímým cílem jeho jednání ani nevyhnutelným prostředkem k dosažení jiného jím sledovaného cíle, nýbrž nechtěným (vedlejším) následkem jeho jednání. **Jednatel je přitom srozuměn s tím, že dosažení jím sledovaného cíle předpokládá způsobení tohoto následku. Na takové srozumění lze usoudit tehdy, jestliže jednatel nepočítal s žádnou konkrétní okolností, která by mohla následku, který si představoval jako možný, zabránit, nebo jestliže spoléhal jen na okolnosti, které nebyly reálně způsobitelné takovému následku zamezit.**“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. srpna 2019, č. j. 1 Afs 332/2018 – 82)

- „**Absence uvedení formy zavinění ve výroku rozhodnutí správního orgánu prvního stupně a jejího výslovného zohlednění při zdůvodnění druhu a výměry sankce nezpůsobuje bez dalšího nezákonnost rozhodnutí o přestupku.**“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. června 2018, č. j. 9 As 348/2017 – 38)

Organizátor, návodce a pomocník (§ 13 odst. 4)

Obecná úprava předpokládá, že **pokud tak zvláštní zákon výslovně stanoví,**³⁷ **bude možné za přestupek potrestat** též organizátora (osobu, která zosnovala nebo řídila spáchání přestupku), návodce (osobu, která vzbudila v jiném rozhodnutí spáchat přestupek) a pomocníka (osobu, která usnadnila jinému spáchání přestupku).

U organizátora, návodce a pomocníka se **vyžaduje úmyslné jednání**, není tedy možné například usnadnit jinému spáchání přestupku z nedbalosti a být za to potrestán.

Odpovědnost organizátora, návodce a pomocníka za přestupek vznikne **pouze tehdy, byl-li přestupek nebo jeho pokus dokonán**. Nelze tedy potrestat například

³⁷ Organizátora, návodce a pomocníka bude možné potrestat za přestupek způsobení škody na cizím majetku podle § 8 odst. 1 písm. a) zákona o některých přestupcích (viz § 8 odst. 2 zákona o některých přestupcích), nikoliv však za přestupek ublížení na zdraví podle § 7 odst. 1 zákona o některých přestupcích, protože u něj zákon nepředpokládá odpovědnost organizátora, návodce a pomocníka za přestupek. Dále srov. např. § 149 odst. 2 zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti.

organizátora za zosnování přestupku, nedospělo-li jednání alespoň do stádia pokusu tohoto přestupku (je-li pokus tohoto přestupku trestný). Dále platí, že pomoc k přestupku je subsidiární k návodu k přestupku, návod a pomoc jsou pak subsidiární k organizátorství přestupku. Organizátorství, návod a pomoc jsou subsidiární ke spolupachatelství na přestupku (je-li někdo spolupachatelem, nelze ho zároveň označit jako organizátora téhož přestupku).

Je-li ke spáchání přestupku vyžadována zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení pachatele, pak se taková vlastnost, způsobilost nebo postavení pachatele vyžaduje též u organizátora, návodce a pomocníka.

Omyl (§ 16 a 17) = rozpor mezi věděním pachatele (tj. jeho vnímáním určité skutečnosti nebo představou o ní) a skutečností.

Zákon připouští spáchání přestupku v omylu **pouze v případě fyzických osob**. Omyl tedy nelze aplikovat v případě právnických a podnikajících fyzických osob, jejichž odpovědnost za přestupek je založena na objektivní odpovědnosti.³⁸ U omylu se totiž zkoumá, zda určité skutečnosti pachatel věděl nebo neznal nebo mylně předpokládal a zda se měl omylu vyvarovat. Tyto otázky jsou při uplatňování odpovědnosti bez ohledu na zavinění irelevantní.

Právní úprava rozlišuje následující druhy omylu:

A. skutkový omyl = omyl pachatele o znacích skutkové podstaty

a) negativní omyl skutkový – pachatel nezná ani nepředpokládá jako možnou skutkovou okolnost přestupku ⇒ v takovém případě pachatel nejedná úmyslně (není tím ale dotčena odpovědnost za přestupek spáchaný z nedbalosti)

b) pozitivní omyl skutkový – pachatel mylně předpokládá skutkové okolnosti

I. naplňující znaky mírnějšího úmyslného přestupku ⇒ pachatel bude potrestán jen za tento mírnější přestupek, nejedná-li se o přestupek spáchaný z nedbalosti

II. naplňující znaky přísnějšího úmyslného přestupku ⇒ pachatel bude potrestán za pokus tohoto přísnějšího přestupku, je-li trestný

III. vylučující protiprávnost ⇒ v takovém případě pachatel nejedná úmyslně (tím není dotčena odpovědnost za přestupek spáchaný z nedbalosti).

³⁸ Výjimečně může zákon stanovit, že se zavinění nezkoumá ani u přestupku fyzických osob. V těchto případech nelze aplikovat ani právní úpravu omylu – srov. § 270 odst. 2 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, § 125f odst. 3 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu).

B. právní omyl – pachatel neví, že jeho čin jen protiprávní ⇒ právní omyl vylučuje odpovědnost za přešupek

➤ o omyl právní se nejedná, mohl-li se pachatel omylu vyvarovat (tj. pokud měl povinnost seznámit se s příslušnou právní úpravou anebo pokud mohl protiprávnost činu rozpoznat bez zřejmých obtíží).

Z judikatury:

- „*Institut právního omylu je spjat se zaviněním, a proto se neuplatní v případech objektivní odpovědnosti za správní delikt/přešupek (k § 17 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přešupky a řízení o nich).*“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. srpna 2018, č. j. 9 As 165/2017 – 45)

- „*Žalobce byl jako řidič povinen se seznámit s pravidly zákona o silničním provozu. Údajného omylu se tedy mohl vyvarovat (§ 17 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přešupky).*“ (rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 29. března 2021, č. j. 17 A 37/2018 – 162)

3. Odpovědnost právnické osoby za přešupek (§ 20 a 21)

Právní úprava je založena na **objektivní odpovědnosti právnické osoby** s možností se jí zprostit prokázáním zákonem stanoveného liberačního důvodu. **U právnické osoby se tedy neposuzuje zavinění.** Odpovědnost právnické osoby za přešupek vznikne při kumulativním splnění následujících podmínek:

a) porušení právní povinnosti uložené právnické osobě

➤ právnická osoba musí být označena jako subjekt přešupku ve skutkové podstatě postihující porušení povinnosti uložené buď výlučně právnické osobě, nebo povinnosti uložené obecně širšímu okruhu osob, do něhož náleží i právnické osoby. Právnická osoba může být označena ve skutkové podstatě například tak, že v ní bude uvedeno „*právnická osoba se dopustí přešupku tím, že*“, nebo „*dodavatel se dopustí přešupku tím, že*“, přičemž dodavatelem bude moci být též právnická osoba. To, komu je uložena právní povinnost, jejíž porušení naplňuje skutkovou podstatu přešupku, vyplývá zpravidla z hmotněprávních ustanovení zákona.

Příklad: V § 128 odst. 5 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), je uvedeno, že *vlastník stavby je povinen zajistit, aby odstranění stavby bylo provedeno podnikatelem. Vlastníkem stavby přitom může být též právnická osoba, jde tedy o povinnost uloženou (též) právnické osobě. Odpovídající skutkovou podstatu přešupku upravuje § 179 odst. 1 písm. a) stavebního zákona.*

b) povinnost poruší svým jednáním fyzická osoba, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě

➤ k prokázání odpovědnosti právnické osoby za přešupek však není třeba zjištění konkrétní fyzické osoby (například konkrétního zaměstnance)

➤ ani u těchto osob se nezkoumá zavinění pro účely posouzení odpovědnosti právnické osoby za přešupek.

Příklad: Podle § 24 odst. 7 písm. r) zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, se prodávající dopustí přešupku tím, že nevyznačí v dokladu o zakoupení výrobku v případě prodeje s následnou dodávkou místo určení a datum dodávky. Jestliže je takový doklad zajištěn, pak není rozhodné, který konkrétní zaměstnanec nevyznačil místo určení a datum dodávky, neboť je zjevné, že za porušení povinnosti nese odpovědnost právnická osoba, která doklad vydala (jejímž jménem byl vydán).

c) k porušení této povinnosti dojde **při činnosti právnické osoby, v přímé souvislosti s její činností, ku prospěchu právnické osoby nebo v jejím zájmu.**

Příklad: Pokud by člen statutárního orgánu právnické osoby naplnil svým jednáním znaky přešupku, za který může být odpovědná i právnická osoba, nicméně jednání člena statutárního orgánu by nemělo s právnickou osobou žádnou souvislost (například člen statutárního orgánu by se dopustil přešupku tím, že by ublížil na cti svému sousedovi), právnická osoba by za takový přešupek nemohla být odpovědná.

Osoba, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě (§ 20 odst. 2)

Za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě, se považuje:

- statutární orgán nebo jiný orgán právnické osoby nebo jeho člen,
- zaměstnanec nebo osoba v obdobném postavení při plnění úkolů vyplývajících z jeho postavení,
- fyzická osoba, která plní úkoly právnické osoby,³⁹
- fyzická osoba⁴⁰, kterou právnická osoba používá při své činnosti, nebo
- fyzická osoba, která za právnickou osobu jednala, jestliže právnická osoba výsledku takového jednání využila.

Jedná se o **taxativní výčet**, který nemůže být rozšiřován nad rámec zákonné úpravy. Odpovědnost právnické osoby a osoby, jejíž jednání je právnické osobě

³⁹ Úkolem, který fyzická osoba plní, je přitom nutno rozumět jakýkoliv úkol učiněný na základě pokynu právnické osoby (například zaměstnavatele), byť jde o pokyn nabádající k porušení právní normy.

⁴⁰ V tomto případě nejde o vymezení odpovědnosti fyzické nebo podnikající fyzické osoby, ale o vymezení okruhu osob, jejichž jednání je přičitatelné právnické osobě. Je-li v tomto kontextu užito spojení "fyzická osoba", rozumí se jí jak nepodnikající, tak podnikající fyzická osoba.

přičitatelné, jsou na sobě vzájemně nezávislé, tedy **odpovědností právnické osoby není dotčena odpovědnost osob, jejichž jednání je právnické osobě přičitatelné**, a naopak. **Odpovědnost právnické osoby za přestupek není podmíněna zjištěním konkrétní fyzické osoby**, která se považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě.

Příklad: *Vypouštění odpadních látek z továrny ohrožující životní prostředí, kdy se často nepodaří dohledat konkrétní osobu, která látku vypustila; nevydání účtenky zákazníkovi; personál prodá alkohol osobě mladší 18 let. V uvedených případech není rozhodující, který zaměstnanec konkrétně se protiprávního jednání dopustil, rozhodující je, že se přestupek stal při činnosti právnické osoby.*

Odpovědnost právnické osoby za přestupek vznikne i v případech, kdy k jednání fyzické osoby došlo před vznikem právnické osoby, soud rozhodl o neplatnosti právnické osoby, nebo pokud právní jednání, které mělo založit oprávnění k jednání za právnickou osobu, je neplatné nebo neúčinné. V těchto případech pak může být pohledávka vzešlá z řízení o přestupku uplatněna v rámci likvidace právnické osoby, případně může dojít k přechodu odpovědnosti za přestupek nebo přechodu úhrady pokuty na právního nástupce.

Zproštění odpovědnosti právnické osoby za přestupek (§ 21)

Právnická osoba se odpovědnosti za přestupek zprostí, pokud prokáže **liberační důvod** spočívající ve **vynaložení veškerého úsilí, které bylo možno požadovat, aby přestupku zabránila**. Osoba, která se chce dovolávat liberačního důvodu, proto musí prokázat, že provedla technicky a finančně možná opatření způsobilá účinně zabránit porušení zákona (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 21. srpna 2018, č. j. 9 As 195/2018-27, a ze dne 17. ledna 2019, č. j. 1 As 299/2018-31). Při prokázání liberačního důvodu právnická osoba za přestupek neodpovídá, tj. posuzovaný skutek není přestupkem [srov. § 76 odst. 1 písm. a) a § 86 odst. 1 písm. a) zákona č. 250/2016 Sb.].

Odpovědnosti za přestupek se nemůže zprostit právnická osoba, která nevykonávala povinnou nebo potřebnou kontrolu nad osobou, jejíž jednání je právnické osobě přičitatelné, nebo neúčinnila nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení přestupku. Jde však jen o opatření, která byla právnická osoba objektivně způsobilá provést.

Z judikatury: *„Krajský soud – ve shodě s žalovaným – zastává názor, že liberace z objektivní odpovědnosti za přestupek je institutem zcela výjimečným, vyhrazeným pro mimořádné případy. Žalobkyní tvrzené nastavení interních postupů tak, aby bylo zabráněno škodlivému následku, evidentně selhalo a úsilí žalobkyně k zabránění přestupku tak nelze hodnotit jako dostatečné. Sebelepší nastavení vnitřních postupů je nedostačující, pokud žalobkyně současně není*

schopna zajistit, aby osoby za ni jednající – v tomto případě zaměstnankyně herny – tyto postupy dodržovaly. (...) Provádění identifikace hráčů při vstupu do herny a monitorování, jichž se žalobkyně v tomto směru dovolávala, jsou samozřejmě, předpokládané postupy, které žalobkyni ukládá přímo zákon a žalobkyně se stěží může úspěšně dovolávat liberace odkazem na zákonné povinnosti, které právě svým jednáním porušila.“ (rozsudek Krajského soudu Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 18. srpna 2021, č. j. 52 Af 27/2021-84)

4. Odpovědnost podnikající fyzické osoby za přestupek (§ 22 až 23)

Právní úprava je stejně jako v případě právnické osoby **založena na objektivní odpovědnosti s možností liberace**. Ani u podnikající fyzické osoby se tedy neposuzuje zavinění. Odpovědnost podnikající fyzické osoby za přestupek vznikne při kumulativním splnění následujících podmínek:

a) porušení právní povinnosti uložené podnikající fyzické osobě nebo fyzické osobě

➤ podnikající fyzická osoba musí být označena jako subjekt přestupku ve skutkové podstatě postihující porušení povinnosti uložené buď výlučně podnikající fyzické osobě, nebo povinnosti uložené obecně širšímu okruhu osob, do něhož náleží i fyzické osoby.

Příklad: *Podle § 44a odst. 2 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, je každý (tj. včetně všech fyzických osob, tedy i podnikajících fyzických osob) povinen při nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými směsmi chránit zdraví fyzických osob a životní prostředí a řídit se výstražnými symboly nebezpečnosti, standardními větami označujícími specifickou rizikovost a nebezpečnost a standardními pokyny pro bezpečné zacházení podle chemického zákona a přímo použitelných předpisů Evropské unie o chemických látkách a chemických směsích. Odpovídající skutková podstata přestupku v § 92i odst. 1 písm. a) pak označuje jako subjekt přestupku fyzickou, právnickou a podnikající fyzickou osobu.*

b) jednání podnikající fyzické osoby nebo jednání fyzické osoby, jejíž jednání je přičitatelné podnikající fyzické osobě

➤ stejně jako v případě právnických osob se nevyžaduje zjištění konkrétní fyzické osoby, jejíž jednání je přičitatelné podnikající fyzické osobě

c) k porušení povinnosti musí dojít při podnikání podnikající fyzické osoby, v přímé souvislosti s ním, ku prospěchu podnikající fyzické osoby nebo v jejím zájmu.

➤ při prokazování odpovědnosti podnikající fyzické osoby správní orgán vychází ze znaků vymezujících osobu podnikatele v občanském zákoníku.⁴¹

➤ pokud by se podnikající fyzická osoba dopustila předmětného jednání mimo souvislost se svým podnikáním, pak by záleželo na tom, zda zákon upravuje příslušnou skutkovou podstatu přestupku fyzické (nepodnikající) osoby. Pokud ano (jako ve výše zmíněném případě zákona o ochraně veřejného zdraví), mohla by být taková osoba potrestána za tuto skutkovou podstatu přestupku (s tím, že by jí správní orgán musel prokázat zavinění, neboť by šlo o přestupek fyzické nepodnikající osoby). Pokud by zákon skutkovou podstatu přestupku fyzické osoby neupravoval, pak by jednání, jehož se dopustila podnikající fyzická osoba mimo souvislost se svým podnikáním, nebylo trestné.

Osoba, jejíž jednání je přičitatelné podnikající fyzické osobě (§ 22 odst. 3)

Za osobu, jejíž jednání je přičitatelné podnikající fyzické osobě se považuje:

- zaměstnanec nebo osoba v obdobném postavení při plnění úkolů vyplývajících z jeho postavení,
- fyzická osoba, která plní úkoly podnikající fyzické osoby,
- fyzická osoba, kterou podnikající fyzická osoba používá při své činnosti, nebo
- fyzická osoba, která za podnikající fyzickou osobu jednala, jestliže podnikající fyzická osoba výsledku takového jednání využila.

Jedná o **taxativní výčet**, který nemůže být rozšiřován nad rámec zákonné úpravy. Obdobně jako v případě právnické osoby platí, že odpovědnost podnikající fyzické osoby a osoby, jejíž jednání je podnikající fyzické osobě přičitatelné, jsou na sobě vzájemně nezávislé, tedy **odpovědností podnikající fyzické osoby není dotčena odpovědnost osob, jejichž jednání je podnikající fyzické osobě přičitatelné, a naopak.**

Pokud by svým jednáním naplnila skutkovou podstatu přestupku sama podnikající fyzická osoba, bude odpovědná jako podnikající fyzická osoba, a nikoli ještě jako fyzická osoba, protože jednu osobu nelze trestat za týž skutek dvakrát. Uplatní se tedy **zásada speciality** - skutková podstata se zvláštním subjektem (podnikající fyzická osoba) je speciální ve vztahu ke skutkové podstatě s obecným subjektem (fyzická osoba).

⁴¹ Blíže viz Závěr č. 163 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu a správnímu trestání ze dne 21. září 2018, dostupný na: <https://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu-a-spravnimu-trestani.aspx>.

Odpovědnost podnikající fyzické osoby za přešupek vznikne i v případech, kdy právní jednání, které mělo založit oprávnění k jednání za podnikající fyzickou osobu, je neplatné nebo neúčinné.

Pokud podnikající fyzická osoba přestane být podnikatelem, její odpovědnost za přešupek nezaniká.

Zproštění odpovědnosti podnikající fyzické osoby za přešupek (§ 23)

Právní úprava je založena na obdobném použití ustanovení vztahujících se na zproštění odpovědnosti za přešupek právnické osoby. Platí tedy, co je uvedeno v předchozí kapitole ve vztahu k právnickým osobám, tedy i **podnikající fyzická osoba se může zprostit odpovědnosti prokázáním liberačního důvodu** s výjimkou případu, kdy nevykonávala povinnou nebo potřebnou kontrolu nad osobou, jejíž jednání je jí přičitatelné, nebo neučinila nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení přešupku.

5. Okolnosti vylučující protiprávnost (§ 24 až 28)

Naplnění podmínek některé z okolností vylučujících protiprávnost má za následek, že posuzovaný **skutek nemůže být přešupkem, protože přešupkem může být právě jen protiprávní čin** [srov. § 76 odst. 1 písm. a) a § 86 odst. 1 písm. a)]. Okolnosti vylučující protiprávnost se uplatní též ve vztahu k právnickým a podnikajícím fyzickým osobám.⁴²

Pokud nejsou zcela naplněny podmínky okolností vylučujících protiprávnost, může se jednat o polehčující okolnost při ukládání správního trestu nebo důvod pro mimořádné snížení výměry pokuty [viz § 39 písm. b), § 44 odst. 1 písm. d)].

A. Krajiní nouze (§ 24) – v krajiní nouzi jedná ten, kdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem.

K jednání v krajiní nouzi je oprávněn nejen ten, jehož zájmům hrozí nebezpečí, ale v jeho prospěch může zasáhnout i jiná osoba. O krajiní nouzi se však nejedná v případech, kdy:

⁴² Viz např. rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 30. listopadu 2020, č. j. 55 A 40/2018-23, ve vztahu ke krajiní nouzi.

a) nebezpečí⁴³ bylo možno za daných okolností odvrátit jinak (*například přivoláním policisty*), tj. musí být dodržen princip subsidiarity,

b) následek tímto odvracením způsobený je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil (*například za účelem záchrany majetku nelze obětovat život jiné osoby*), tj. musí být dodržen princip proporcionality,

c) byl-li ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen je snášet (*například policista, plavčík, hasič*).

Z judikatury:

- „*Správní orgán, rozhodující o uložení trestu za správní delikt, musí zásadně přihlížet k okolnostem, které protiprávnost sankcionovaného jednání vylučují a způsobují, že jednání vykazující znaky správního deliktu není protiprávní (a tedy není deliktem), například ke skutečnostem, zakládajícím krajní nouzi. O takovou okolnost může jít i v případě odběru podzemní vody, překračujícím povolený limit, stalo-li se tak v důsledku nepředvídané havárie vodovodního řadu.*“ (rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 27. října 1998, č. j. 5 A 37/96)

- „*Beztrestnost jednání v krajní nouzi [§ 2 odst. 2 písm. b) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, nyní § 24 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich] představuje výjimku z odpovědnosti za přestupek, kterou je nutno vykládat s ohledem na její podstatu a smysl. Pokud jednáající osoba se vznikem nebezpečné situace výslovně počítá a chce ji vyvolat (úmysl přímý), nebo je vznik nebezpečné situace vysoce pravděpodobný a jednáající osoba je srozuměna s tím, že tato situace nastane (úmysl nepřímý), **nemůže se dovolat vyloučení protiprávnosti svého jednání, jež vedlo k odvrácení jí předtím úmyslně vyvolaného nebezpečí přímo hrozícího zájmu chráněnému zákonem, z důvodu krajní nouze.***“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. února 2021, čj. 8 As 380/2018-31)

B. Nutná obrana (§ 25) – v nutné obraně jedná ten, kdo odvrací přímo hrozící nebo trvajícím útok na zájem chráněný zákonem.
--

Podmínky této okolnosti vylučující protiprávnost nejsou naplněny, jestliže obrana je **zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku**. Přímým hrozícím útokem se rozumí takový útok, u kterého je z okolností zřejmé, že bude s velkou pravděpodobností bez prodlení následovat. Nutná obrana je tedy **přípustná od doby nastalé hrozby, po dobu trvání útoku až do jeho ukončení**. Přiměřenost obrany ve srovnání se

⁴³ *Pojem nebezpečí je zde přitom třeba chápat širěji než pojem útoku. Nebezpečí je stav hrozící poruchou, který může být vyvolán různě, např. působením přírodní síly (povodeň, požár, zemětřesení), technickými nedostatky (v dolech, dopravě) i nebezpečným lidským jednáním. (...) Nebezpečí musí hrozit přímo, bezprostředně, nesmí již pominout a nesmí také hrozit teprve v nikoli bezprostřední budoucnosti* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. ledna 2006, č. j. 7 As 17/2005-98).

způsobem útoku se posuzuje zejména s ohledem na osobu útočníka, způsob provedení útoku, použité prostředky, počet útočníku, místo a časové souvislosti aj. Způsob útoku tak nelze ztotožňovat s intenzitou útoku, i když způsob útoku intenzitu zahrnuje. Intenzita útoku je dána tím, zda je útok individuální nebo skupinový, zda útočník útočí se zbraní apod. Pojem „způsob útoku“ je naproti nutno vykládat extenzivněji s ohledem na výše uvedená kritéria.

Oproti předchozí právní úpravě je zdůrazněno, že pouze obrana, která na první pohled přesáhne přípustnou míru obrany s ohledem na hrozící nebo trvajících útok, nenaplnuje podmínky nutné obrany jako okolnosti vylučující protiprávnost. Na rozdíl od krajní nouze se nesrovnávají následek hrozící útokem a následek způsobený nutnou obranou, ale pouze způsob útoku a obrany.

Z judikatury: „*Předpokladem nutné obrany je útok osoby způsobilé být odpovědnou za přestupky. Proti útoku osoby, která není odpovědnou ve smyslu § 5 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, za svá jednání, se lze bránit jen v rámci krajní nouze podle § 2 odst. 2 téhož zákona*“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. února 2008, č. j. 1 As 1/2008-172).

C. Svolení poškozeného (§ 26) – k jednání dojde na základě svolení osoby, jejíž zájmy, o nichž tato osoba může bez omezení oprávněně rozhodovat, jsou činem dotčeny.

Svolení může dát **jakákoliv osoba, jejíž zájmy jsou činem dotčeny**, tj. nikoliv pouze osoba, které byla způsobena majetková újma nebo na jejíž úkor se pachatel bezdůvodně obohatil. Ze zákonné definice vyplývá, že svolení může být dáno pouze ve vztahu ke konkrétnímu zájmu jednotlivce, nikoliv určité skupiny lidí.

Poškozený **může svolit pouze se zásahem do zájmů, o nichž může bez omezení oprávněně rozhodovat** (např. vlastní majetek, čest apod.). Svolit tedy nelze s jednáním, které by mělo primárně zasáhnout do veřejného zájmu, například zájmu na řádném výkonu veřejné správy, a pouze dílčím způsobem by zasáhlo též zájmy poškozeného. **Svolení nelze udělit ani k ublížení na zdraví, nejedná-li se o lékařský zákrok**, který je v době činu v souladu s právním řádem a poznatky lékařské vědy a praxe.

Svolení musí být dáno **dobrovolně, určitě, vážně a srozumitelně** osobou k tomu způsobilou (schopnou v době udělení souhlasu posoudit význam jednání, k němuž svoluje, a jeho následky), nemusí být však dáno písemně. Svolení musí být dáno **předem nebo současně s jednáním osoby páchající čin** jinak trestný jako přestupek. Po spáchání činu lze dát svolení pouze tehdy, mohl-li jednající důvodně předpokládat, že by souhlas vzhledem k okolnostem případu a svým poměrům udělila, pokud by tak mohla učinit před spácháním činu.

D. Přípustné riziko (§ 27) – za přípustného rizika jedná ten, kdo vykonává společensky prospěšnou činnost, jíž ohrozí nebo poruší zájem chráněný zákonem, nelze-li společensky prospěšného výsledku dosáhnout jinak.

Osobou jednajícím za přípustného rizika může být pouze ten, kdo společensky prospěšnou činnost vykonává **v rámci svého zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo v rámci svého předmětu činnosti**. Společensky prospěšná činnost musí být přitom vykonávána **v souladu s dosaženým stavem poznání a informacemi**, které měla jednající osoba k dispozici v době svého rozhodování o dalším postupu.

O přípustné riziko nejde, jestliže:

- a) výsledek, k němuž společensky prospěšná činnost směřuje, zcela zřejmě neodpovídá míře rizika,
- b) výsledku by bylo možné dosáhnout jinak, tj. bez ohrožení nebo porušení zájmu chráněného zákonem,
- c) společensky prospěšná činnost ohrozí život nebo zdraví člověka bez jeho souhlasu uděleného v souladu se zákonem,
- d) provádění společensky prospěšné činnosti zřejmě odporuje požadavkům jiného právního předpisu, veřejnému zájmu nebo zásadám lidskosti nebo se přičítá dobrým mravům.

E. Oprávněné použití zbraně (§ 28) – použití zbraně v mezích stanovených právním předpisem.

Zbraň definují pro své účely jednotlivé právní předpisy, nemusí jít pouze o stělnou zbraň, ale též o sečné nebo bodné zbraně apod.

Příklad: *Policista je oprávněn použít zbraň za podmínek v § 56 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, strážník obecní policie za podmínek v § 20 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii atp. Zbraň mohou použít i občané, pracovníci soukromých služeb aj., ale pouze v mezích nutné obrany nebo krajní nouze.*⁴⁴

6. Zánik odpovědnosti za přestupek (§ 29)

Pokud nastane některý ze zákonem vymezených důvodů, odpovědnost za přestupek zanikne, což má za následek odložení věci nebo zastavení řízení

⁴⁴ Viz Novotný, František a kol. Trestní právo hmotné. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. 393 s. ISBN 978-80-7380-291-2. s. 169 a násl.

[srov. § 76 odst. 1 písm. f), § 86 odst. 1 písm. h)]. Zánik odpovědnosti za přestupek je třeba posuzovat u každého individuálně (například v případě spolupachatelů).

Odpovědnost za přestupek zaniká:

a) uplynutím promlčecí doby

b) smrtí fyzické osoby

- v případě prohlášení člověka za mrtvého určí soud v rozhodnutí den, který platí za den smrti (§ 26 občanského zákoníku)
- v případě podnikající fyzické osoby odpovědnost za přestupek zanikne pouze tehdy, nemá-li právního nástupce (viz § 34 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb.)

c) zánikem právnické osoby, nemá-li právního nástupce⁴⁵

- právnická osoba zaniká dnem výmazu z veřejného rejstříku, pokud je v něm zapsaná, jinak skončením likvidace (§ 185 občanského zákoníku).
- v případě zániku právnické osoby s právním nástupcem dochází k přechodu odpovědnosti za přestupek na právního nástupce – **každý z právních nástupců pak odpovídá za přestupek, jakoby ho spáchal sám** [míra výhod získaných ze spáchaného přestupku se zohlední při ukládání trestů, viz § 37 písm. h) zákona č. 250/2016 Sb.]
- dojde-li k zániku právnické osoby až po nabytí právní moci rozhodnutí o přestupku, kterým byla právnické osobě uložena pokuta, přechází na právního nástupce **povinnost uhradit pokutu** (viz § 102)

d) vyhlášením amnestie

- odpovědnost za přestupek zanikne již vyhlášením amnestie ve Sbírce zákonů, nicméně na to navazuje **vydání nového rozhodnutí správním orgánem podle § 99 odst. 3 zákona č. 250/2016 Sb.**, kterým správní orgán rozhodne o účasti pachatele na amnestii tak, že zruší uložený správní trest nebo jeho dosud nevykonanou část nebo uloží správní trest v jiné výměře anebo nařídí vyřazení přestupku z evidence přestupků vedené Rejstříkem trestů
- amnestii vyhlašuje **prezident** (nikoliv vláda).

⁴⁵ Právním nástupcem se zde rozumí univerzální právní nástupce, jehož nástupnictví bývá spojeno se zánikem právního subjektu (předchůdce) a s přechodem jeho práv a povinností na jiný subjekt (nástupce), pokud jejich přechod zákon připouští či ukládá. Typicky půjde o některé případy přeměn právnických osob (základní úpravu přeměn obsahuje § 174 občanského zákoníku, speciální úpravu pro obchodní společnosti a družstva pak v zákoně č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev).

7. Promlčecí doba (§ 30 až 32)

Institut promlčecí doby nahradil konstrukce lhůt pro zánik odpovědnosti v podobě subjektivních a objektivních lhůt pro zahájení řízení o správním deliktu nebo pro uložení sankce. Uplynutím promlčecí doby odpovědnost za přešupek zaniká.

Délka promlčecí doby (§ 30)

Zákon č. 250/2016 Sb. rozlišuje podle závažnosti přešupku 2 základní délky promlčecí doby, kterými jsou:

- a) 3 roky, jestliže za přešupek zákon stanoví sazbu pokuty, jejíž horní hranice je alespoň 100 000 Kč,
- b) 1 rok pro ostatní přešupky.

Zvláštní zákon však může obsahovat zvláštní úpravu spočívající v kratší nebo delší promlčecí době.

Z judikatury: „Délka promlčecí doby u těch přešupků, kde zvláštní zákon nestanoví horní sazbu pokuty ve výši 100 000 Kč, ale pouze způsob výpočtu pokuty (např. procentem z předem nejasné částky), činí jeden rok [§ 30 písm. a) zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přešupky a řízení o nich].“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. září 2020, čj. 10 Afs 72/2020-76, č. 4091/2020 Sb. NSS)

Běh promlčecí doby (§ 31)

Promlčecí doba **běží pro každý přešupek zvlášť**. Promlčecí doba **počíná běžet dnem následujícím po dni spáchání přešupku** (= ukončení jednání). Zvlášť je stanoven počátek běhu promlčecí doby pro:

a) **pokračující a hromadný přešupek** ⇒ promlčecí doba počíná běžet dnem následujícím po dni, kdy došlo k poslednímu dílčímu útoku

b) **trvajícím přešupek** ⇒ promlčecí doba počíná běžet dnem následujícím po dni, kdy došlo k odstranění protiprávního stavu (je nerozhodné, kdy se správní orgán o přešupku dozvěděl)⁴⁶

c) přešupek, jehož znakem je **účinek** ⇒ promlčecí doba počíná běžet dnem následujícím po dni, kdy účinek nastal; účinkem se rozumí ohrožení či poškození hmotného předmětu útoku (př. *padělaní cestovního pasu*).

⁴⁶ Pokud by pachatel kontinuálně udržoval protiprávní stav i po zahájení řízení o trvajícím přešupku, jednalo by se o nový skutek a nový trvajícím přešupek. Tento nový přešupek lze samostatně postihnout v dalším (druhém) řízení o přešupku. Počátek běhu promlčecí doby by se v případě prvního přešupku odvíjel od zahájení řízení o dalším (druhém) přešupku.

Promlčecí doba **uplyne koncem dne, který se svým označením shoduje se dnem, kdy byl přestupek spáchán**, tj. ve 24:00 tohoto dne. Případá-li konec promlčecí doby na sobotu, neděli nebo svátek, nedochází k jeho přesunutí na nejbližší příští pracovní den.⁴⁷

Příklad: *Byl-li přestupek, u kterého zákon stanoví sazbu pokuty, jejíž horní hranice nedosahuje 100 000 Kč, spáchán dne 3. 8. 2017, uplyne promlčecí doba dne 3. 8. 2018, nedojde-li k jejímu stavení či přerušení.*

Stavení promlčecí doby (§ 32 odst. 1)

Stavením promlčecí doby se rozumí, **že po určitou zákonem vymezenou dobu promlčecí doba neběží**. Po odpadnutí důvodu pro stavení promlčecí doby běh promlčecí doby pokračuje. Do promlčecí doby se nezapočítává

a) doba, po kterou se pro tentýž skutek vedlo **trestní řízení**,

- stavení promlčecí doby se vztahuje vždy pouze k té osobě, která byla takto trestně stíhána (nelze přihlížet k trestnímu řízení vedenému vůči jiné osobě).⁴⁸ Trestním řízením se rozumí řízení podle zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, a zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních (§ 12 odst. 10 trestního řádu). Za trestní řízení ve smyslu § 32 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb. nelze považovat trestní řízení vedené (pro stejný skutek) v cizím státě.

b) doba, po kterou bylo **řízení o přestupku přerušeno proto, že bylo možné očekávat uložení trestu obviněnému z přestupku za jiný skutek v trestním řízení**, přičemž správní trest, který lze uložit v řízení o přestupku, je bezvýznamný vedle trestu, který by bylo možné uložit v trestním řízení,

c) doba, po kterou se o věci vedlo **soudní řízení správní**,

- soudní řízení správní zahrnuje též řízení o kasační stížnosti

d) doba, po kterou trvalo **podmíněné upuštění od uložení správního trestu**.

Z judikatury: „*Současně je ještě třeba poznamenat, že vedením trestního řízení se rozumí i doba, než oprávněným osobám uplyne lhůta k podání dovolání podle § 265e odst. 1 tr. ř., anebo doba, než dovolací soud o podaném dovolání rozhodne, neboť je stále vedeno trestní řízení ve smyslu § 12 odst. 10 tr. ř., jehož doba trvání se nezapočítává do běhu lhůty pro projednání přestupku.*“ (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. září 2017, sp. zn.: 3 Tdo 754/2017)

⁴⁷ Blíže viz Závěr č. 154 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu a správnímu trestání ze dne 12. května 2017, dostupný na: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu-a-spravnimu-trestani.aspx>.

⁴⁸ Srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. června 2007, č. j. 4 As 38/2006-63.

Přerušeni promlčecí doby (§ 32 odst. 2 a 3)

Přerušeni promlčecí doby **začíná běžet nová promlčecí doba**. Nastane-li zákonem předpokládaný důvod, promlčecí doba dosud uplynulá přestane mít význam a začne běžet nová promlčecí doba v délce stanovené pro daný přestupek (podle obecné úpravy tedy v délce 1 roku, nebo 3 let, jde-li o přestupky, u nichž zákon stanoví sazbu pokuty, jejíž hranice je alespoň 100 000 Kč).

Promlčecí doba se přerušuje

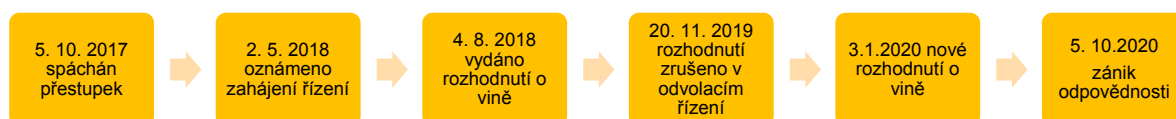
- a) oznámením o zahájení řízení o přestupku; je-li prvním úkonem v řízení vydání příkazu, přerušuje se běh promlčecí doby jeho doručením⁴⁹,
- b) vydáním rozhodnutí, jímž je obviněný uznán vinným,
- c) vydáním rozhodnutí o schválení dohody o narovnání.

K přerušeni běhu promlčecí doby naopak nedochází vydáním rozhodnutí v přezkumném řízení (po dobu vedení přezkumného řízení nedochází ani ke stavení promlčecí doby).

Odpovědnost za přestupek zaniká nejpozději 3 roky od jeho spáchání, pokud základní délka promlčecí doby byla 1 rok, **nebo nejpozději za 5 let od jeho spáchání**, jestliže základní délka promlčecí doby činila 3 roky. Ani do této mezní doby se nezapočítává doba, po kterou dochází ke stavení promlčecí doby podle § 32 odst. 1. Toto pravidlo bylo zdůrazněno zákonem č. 417/2021 Sb.⁵⁰

Přerušeni promlčecí doby nelze zaměňovat s přerušeni řízení o přestupku (srov. § 66 správního řádu a § 85 zákona č. 250/2016 Sb.), neboť přerušeni řízení nemá vliv na běh promlčecí doby; ta bude běžet dál a může uplynout i během přerušeni řízení.

Příklad:

⁴⁹ Pokud příkaz není prvním úkonem v řízení, pak se promlčecí doba přerušuje vydáním rozhodnutí, jímž je obviněný uznán vinným, neboť příkaz je zvláštním druhem rozhodnutí. K tomu srov. rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 28. prosince 2020, č. j. 61 A 9/2020-43.

⁵⁰ K tomu srov. Závěr č. 165 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu a správnímu trestání ze dne 21. září 2018, dostupný na: <https://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu-a-spravnimu-trestani.aspx>.

Časová osa se vztahuje k přestupku, za který zákon stanoví pokutu do 20 000 Kč. Jednorocní promlčecí doba začala běžet 6. 10. 2017, uplynula by tedy 5. 10. 2018, v tento den by tedy odpovědnost za přestupek zanikla. Z důvodu oznámení zahájení řízení o přestupku se však běh promlčecí doby přerušil, což znamená, že začala běžet nová promlčecí doba, která by uplynula 2. 5. 2019. Vydání rozhodnutím, kterým byl obviněný uznán vinným, došlo znovu k přerušení běhu promlčecí doby a začala běžet nová promlčecí doba, která by uplynula 4. 8. 2019. Po vrácení věci odvolacím orgánem bylo vydáno nové rozhodnutí o vině. Běh promlčecí doby se tedy znovu přerušil a začala běžet nová promlčecí doba, která by uplynula 3. 1. 2021. Nicméně odpovědnost za přestupek v daném případě zanikla již 5. 10. 2020, tj. 3 roky od jeho spáchání na základě § 32 odst. 3, věty první.

Příklad:

Časová osa se vztahuje k přestupku, za který zákon stanoví pokutu do 50 000 Kč. Základní promlčecí doba, která by uplynula 5. 8. 2018, byla přerušena nejprve zahájením řízení a poté vydáním tohoto rozhodnutí, kterým byl obviněný uznán vinným. Nová promlčecí by uplynula 7. 10. 2018. Rozhodnutí odvolacího orgánu, kterým bylo odvolání zamítnuto, nabylo právní moci 15. 1. 2018. Dne 5. 2. 2018 byla obviněným podána žaloba ke správnímu soudu. Rozsudek správního soudu, kterým bylo rozhodnutí správního orgánu zrušeno a věc vrácena k novému projednání, nabyl právní moci 5. 5. 2018. Doba od 5. 2. 2018 do 5. 5. 2018 (tj. 90 dní) se do promlčecí doby nezapočítává (v případě, že by byla podána proti rozsudku kasační stížnost, nezapočítala by se do promlčecí doby ani doba řízení o kasační stížnosti). Dne 6. 5. 2018 začala běžet zbylá část promlčecí doby, odpovědnost za přestupek pak zanikla 5. 1. 2019 (7. 10. 2018 + 90 dní).

8. Druhy správních trestů (§ 35, 45 až 50)

Zákon č. 250/2016 Sb. upravuje následující druhy správních trestů:

A. Napomenutí (§ 45)

Napomenutí lze uložit **za jakýkoliv přestupek**, není-li to zákonem výslovně vyloučeno. Napomenutí lze uložit **v rozhodnutí o přestupku**, tj. v rozhodnutí splňujícím náležitosti podle § 93 zákona č. 250/2016 Sb., **nebo příkazem** (nikoliv však příkazem na místě⁵¹). Příkazem ani příkazem na místě však nelze uložit

⁵¹ Příkazem na místě bylo možné uložit napomenutí pouze do nabytí účinnosti zákona č. 285/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění zákona č. 173/2018 Sb., a zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích

napomenutí mladistvému obviněnému [srov. § 90 odst. 2 písm. c) zákona č. 250/2016 Sb.].

Správní orgán **ve výroku rozhodnutí vysloví uložení správního trestu napomenutí a výslovně upozorní pachatele na důsledky protiprávního jednání**, jež mu podle zákona hrozí, pokud by se i v budoucnu dopouštěl podobného jednání, zejména ho upozorní na možnost uložení pokuty.

B. Pokuta (§ 46)

Pokutu lze uložit pouze za přešupek, u něhož tak stanoví zvláštní zákon; **nestanoví-li zvláštní zákon výši pokuty, lze uložit pokutu ve výši nepřesahující 1 000 Kč**. Pokuta je **splatná do 30 dnů ode dne, kdy rozhodnutí o přešupku nabylo právní moci**, pokud správní orgán nebo zvláštní zákon nestanoví lhůtu jinou. Odlišnou lhůtu splatnosti je třeba řádně odůvodnit s ohledem na okolnosti daného případu. V úvahu bude přitom přicházet zejména určení delší lhůty splatnosti. Kratší (patnáctidenní) lhůta je stanovena na příkazových blocích, což je dáno zejména charakterem zkráceného řízení, které je rychlejší než standardní řízení o přešupku a jsou v něm ukládány zpravidla nízké pokuty, přičemž obviněný podpisem příkazového bloku souhlasí nejen s vyslovením viny a uložení pokuty, ale i se zkrácenou lhůtou pro zaplacení pokuty.

Zvláštní zákon může stanovit jak horní hranici sazby pokuty, tak určit dolní hranici sazby pokuty, tj. minimální výši pokuty,⁵² která by měla být za přešupek uložena (ani to však nebrání využití institutu upuštění od uložení správního trestu nebo podmíněného upuštění od uložení správního trestu, pokud zákon aplikaci těchto institutů na dané přešupky nevyloučí). Je-li zákonem stanovena dolní hranice sazby pokuty, lze využít pro zmírnění tvrdosti zákona v konkrétním případě institut mimořádného snížení výměry pokuty.

C. Zákaz činnosti (§ 47)

Zákaz činnosti lze uložit **pouze za přešupek, u něhož tak stanoví zvláštní zákon**; nestanoví-li zvláštní zákon délku zákazu činnosti, lze jej uložit **nejdéle na 3 roky**. Zakázat lze **pouze činnost, ke které je třeba veřejnoprávního oprávnění**⁵³ nebo kterou pachatel **vykonává v pracovním nebo jiném obdobném poměru**;

a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů, tedy do 1. ledna 2019.

⁵² K tomu srov. nález Ústavního soudu ze dne 13. srpna 2002, Pl. ÚS 3/02, vyhlášený pod č. 405/2002 Sb.

⁵³ Veřejnoprávním oprávněním se rozumí souhlas, povolení, koncese, ohlášení, popřípadě další typy oprávnění udělovaných orgány veřejné moci.

nelze však zakázat činnost, jejíž výkon zákon ukládá. Zakázat lze pouze takovou činnost, **v souvislosti s níž se pachatel dopustil přestupku.**

Do doby zákazu činnosti se započítává doba, po kterou pachatel na základě úředního opatření učiněného v souvislosti s projednávaným přestupkem již nesměl tuto činnost vykonávat.

Od výkonu zbytku tohoto správního trestu lze novým rozhodnutím (viz § 99 odst. 1) upustit, jestliže

a) uplynula polovina doby, na niž byl uložen zákaz činnosti,

b) pachatel prokáže způsobem svého života nebo provedením účinných opatření, že jeho další výkon není potřebný,⁵⁴ a

c) v případě, že byla spolu se zákazem činnosti uložena pokuta, pachatel prokáže, že pokutu nebo její zbylou část uhradil, anebo jestliže bylo rozhodnuto o rozložení úhrady pokuty na splátky nebo o odložení splatnosti pokuty.

Na upuštění od výkonu zbytku zákazu činnosti není právní nárok. V případě, že správní orgán nevyhoví žádosti o vydání nového rozhodnutí, postupuje podle § 102 odst. 4 správního řádu tak, že řízení zastaví usnesením, které se oznamuje pouze žadateli a těm osobám, vůči nimž již správní orgán učinil úkon.

D. Propadnutí věci nebo náhradní hodnoty (§ 48 a 49)

Propadnutí věci lze uložit **za jakýkoliv přestupek**, není-li to zákonem výslovně vyloučeno. V některých zákonech může být uložení tohoto správního trestu obligatorní, např. půjde-li o přestupek spáchaný držením zakázaných zbraní. Předmětem propadnutí věci může být **pouze věc náležející pachateli**,

a) která byla ke spáchání přestupku užita nebo určena,

b) kterou pachatel získal přestupkem nebo jako odměnu za něj, nebo

c) kterou pachatel, byť i jen zčásti, nabyl za věc uvedenou pod písmenem b), pokud hodnota věci uvedené pod písmenem b) není ve vztahu k hodnotě nabyté věci zanedbatelná.

Propadnutí věci **nelze uložit, je-li hodnota věci v nápadném nepoměru k povaze přestupku.**⁵⁵ Vyžaduje-li to bezpečnost osob nebo majetku nebo jiný

⁵⁴ Jde zejména o zjištění, že odsouzený plně respektoval uložený trest, včetně případných dalších podmínek jeho výkonu, a nedopouštěl se ani jiné protiprávní činnosti.

⁵⁵ Srov. např. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 21. dubna 2021, č. j. 14 A 116/2020 – 34, který jako přiměřené shledal propadnutí vozidla v řízení o přestupku spočívajícím v řízení vozidla bezprostředně po užití jiné návykové látky nebo v takové době po užití jiné návykové látky, po kterou je ještě pod vlivem jiné návykové látky.

obdobný obecný zájem, k hodnotě věci se nepřihlíží (*př. zbraně, jedy, výbušniny, omamné a psychotropní látky*).

Zajistit věc, která by mohla být předmětem propadnutí, **lze s využitím institutu předběžného opatření** podle § 61 správního řádu. Institut předběžného opatření bude využitelný i v případech, kdy bylo doposavad postupováno podle § 75 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, upravujícího vydání a odnětí věci. Podle § 61 odst. 1 správního řádu lze mimo jiné zajistit věc, která může sloužit jako důkazní prostředek, nebo věc, která může být předmětem exekuce. Důvody pro vydání nebo odnětí věci podle § 75 zákona č. 200/1990 Sb. lze podřadit pod důvody pro nařízení předběžného opatření. V případech, kdy se ukládá propadnutí nebo zabránění věci, rovněž přichází v úvahu exekuce, neboť uloží-li správní orgán propadnutí věci, kterou předtím již pachatel neodňal, a pachatel tuto věc na základě pravomocného rozhodnutí neodevzdá, lze i na tuto věc vést exekuci.

Jestliže pachatel **zmaří uložení propadnutí věci**, může mu být uloženo propadnutí náhradní hodnoty až do výše, která odpovídá hodnotě takové věci.

Vlastníkem propadlé věci nebo náhradní hodnoty se stává stát. Vlastnické právo přechází na stát právní mocí rozhodnutí, nezávisle na skutečnosti, zda má správní orgán propadlou věc v době rozhodování ve své dispozici. Nabytí vlastnického práva rozhodnutím orgánu veřejné moci předpokládá § 1114 občanského zákoníku, který uvádí, že rozhodnutím soudu nebo jiného orgánu veřejné moci se vlastnického práva nabývá dnem, který je v něm určen, a není-li v rozhodnutí takový den určen, nabývá se vlastnického práva dnem právní moci rozhodnutí. Správní orgán má následně povinnost věc odevzdat Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, který má povinnost věc převzít a nakládat s ní podle zákona č. 201/2002 Sb., o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, ve znění pozdějších předpisů.

E. Zveřejnění rozhodnutí o přestupku (§ 50)

Jedná se o **nově zakotvený** druh správního trestu, který však **lze uložit pouze tehdy, stanoví-li tak zákon.**⁵⁶ Správní trest zveřejnění rozhodnutí lze uložit **jen právnické a podnikající fyzické osobě.**

Správní trest zveřejnění rozhodnutí **spočívá v tom, že se výroková část rozhodnutí zveřejní na úřední desce správního orgánu a na náklady pachatele ve sdělovacím prostředku**, který správní orgán určí (*např. tisk, televize, rozhlas, Obchodní věstník, internet*). Správní orgán **v rozhodnutí určí lhůtu, ve které musí ke zveřejnění dojít** (nesmí být kratší než 2 měsíce a delší než 6 měsíců od právní moci rozhodnutí). V této lhůtě je tedy třeba zajistit zveřejnění na úřední desce orgánu

⁵⁶ Např. § 35 odst. 8 písm. a) zákona č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, ve znění pozdějších předpisů, nebo § 27a odst. 20 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.

a ve sdělovacím prostředku. Na úřední desce správního orgánu přitom musí být výroková část rozhodnutí zveřejněna po dobu nejméně 15 dnů a nejdéle po dobu 2 měsíců. Zveřejněné rozhodnutí o přestupku nesmí obsahovat údaje umožňující identifikaci jiné osoby než pachatele.

Stejným způsobem se zveřejní i rozhodnutí, kterým bylo zrušeno pravomocné rozhodnutí, kterým byl správní trest zveřejnění rozhodnutí o přestupku uložen.

Exekuce rozhodnutí, jímž byl uložen tento správní trest, bude probíhat náhradním výkonem nebo opakovaným ukládáním donucovacích pokut podle správního řádu.

9. Ukládání správních trestů (§ 36 až 44)

Správní trest lze uložit **samostatně nebo spolu s jinými správními tresty**; napomenutí nelze uložit spolu s pokutou. V nové právní úpravě jsou podrobněji upravena hlediska pro ukládání správních trestů, spolu s přitěžujícími a polehčujícími okolnostmi.

Při určení druhu správního trestu a jeho výměry **správní orgán přihlédne k demonstrativně uvedeným okolnostem, které mají vliv na míru společenské škodlivosti přestupku**. Jedná se pouze o demonstrativní výčet okolností, tedy nejenže je možné s ohledem na specifika správního trestání přihlížet k okolnostem dalším, ale není ani nutné přihlídnout vždy k těm okolnostem, které jsou vyjmenovány v § 37, pokud v konkrétním případě nebudou mít pro posouzení společenské škodlivosti přestupku význam. Navazující ustanovení (§ 38 až 40) pak blíže vymezují okolnosti ovlivňující povahu a závažnost přestupku a rozvádí, které okolnosti lze považovat za polehčující a přitěžující. Rovněž v těchto ustanoveních jsou nicméně užity demonstrativní výčty, a proto správní orgán může přihlížet i k dalším okolnostem v zákoně neupraveným. Platí však, že polehčující nebo přitěžující okolností nemůže být okolnost, která je zákonným znakem skutkové podstaty přestupku, a to z důvodu **zákazu dvojího přičítání** téže okolnosti k tíži nebo ve prospěch pachatele.^{57 58}

⁵⁷ K tomu však Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 29. srpna 2012, č. j. 4 Ads 114/2011-105, dodává: „Zásadu zákazu dvojího přičítání nelze aplikovat na skutkové podstaty správních deliktů, u nichž pojmově nelze rozlišovat určitou minimální (základní, typovou) intenzitu, nezbytnou pro naplnění zákonných znaků dané skutkové podstaty, a zbývající (vyšší, kvalifikovanou) intenzitu, kterou by bylo možno zohlednit jako okolnost přitěžující či polehčující při určení konkrétní výše pokuty. Mezi skutkové podstaty tohoto typu náleží správní delikt vymezený v § 72 odst. 1 písm. c) bodu 6 zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, ve znění účinném do 30. 6. 2008, podle něhož krajská veterinární správa uloží právnícké nebo podnikající fyzické osobě pokutu až do výše 1 000 000 Kč, pokud se tato osoba dopustí správního deliktu tím, že nesplní nebo poruší povinnost nebo požadavky stanovené předpisy Evropských společenství.“

⁵⁸ Z tohoto důvodu došlo zákonem č. 417/2021 Sb. k úpravě § 38 písm. e) vypuštěním slov „je-li tato znaková podstata přestupku“, neboť pokud by byla pohnutka znakovou podstatou přestupku, nebylo by možné k ní přihlížet též jako k okolnosti zvyšující závažnost přestupku.

U fyzické osoby se mimo jiné přihlédně k jejím osobním poměrům včetně toho, zda a jakým způsobem byla pro tentýž skutek potrestána v jiném řízení před správním orgánem (*např. v řízení o disciplinárním deliktu, v řízení o uložení opatření k nápravě, odnětí oprávnění, resp. řízení o uložení opatření, která nemají sankční povahu*). U právnické nebo podnikající fyzické osoby se přihlédně k povaze její činnosti (*například zda má činnost společensky prospěšný charakter*).

Správní orgán nemůže obviněného donucovat k výpovědi, ale určitě by jej měl poučit o právu sdělit své osobní poměry, aby k nim mohl správní orgán přihlédnout. Pokud obviněný své osobní poměry nesdělí, je na správním orgánu, aby je odhadem určil sám, jak v případě majetkových poměrů opakovaně uvádí judikatura. Správní orgán může nahlédnout do evidence obyvatel a zjistit, zda se jedná o otce početné rodiny, lze nahlédnout do insolvenčního rejstříku, živnostenského rejstříku, registru vozidel, katastru nemovitostí či jiných přístupných rejstříků (k tomu srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. dubna 2010, č. j. 1 As 9/2008 – 133, č. 2092/2010 Sb. NSS).

U pokračujícího, trvajícího a hromadného přestupku se přihlédně k tomu, zda k části jednání, jímž je přestupek spáchán, došlo za účinnosti zákona, který za přestupek stanovil správní trest mírnější než zákon, který je účinný při dokončení jednání, jímž je přestupek spáchán.

Z judikatury:

- *„Účelem § 37, resp. § 38 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, je mimo jiné dát správním orgánům **demonstrativní kritéria k potřebné individualizaci ukládané sankce tak, aby nebyla arbitrární a pouze obecně odůvodněná**. Trestání za běžné přestupky typu překročení nejvyšší dovolené rychlosti má být v zásadě rutinní, časově nenáročnou záležitostí, která předpokládá **rychlé a efektivní vyřešení celé věci**. Toho není možno dosáhnout nepřiměřeným zvyšováním požadavků kladených na správní orgány při odůvodňování výše uložené sankce, např. požadavkem na zohlednění technického stavu vozidla či pozemní komunikace.“* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. června 2020, č. j. 1 As 80/2020 – 36)

- *„Krajský soud dále v souladu se závěry ustálené judikatury konstatoval, že správní orgány v řízení o přestupku **nejsou povinny přitěžující a polehčující okolnosti důsledně odlišit, nýbrž postačí, když přezkoumatelným způsobem popíší, ke kterým skutečnostem při ukládání výše sankce přihlédly a ke kterým, i přes námitku žalobce, nikoliv** (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 3. 2017, č. j. 7 As 332/2016 - 44, rozsudek ze dne 28. 6. 2017, č. j. 6 As 301/2016 - 36 či rozsudek ze dne 20. 12. 2017, č. j. 6 As 297/2017 - 34).“* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. května 2019, č. j. 1 As 284/2018 – 32)

- „Rozhoduje-li správní orgán o **dílčím útoku pokračujícího správního deliktu** za situace, kdy jiný věcně příslušný správní orgán pravomocně rozhodl o jiném **dílčím útoku téhož správního deliktu**, je povinen promítnout tuto skutečnost do úvah o výši sankce.“ (rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 29. května 2020, č. j. 45 A 12/2016-114)

Ukládání správních trestů za více přestupků

Koná-li se ze zákona společné řízení o dvou a více přestupcích téhož pachatele (blíže viz dále výklad k § 88 zákona č. 250/2016 Sb.), pak se pachateli ukládá **úhrnný správní trest**. Při ukládání správních trestů za více přestupků se uplatňuje **absorpční zásada doplněná asperační zásadou**. Je-li společně projednáváno více přestupků, lze pachateli uložit pokutu ve vyšší sazbě, a to tak, že horní hranice sazby pokuty za přestupek nejpřísněji trestný⁵⁹ se zvyšuje až polovinu, nejvýše však do částky, která je součtem horních hranic sazeb pokut za jednotlivé společně projednávané přestupky.⁶⁰ Pokud je pokuta stanovena procentní sazbou z obratu, obvykle ustanovení obsahuje maximální možnou výši pokuty. V takovém případě se použije pro určení závažnosti přestupku tato výše. Pokud v zákoně toto upraveno nebude, bude procentní sazba považována za nejvyšší sazbu (neboť vlastně nemá určenou obecnou horní hranici).

Příklad: *Pachatel se dopustí v recidivě přestupku proti majetku a dále spáchá přestupek proti občanskému soužití tím, že jinému ublíží na zdraví. O těchto přestupcích se koná společné řízení. Za přestupek proti majetku spáchaný v recidivě zákon stanoví pokutu až do 70 000 Kč (§ 8 odst. 3 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích) a za přestupek ublížení na zdraví lze uložit pokutu do 10 000 Kč (§ 7 odst. 4 písm. a) zákona o některých přestupcích). Zvýšená hranice za přestupek nejpřísněji trestný zvýšená o polovinu činí 105 000 Kč (70 000 + 35 000). Součet horních hranic sazeb pokut za jednotlivé projednávané přestupky činí 80 000 Kč (70 000 + 10 000). Ve společném řízení tedy bude moci být uložena pokuta do 80 000 Kč.*

⁵⁹ Budou-li horní hranice sazeb pokut stejné, uloží se správní trest podle ustanovení vztahujícího se na přestupek nejzávažnější. Jak vyplývá z judikatury Nejvyššího správního soudu, závažnost je nutno posuzovat „především s ohledem na charakter individuálního objektu deliktu, tedy, zájem, proti kterému delikt směřuje a k jehož ochraně je příslušné ustanovení především určeno“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. září 2005, sp. zn. 6 As 57/2004 - 54).

⁶⁰ Při ukládání pokuty příkazem na místě nelze ani v tomto případě překročit hranici 10 000 Kč, která je obecně stanovena pro tento způsob rozhodování v § 91 odst. 1. Hranice stanovená v § 91 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb. nenahrazuje zákonem stanovenou sazbu horní hranice pokuty, kterou lze uložit za konkrétní přestupek, ale omezuje maximální výši pokuty, kterou lze uložit příkazem na místě. Přestože uplatnění asperační zásady není při ukládání pokuty příkazem na místě vyloučeno, v praxi bude tato zásada uplatňována pouze výjimečně.

Z judikatury:

- *„Za přešupek spočívající v odběru povrchových vod v rozporu s vydaným povolením [§ 125c odst. 1 písm. a) zákona 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon)] se ukládá pokuta v pevně stanovené výši, určená výpočtem jako součin množství odebrané vody v m3 a zákonem stanovené částky (§ 125a odst. 4 aplikovaný na základě § 125c odst. 5 vodního zákona, ve znění účinném do 31. 12. 2018), přičemž **výsledek tohoto výpočtu je zároveň třeba považovat pro účely uplatnění absorpční zásady za horní hranici sankce, kterou je možné za daný přešupek v konkrétním případě uložit.**“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. března, č. j. 6 As 221/2019-31)*

- *„**Při ukládání úhrnné sankce postupuje správní orgán v souladu se zásadou absorpce (nikoli kumulace) podle § 41 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přešupky a řízení o nich, proto v odůvodnění svého rozhodnutí nevyčísľuje podíl jednotlivých sbíhajících se správních deliktů (přešupků) na celkové výši uložené pokuty.**“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. června 2020, č. j. 9 As 299/2019 – 43)*

- *„**Pokud správní orgán ukládá úhrnnou sankci a vychází přitom z absorpční zásady, je třeba tuto skutečnost vyjádřit včetně odkazu na ustanovení, jehož sankce „pohlcuje“ sankce podle jiných ustanovení, která by s ohledem na porušení dalších ustanovení zákona o potravinách přicházela v úvahu.** Následná úvaha pak musí nutně vést k hodnocení individuální povahy protiprávního jednání, přičemž zvažované okolnosti je třeba rozlišovat na přitěžující a polehčující. **Uvede-li správní orgán pouze tolik, že k nějakému aspektu přihlídl, aniž by sdělil, jakou hodnotu, byť abstraktně vyjádřenou, tomuto aspektu přiřadil, stává se takové tvrzení do značné míry neurčitým, a v důsledku toho i nepřezkoumatelným, jak je tomu i v posuzovaném případě.**“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. ledna 2006, č. j. 4 As 22/2005-68)*

Podmíněné upuštění od uložení správního trestu (§ 42)

Podmíněné upuštění od uložení správního trestu přichází v úvahu **pouze u přešupku, kterým byla způsobena škoda nebo kterým se pachatel bezdůvodně obohatil.** Podmíněně upustit od uložení správního trestu lze pouze za podmínky, že **samotné projednání věci postačí k nápravě pachatele.** Podmíněné upuštění od uložení správního trestu předpokládá vyslovení viny za přešupek.

Při podmíněném upuštění od uložení správního trestu **správní orgán uloží pachateli v rozhodnutí o přešupku povinnost nahradit škodu nebo vydat bezdůvodné obohacení a způsob, jakým to má pachatel učinit, a samostatným výrokem rozhodne o podmíněném upuštění od uložení správního trestu.**

Jestliže pachatel **nenahradí škodu nebo nevydá bezdůvodné obohacení**,⁶¹ **správní orgán vydá nové rozhodnutí podle § 99 odst. 2**, kterým zruší výrok o podmíněném upuštění od uložení správního trestu a uloží pachateli správní trest. Proti rozhodnutí o uložení správního trestu je poté možné podat odvolání.

Upuštění od uložení správního trestu (§ 43)

Upuštění od uložení správního trestu **přichází v úvahu u všech přestupků, kterými nebyla způsobena škoda nebo jimiž se pachatel bezdůvodně neobohatil**. Zákon však může možnost upustit od uložení správního trestu vyloučit. Upuštění od uložení správního trestu předpokládá vyslovení viny za přestupek. Od uložení správního trestu lze upustit v případech, kdy

- a) **samotné projednání postačí k nápravě pachatele**, nebo
- b) pachatel spáchal dva a více přestupků, o nichž nebylo vedeno společné řízení a **správní trest uložený za některý z přestupků lze považovat za odpovídající tomu, který by jinak byl uložen ve společném řízení**.

Pokud lze správní trest uložený za některý z přestupků v samostatném řízení považovat za odpovídající správnímu trestu, který by byl jinak uložen ve společném řízení, pak může odvolací orgán dotčená rozhodnutí změnit tak, že ponechá správní trest nejpřísnější a v ostatních rozhodnutích změni výrok o správním trestu tak, že se od uložení správního trestu upouští.

Mimořádné snížení výměry pokuty (§ 44)

Mimořádné snížení výměry pokuty lze aplikovat **pouze u přestupků, u nichž zákon stanoví dolní hranici sazby pokuty**. Pokutu lze uložit v částce, která je nižší, než zákonem stanovená dolní hranice sazby pokuty, jestliže

- a) nápravy pachatele lze dosáhnout i při uložení pokuty ve snížené sazbě,
- b) pokuta je ukládána za pokus přestupku,
- c) pokuta uložená v rámci zákonem stanovené dolní hranice by byla nepřiměřeně přísná, nebo
- d) pachatel spáchal přestupek, aby odvrátil útok nebo jiné nebezpečí, aniž by byly zcela naplněny podmínky některé z okolností vylučujících protiprávnost.

⁶¹ Podle § 2951 občanského zákoníku se škoda nahrazuje uvedením do předešlého stavu. Není-li to možné, anebo žádá-li o to poškozený, hradí se škoda v penězích. V případě bezdůvodného obohacení má ochuzený právo požadovat, aby mu byla podle jeho volby vydána buď peněžitá náhrada, anebo co obohacený zcizením utržil (§ 3004 odst. 1 občanského zákoníku).

Závěr o nepřiměřené přísnosti pokuty uložené v rámci běžné (nesnížené) sazby se musí opírat o zjištění takových okolností a poměrů pachatele, jež budou prokázány a založeny ve spise. Je-li výměra pokuty mimořádně snižována, musí být uložena **pokuta alespoň ve výši jedné pětiny dolní hranice sazby pokuty stanovené zákonem.**

Z judikatury:

- **„Zákonodárce nekoncepoval institut mimořádného snížení výměry pokuty jako institut návrhový, a je proto povinností správního orgánu zvážit, zda jsou dány důvody k postupu podle tohoto ustanovení. Tím totiž dojde k naplnění zásady zákonnosti trestání a zásady individualizace sankce. Zároveň však je třeba uvést, že se jedná o mimořádný institut, a není proto i s přihlédnutím k zásadě procesní ekonomie na místě po správních orgánech požadovat, aby v každém jednotlivém případě v odůvodnění rozhodnutí uváděly důvody, pro které neshledaly důvody pro aplikaci tohoto institutu.“** (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. června 2018, č. j. 4 As 96/2018 – 45)

- **„Mimořádné snížení výměry pokuty (§ 44 zákona o odpovědnosti za přestupky) je přitom institutem výjimečným, kterým správní orgán může posoudit specifické okolnosti konkrétního případu a reagovat tak na situaci, kdy by pokuta byla nepřiměřeně přísná i v nejnižší možné výměře zákonného rámce.“** (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. července 2018, č. j. 10 As 18/2018 – 59)

10. Ochranná opatření (§ 51 až 54)

Hlavním účelem ochranných opatření není potrestání pachatele, ale prevence páchání další protiprávní činnosti. Zákon upravuje dva základní druhy ochranných opatření, a to omezující opatření a zabránění věci nebo náhradní hodnoty.

A. Omezující opatření (§ 52)

Omezující opatření lze uložit **pouze fyzické osobě a pouze tehdy, stanoví-li tak zákon.**⁶² Mezi omezujícím opatřením a přestupkem, v souvislosti s nímž se omezující opatření ukládá, musí existovat přímá souvislost. Omezující opatření musí být přiměřené povaze a závažnosti spáchaného přestupku a osobním poměrům pachatele. Omezující opatření lze uložit pouze spolu se správním trestem, a to **nejdéle na dobu 1 roku.** Podle obsahu omezujícího opatření lze rozlišit 3 druhy:

1. Zákaz navštěvovat určená veřejně přístupná místa nebo místa, kde se konají sportovní, kulturní a jiné společenské akce

⁶² Srov. § 4 odst. 4, § 5 odst. 5, § 7 odst. 6 a § 8 odst. 6 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, a § 39 odst. 9 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů.

- veřejně přístupným místem může být konkrétní ulice, prostranství před obchody, parky či blízké okolí restaurací apod.

2. Povinnost zdržet se styku s určitou osobou nebo vymezeným okruhem osob

- zákaz styku s individuálně určenou osobou připadá v úvahu například při řešení tzv. stalkingu nebo domácího násilí

- zákaz styku s druhově určeným okruhem osob je použitelný v situacích, kdy je pachatel nepříznivě ovlivňován určitou komunitou (např. osoby zneužívající návykové látky nebo extrémistické skupiny)

3. Povinnost podrobit se vhodnému programu pro zvládání agrese nebo násilného chování

- pokud se fyzická osoba dopustila přestupku vykazujícího zejména znaky užití násilí v rodině nebo partnerském vztahu

- může být využito jak v případech domácího násilí, tak v případech, kdy se pachatel opakovaně dostává do střetu se zákonem v důsledku neschopnosti zvládat agresi či nenásilně řešit konflikty

- správní orgán by měl program, resp. poskytovatele tohoto programu, konkretizovat ve výroku rozhodnutí

- zákonem č. 417/2021 Sb. bylo doplněno, že náklady spojené s účastí pachatele v programu pro zvládání agrese nebo násilného chování je pachatel povinen uhradit poskytovateli tohoto programu (§ 52 odst. 7).⁶³

Omezující opatření lze uložit s účinky též mimo obvod územní působnosti **správního orgánu**, který je ukládá. Tato úprava je cílena zejména na problematiku prevence diváckého násilí a extremismu. Je-li to s ohledem na povahu uloženého omezujícího opatření možné, jeho dodržování kontrolují též orgán Policie České republiky, v jehož územním obvodu má omezující opatření účinky, a obecní policie, která vykonává působnost ve správním obvodu obce, v němž má omezující opatření účinky. Správní orgán, který omezující opatření uložil, a správní orgán stejného

⁶³ Jde o soukromoprávní vztah mezi pachatelem a poskytovatelem programu. Vzhledem k tomu, že úhrada nákladů za poskytování programu není předmětem řízení a jde o vztah mezi pachatelem a poskytovatelem, nikoli o vztah mezi pachatelem a správním orgánem, neuvádí se povinnost hradit náklady ve výrokové části rozhodnutí. Je však vhodné v odůvodnění rozhodnutí uvést, že pachatel předmětné náklady uhradí poskytovateli nebo o tom pachatele jinak informovat. Pachatel náklady spojené s účastí programu uhradí přímo poskytovateli, nebude-li program poskytován bezplatně. Pokud se pachatel programu zúčastní, ale náklady spojené se svou účastí neuhradí, pak bude poskytovatel moci po pachateli úhradu nákladů vymáhat v civilním soudním řízení (úhradu nákladů nevymáhá správní orgán).

druhu, v jehož správním obvodu má omezující opatření účinky, informují o uloženém omezujícím opatření orgán Policie České republiky a obecní policii.⁶⁴

Ukládané omezující opatření **musí být dostatečně určité**, aby nevzbuzovalo pochybnosti, jaká jednání (tj. návštěvy jakých míst a styk s kterými osobami) jsou pachateli, jemuž je omezující opatření ukládáno, zakázána.

Uložené omezující opatření se eviduje v evidenci přestupků vedené Rejstříkem trestů – **eviduje se omezující opatření uložené za některý z přestupků, které jsou předmětem evidence přestupků**. Takovými přestupky jsou především přestupky proti veřejnému pořádku - tedy přestupky postihující mimo jiné divácké násilí, dále se evidují například přestupky proti majetku a proti občanskému soužití.

Za úmyslné nedodržení omezujícího opatření lze uložit pokutu do 10 000 Kč podle § 2 odst. 2 písm. h) zákona o některých přestupcích. **Trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání** podle § 337 odst. 1 písm. d) trestního zákoníku se (od 1. února 2022) dopustí ten, *kdo maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že opakovaně nebo soustavně se dopouští jednání, aby zmařil účel omezujícího opatření uloženého v řízení o přestupku, které spočívá v zákazu navštěvovat místa, kde se konají sportovní akce, nebo aby zmařil účel omezujícího opatření uloženého v řízení o přestupku podle zákona o návykových látkách, které spočívá v zákazu navštěvovat určená veřejně přístupná místa.*⁶⁵ Za trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání hrozí odnětí svobody až na dvě léta.

B. Zabrání věci nebo náhradní hodnoty (§ 53 a 54)

Zabrání věci nebo náhradní hodnoty **lze uložit pouze tehdy, pokud nebylo uloženo propadnutí věci**. Zabrání věci lze uložit, pokud to vyžaduje bezpečnost osob nebo majetku anebo jiný obdobný obecný zájem a zároveň je dán jeden z následujících důvodů:

a) do 60 dnů ode dne, kdy přestupek vyšel najevo, se nezjistí skutečnosti odůvodňující zahájení řízení o přestupku proti určité osobě,

b) věc náleží pachateli, proti němuž nelze vést řízení o přestupku nebo jemuž za přestupek nelze uložit správní trest,

⁶⁴ V konkrétních případech by mělo být přihlíženo i k tomu, zda je výkon kontroly ze strany obecní policie a Policie ČR praktický, efektivní a obecně vhodný s ohledem na povahu omezujícího opatření. Například v případě omezujícího opatření spočívajícího v podrobení se vhodnému programu pro zvládnutí agrese nebo násilného chování je kontrola náležitě zajišťována předložením písemné zprávy poskytovatelem programu správním orgánu, a proto součinnost ze strany obecní policie a Policie ČR není potřebná.

⁶⁵ Možnost uložit omezující opatření byla do § 39 odst. 9 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, doplněna zákonem č. 417/2021 Sb.

c) věc náleží pachateli, u něhož bylo od uložení správního trestu za přestupek upuštěno nebo podmíněně upuštěno,

d) věc nenáleží pachateli nebo mu nenáleží zcela, nebo

e) vlastník věci není znám.

O zabrání věci lze rozhodnout samostatně, tj. samostatným rozhodnutím. Výrok o zabrání věci nemusí být (na rozdíl např. od výroku o náhradě škody) součástí výrokové části rozhodnutí, kterým se obviněný uznává vinným. Rozhodnutí se oznamuje nejen pachateli, ale i osobám, které jsou tímto rozhodnutím přímo dotčeny, tedy osobám, které zabíranou věc drží, užívají či s ní nějak disponují. Pokud není vlastník věci znám, správní orgán postupuje podle ustanovení správního řádu upravujícího jednání s neznámým účastníkem řízení, tj. zejména ustanoví opatrovníka podle § 32 odst. 2 písm. e) správního řádu, s tím, že rozhodne o zabrání věci, aniž by byla identifikována osoba, jejíž vlastnické právo tímto rozhodnutím zaniká.

V případě, že je věc **výnosem přestupku**, byť nikoli bezprostředním, může být uloženo zabrání této věci i bez toho, že by to vyžadovala bezpečnost osob nebo majetku anebo jiný obdobný obecný zájem, a bez toho, že by byl dán některý ze zákonem stanovených důvodů pro zabrání věci. Výnosem je zde třeba rozumět věc, která byla získána přestupkem nebo jako odměna za něj, nebo věc, byť i jen zčásti, nabytou za věc získanou přestupkem nebo jako odměnu za něj. Účelem této úpravy je zabránit, aby majetkové nebo jiné výnosy z protiprávní činnosti nebyly ponechány pachatelům nebo třetím osobám.

O zabrání věci nelze rozhodnout, uplynulo-li od jednání majícího znaky přestupku 5 let.

Zajistit věc, která by mohla být předmětem zabrání, lze s využitím institutu předběžného opatření podle § 61 správního řádu. Jestliže ten, komu náleží věc, která by mohla být zabráněna, zmaří zabrání takové věci, může mu být uloženo **zabraní náhradní hodnoty** až do výše, která odpovídá hodnotě takové věci.

Vlastníkem zabrané věci nebo zabrané náhradní hodnoty se stává stát. O přechodu vlastnického práva a úloze Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových platí obdobně to, co bylo uvedeno v kapitole věnované propadnutí věci.

11. Zvláštní ustanovení o mladistvých (§ 55 až 59)

Mladistvý = ten, kdo v době spáchání přestupku dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku.

Při rozhodování o přestupku mladistvého se vedle obecných kritérií pro ukládání správních trestů zohlední **zvláštní kritéria pro ukládání správních trestů** vztahující

se k jeho osobnosti a osobním poměrům tak, aby jeho další vývoj byl co nejméně ohrožen. Dále jsou upravena omezení ve vztahu k některým druhům správních trestů:

a) horní hranice sazby pokuty se snižuje na polovinu, přičemž nesmí přesahovat částku 5 000 Kč;⁶⁶ toto omezení se neuplatní, je-li mladistvý podnikající fyzickou osobu,

b) zákaz činnosti lze uložit jen na dobu 1 roku, přičemž výkon tohoto správního trestu **nesmí bránit přípravě mladistvého na jeho povolání**.

Zákon rovněž umožňuje **upustit od uložení správního trestu mladistvému, jestliže lze důvodně očekávat, že uložení omezujícího opatření zajistí jeho nápravu lépe než správní trest**. Přitom správní orgán přihlíží zejména k povaze spáchaného přestupku a k dosavadnímu způsobu života mladistvého.

Je-li mladistvý podnikající fyzickou osobou [například na základě § 6 odst. 1 písm. a) živnostenského zákona ve spojení s § 33 občanského zákoníku], odpovídá za přestupek spáchaný v souvislosti s jeho podnikatelskou činností jako podnikající fyzická osoba, tedy objektivně s možností liberace.

V řízení o přestupku mladistvého má **vybraná procesní práva také zákonný zástupce, případně opatrovník mladistvého a orgán sociálně-právní ochrany dětí**. Je-li vedeno přestupkové řízení proti mladistvému, který v době projednávání přestupku dovršil 18 let, není namístě aplikace procesních záruk mladistvého obviněného (tj. vyznění zákonných zástupců a orgánu sociálně-právní ochrany dětí).⁶⁷ Při ukládání správních trestů podle zákona č. 250/2016 Sb. se však bude i nadále postupovat podle ustanovení o mladistvém.

Na základě právní úpravy v občanském zákoníku může **soud přiznat svéprávnost nezletilému**, který dosáhl věku šestnácti let, je osvědčena jeho schopnost samostatně se živit a obstarat si své záležitosti, nebo pokud jsou k tomu vážné důvody v zájmu nezletilého (§ 37 občanského zákoníku). **V tomto případě je třeba v řízení o přestupku přihlídnout k ustanovením zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí**. Podle § 2 odst. 1 tohoto zákona se v případě nezletilých dětí, které nabyly plné svéprávnosti, sociálně-právní ochrana poskytuje pouze v rozsahu stanoveném v § 8 odst. 1, § 10 odst. 1 písm. e), § 10 odst. 3 písm. a), b), § 29, § 32 odst. 4, § 33 a 34 zákona o sociálně právní ochraně dětí. Do uvedeného rozsahu přitom spadá podle § 32 odst. 4 písm. b) zákona o sociálně právní ochraně dětí též účast na přestupkovém řízení. Při poskytování sociálně-

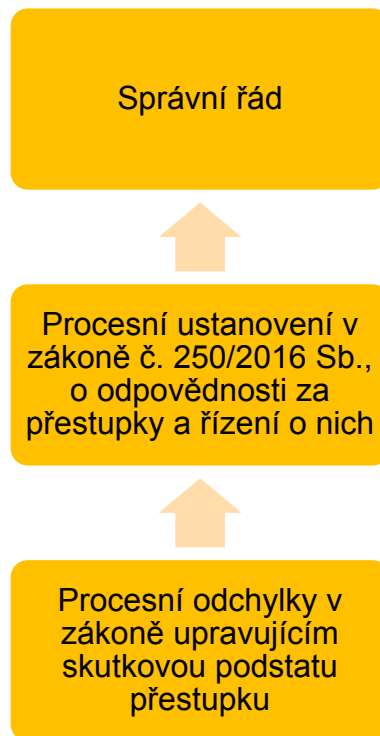
⁶⁶ Zákon však neřeší jak postupovat v případě, kdy je stanovena i minimální sazba pokuty. Ustanovení upravující trestání mladistvých je k obecným ustanovením o správních trestech i ustanovením o podmínkách jednotlivých správních trestů speciální, a proto správní orgán bude vázán pouze (o polovinu sníženou) horní hranicí pokuty, k dolní hranici nebude přihlížet. Obdobně Jemelka, L., Vetešník P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. Komentář. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 432.

⁶⁷ Srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. července 2014, č. j. 4 As 77/2014 – 33.

právní ochrany v těchto případech je příslušný orgán sociálně-právní ochrany povinen plně respektovat vůli dítěte, které nabylo plné svéprávnosti.

PROCESNÍ ČÁST – ŘÍZENÍ O PŘESTUPKU

1. Uplatňování subsidiarity právních předpisů v řízení o přestupku

Procesní ustanovení v zákoně č. 250/2016 Sb. jsou koncipována s důrazem na **subsidiaritu správního řádu**. Platí tedy, že nestanoví-li zákon č. 250/2016 Sb. nebo zákon upravující skutkovou podstatu přestupku jinak, použijí se ustanovení správního řádu.

2. Příslušnost k projednávání přestupků (§ 60 až 64)

Věcná příslušnost (§ 60)

Věcnou příslušnost k projednání přestupku stanoví zpravidla zvláštní zákon upravující příslušnou skutkovou podstatu. Pokud by zvláštní zákon věcnou příslušnost neupravil, byl by **příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností podle zbytkové klauzule** v § 60 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb.

V § 60 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb. je upravena **příslušnost obecního úřadu** k projednání vybraných přestupků podle zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. Zákon o některých přestupcích sám věcnou příslušnost neupravuje, a proto k projednání přestupků podle tohoto zákona, které nejsou uvedeny v § 60 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb., jsou věcně příslušné obecní úřady obcí s rozšířenou působností.

Na základě § 60 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb. je **obecní úřad příslušný k řízení o přestupcích proti pořádku v územní samosprávě⁶⁸, přestupcích proti pořádku ve státní správě** spáchaných porušením povinnosti stanovené v nařízení obce nebo kraje, **proti veřejnému pořádku, proti občanskému soužití a proti majetku** (tedy přestupků upravených v § 4, § 5, § 7 a § 8 zákona o některých přestupcích). Příslušnost obecního úřadu může být stanovena i ve zvláštním zákoně.

Za **přestupky proti veřejnému pořádku** lze v přesném slova smyslu považovat pouze přestupky upravené v § 5 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. Přestupky původně upravené v § 47b zákona č. 200/1990 Sb., které jsou s účinností od 1. července 2017 nově upraveny v zákoně o obcích a v zákoně o hlavním městě Praze, tedy již nelze považovat za přestupky proti veřejnému pořádku.

Přestupky proti pořádku ve státní správě spáchané porušením povinnosti stanovené v nařízení obce nebo kraje **projednává obecní úřad od 1. února 2022**, kdy nabyl účinnosti zákon č. 417/2021 Sb. (podle předchozí právní úpravy byl k projednání těchto přestupků příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností). V důsledku rozšíření působnosti obecního úřadu obce základního typu může tyto přestupky nově projednat **obecní policie** příkazem na místě [jde o přestupky v působnosti obce ve smyslu § 91 odst. 2 písm. e) zákona č. 250/2016 Sb.] a **komise pro projednávání přestupků**.⁶⁹

Projednávání přestupků orgány územních samosprávných celků spadá do **výkonu přenesené působnosti** (srov. § 103 zákona č. 250/2016 Sb.).

Veřejnoprávní smlouvy o přenosu příslušnosti k projednávání přestupků

Podle § 63 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), mohou obce, jejichž orgány vykonávají přenesenou působnost ve stejném správním obvodu obce s rozšířenou působností, uzavřít veřejnoprávní smlouvu, podle níž budou orgány jedné obce vykonávat přenesenou působnost nebo část přenesené působnosti pro orgány jiné obce (jiných obcí), která je (které jsou) účastníkem veřejnoprávní smlouvy. Předmětem veřejnoprávní smlouvy nemůže být přenesená působnost, která je na základě zákona svěřena orgánům jen některých obcí. Pro oblast přestupkového práva to znamená, že veřejnoprávní smlouvou **lze přenést pouze příslušnost k projednávání přestupků, které jsou v působnosti všech obcí, tj. v rozsahu**

⁶⁸ Přestupkem proti pořádku v územní samosprávě se rozumí porušení povinností stanovených v obecně závazné vyhlášce obce nebo kraje (§ 4 odst. 2 zákona o některých přestupcích). Přestupkem proti pořádku v územní samosprávě není porušení nařízení obce nebo kraje (§ 4 odst. 1 zákona o některých přestupcích).

⁶⁹ K tomu srov. Závěr č. 155 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu a správnímu trestání ze dne 12. května 2017, dostupný na: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu-a-spravnimu-trestani.aspx>.

stanoveném především v § 60 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb. (případně v rozsahu stanoveném ve zvláštních zákonech⁷⁰).

Podle § 105 zákona č. 250/2016 Sb. může obec uzavřít veřejnoprávní smlouvu o přenosu příslušnosti k projednávání přestupků **pouze s obcí s rozšířenou působností nebo s obcí s pověřeným obecním úřadem, v jejímž správním obvodu se obec nachází.** Obec může veřejnoprávní smlouvou **přenášet pouze veškerou příslušnost k projednávání přestupků.** Toto ustanovení tedy omezuje možnost uzavírat veřejnoprávní smlouvy o přenosu příslušnosti k projednávání přestupků z hlediska předmětu veřejnoprávní smlouvy (lze převést pouze veškerou příslušnost k projednávání přestupků, nikoliv tedy například pouze příslušnost k projednávání přestupků proti veřejnému pořádku), jednak z hlediska stran veřejnoprávní smlouvy (věcnou příslušnost k projednávání přestupků lze přenést pouze na obec s rozšířenou působností nebo obec s pověřeným obecním úřadem).

V § 105 zákona č. 250/2016 Sb. použité spojení „veškerou příslušnost k projednávání přestupků“ **nezahrnuje příslušnost obecní policie, respektive strážníka obecní policie k vydání příkazu na místě,** která je upravena samostatně v § 91 odst. 2 písm. e) zákona č. 250/2016 Sb. V této souvislosti **je třeba rozlišovat veřejnoprávní smlouvy o přenosu příslušnosti k projednávání přestupků a veřejnoprávní smlouvy o obecní policii.** Jinými slovy, obec, která přenesla projednávání přestupků na jinou obec veřejnoprávní smlouvou, může mít zřízenou vlastní obecní policii, která bude moci na základě § 91 odst. 2 písm. e) zákona č. 250/2016 Sb. ukládat pokutu za přestupek příkazem na místě.

Omezení v § 105 zákona č. 250/2016 Sb. se vztahují na veřejnoprávní smlouvy uzavírané po nabytí účinnosti zákona č. 250/2016 Sb. (tzn. od 1. července 2017). **Veřejnoprávní smlouvy uzavřené před nabytím účinnosti zákona č. 250/2016 Sb. zůstaly nedotčeny,** a to s ohledem na přechodné ustanovení v § 112 odst. 8 zákona č. 250/2016 Sb. (k tomu blíže výklad k přechodným ustanovením).

Ustanovení § 105 zákona č. 250/2016 Sb. míří na veřejnoprávní smlouvy ve smyslu zmiňovaného § 63 obecního zřízení, které se týkají přenesené působnosti obcí základního typu. **Odkazované ustanovení se však nevyjadřuje k možnosti uzavření veřejnoprávní smlouvy mezi obcemi s rozšířenou působností podle § 66a obecního zřízení. Omezení stanovená v § 105 zákona č. 250/2016 Sb. se proto v tomto případě neuplatní.** Právní úprava tedy nebrání uzavírání veřejnoprávních smluv mezi obcemi s rozšířenou působností, jejichž předmětem bude přenos příslušnosti k projednávání přestupků. Takové řešení by však mělo být pouze výjimečné, neboť argumenty svědčící pro přijetí § 105 zákona č. 250/2016 Sb.

⁷⁰ Srov. např. § 14b odst. 1 zákona č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím, nebo § 41a odst. 1 písm. a) zákona č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon).

(rozptýlení přestupkové agendy a její nepřehlednost pro adresáty veřejné správy apod.) lze zčásti vztáhnout i na obce s rozšířenou působností.

Komise pro projednávání přestupků (§ 61)

Právní úprava komise pro projednávání přestupků navazuje na předchozí právní úpravu. Podle přechodného ustanovení v § 112 odst. 7 se na komise k projednávání přestupků zřízené podle dosavadní právní úpravy ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona hledí jako na komise zřízené podle zákona č. 250/2016 Sb., což znamená, že komise takto zřízené mohou pokračovat ve své činnosti i po nabytí účinnosti zákona č. 250/2016 Sb. Na rozdíl od předchozí právní úpravy však **nelze projednáváním přestupků pověřit komisi rady obce**. Na tyto komise nelze vztáhnout ani přechodné ustanovení v § 112 odst. 7 zákona č. 250/2016 Sb., a proto musely svou činnost ukončit před nabytím účinnosti zákona č. 250/2016 Sb. (1. července 2017).

Komisi pro projednávání přestupků zřizuje jako zvláštní orgán obce starosta, který zároveň určuje, které přestupky komise projednává namísto obecního úřadu. Za stejných podmínek může komisi zřídit starosta městského obvodu nebo městské části statutárního města nebo starosta městské části hlavního města Prahy.⁷¹ Komisi pro projednávání přestupků lze svěřit **projednávání pouze takových přestupků, u nichž to zákon výslovně umožňuje** (srov. § 61 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb.).

Podle § 61 zákona č. 250/2016 Sb. **může komise projednávat** přestupky proti pořádku ve státní správě spáchané porušením povinnosti stanovené v nařízení obce nebo kraje, přestupky proti pořádku v územní samosprávě, přestupky proti veřejnému pořádku, přestupky proti občanskému soužití, přestupky proti majetku (viz § 4, § 5, § 7 a § 8 zákona o některých přestupcích) a přestupky, o kterých to stanoví jiný zákon.

Příkladem jiného zákona, který stanoví možnost komise pro projednávání přestupků projednávat vybrané přestupky, je **zákon o sociálně-právní ochraně dětí**.⁷² Pokud je podle jiného zákona k projednání přestupků příslušný obecní úřad, ale tento zákon neobsahuje ustanovení umožňující svěřit projednávání takových přestupků komisi, pak takový postup není možný.⁷³

⁷¹ Avšak vždy pouze s přihlédnutím k vymezení působnosti městské části ve statutu.

⁷² Srov. § 59h odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. V tomto případě jde však o výjimku z pravidla, neboť zákon v tomto případě umožňuje komisi pro projednávání přestupků projednávat přestupky namísto obecního úřadu obce s rozšířenou působností.

⁷³ Srov. například § 41a odst. 1 písm. a) zákona č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon).

Zákon č. 250/2016 Sb. neupravuje přesný počet členů (kromě podmínky, že **počet musí být lichý**), ani způsob rozhodování. Zákon nestanoví podmínky pro členství v komisi, záleží na starostovi obce, jaké členy jmenuje. Členství v komisi není vázáno na případnou funkci člena komise v zastupitelstvu nebo v jiném orgánu obce. Předseda komise musí splňovat **kvalifikační požadavky** kladené na oprávněné úřední osoby v řízení o přestupku; na ostatní členy komise se kvalifikační požadavky nevztahují (viz dále).

Pravidlo nezměnitelnosti složení komise k projednávání přestupků se v přestupkovém řízení neuplatňuje. Proto např. dlouhodobě nemocného **člena komise může nahradit jiná osoba**. Úkony provedené v řízení (výsledky svědků, obviněného apod.) nemusí být opakovány. Pravidla změny složení komise pro projednávání přestupků v těchto případech je vhodné stanovit v jednacím řádu (viz 134 odst. 5 správního řádu).⁷⁴

Pro hlasování se subsidiárně použije § 134 správního řádu o kolegiálním orgánu, podle něhož je kolegiální orgán způsobilý se usnášet, je-li přítomna nadpoloviční většina jeho členů, a usnesení je přijato nadpoloviční většinou přítomných členů. Z § 134 odst. 1 správního řádu dále vyplývá, že **usnesení**, s výjimkou usnesení o tom, zda osoba je či není účastníkem, a usnesení o zastavení řízení, **jakož i úkon, který není rozhodnutím, provádí předseda samostatně**. To znamená, že usnesení o odložení věci podle § 76 zákona č. 250/2016 Sb. i usnesení o přerušení řízení podle § 85 zákona č. 250/2016 Sb. (příp. § 64 správního řádu) může vydávat předseda komise samostatně. Naopak **rozhodovat příkazem na místě může pouze komise jako celek** (příkaz na místě je rozhodnutím). K uložení pokuty příkazem na místě nelze pověřit jednotlivého člena komise, a to ani jejího předsedu, byť postačí, aby byl příkazový blok podepsán předsedou nebo jiným pověřeným členem komise. Je však nutné, aby o uložení pokuty příkazem na místě bylo rozhodnuto hlasováním komise a výsledek tohoto hlasování byl zaznamenán do protokolu.

Požadavky na oprávněnou úřední osobu (§ 111)

Zákon č. 250/2016 Sb. upravuje zvýšené kvalifikační požadavky na oprávněné úřední osoby v řízení o přestupku, konkrétně tyto osoby musí podle nové právní úpravy mít:

a) vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu právo a právní věda, právo nebo bezpečnostně právní studia⁷⁵ na vysoké škole v České republice,⁷⁶ nebo

⁷⁴ Souhrn závěrů ze zápisů z konzultačních dnů (str. 36), dostupný na: <https://www.mvcr.cz/clanek/zapisy-z-konzultacnich-dnu-k-prestupkove-problematice.aspx>.

⁷⁵ Půjde zejména o absolventy Policejní akademie České republiky se sídlem v Praze.

b) zkoušku odborné způsobilosti provedenou u Ministerstva vnitra (zajištěním zkoušky může Ministerstvo vnitra pověřit jím zřízenou státní příspěvkovou organizací⁷⁷).

Kvalifikační požadavky **musí splňovat každá úřední osoba** oprávněná k provádění úkonů správního orgánu v řízení o přestupcích; kvalifikační požadavky se tedy netýkají pouze osob, které formálně podepisují rozhodnutí, ale bude je muset splňovat každý, kdo fakticky v řízení provádí nějaké úkony (včetně např. sepisování protokolu).

Oprávněná úřední osoba musí splnit kvalifikační požadavky nejpozději **do 18 měsíců ode dne, kdy začala provádět úkony správního orgánu** v řízení o přestupku. Tato lhůta se vztahuje především na nově nastoupivší zaměstnance.⁷⁸

Kvalifikační požadavky podle zákona č. 250/2016 Sb., ve znění zákona č. 417/2021 Sb., **nemusí splňovat oprávněné úřední osoby, které k 1. lednu 2024 alespoň 5 let (v průběhu celé své praxe) projednávaly přestupky (nebo dosavadní správní delikty) a rozhodovaly o nich** (viz přechodné ustanovení v § 112 odst. 9 zákona č. 250/2016 Sb.). Projednávání přestupků a rozhodování o nich zahrnuje provádění správních činností v rámci řízení o přestupku, případně v rámci postupu před zahájením řízení, včetně projednávání opravných a dozorčích prostředků ve vztahu k rozhodnutím o přestupku. Jde zejména o přípravu, schvalování a podepisování písemností (oznámení o zahájení řízení, nařízení ústního jednání, výzev, meritorních i procesních rozhodnutí apod.) a provádění dalších procesních úkonů (vedení ústního jednání, provádění dokazování apod.).

Zákon č. 250/2016 Sb. nestanoví konkrétní **způsob prokázání pětileté praxe** ve smyslu § 112 odst. 9. Posouzení splnění této podmínky bude v konkrétních případech záležet na vedoucím správního orgánu, resp. jím pověřené osobě. Není přitom rozhodné, u jakého orgánu byla praxe získána, ale jaký byl skutečný obsah vykonávané činnosti. Do doby pětileté praxe lze započítat pouze dobu, kdy osoba skutečně projednávala přestupky a rozhodovala o nich (v zásadě tak např. nestačí, aby úřední osoba měla projednávání přestupků a rozhodování o nich pouze v náplni práce, aniž by tuto agendu skutečně vykonávala). Lze konstatovat, že stěžejní by měl být zejména obsah pracovní smlouvy úředníka, jeho zařazení, popřípadě jeho předchozí působení u správního orgánu, avšak **rozhodující bude vždy posouzení vedoucím správního orgánu nebo jím pověřenou osobou**. Ministerstvo vnitra

⁷⁶ Absolvent příslušného magisterského studijního programu splňuje kvalifikační požadavky ze zákona; Ministerstvo vnitra nevydává osvědčení o uznání rovnocennosti vysokoškolského vzdělání pro účely splnění kvalifikačních požadavků podle zákona č. 250/2016 Sb.

⁷⁷ Ministerstvo vnitra pověřilo zajištěním zkoušky Institut pro veřejnou správu Praha. Pověření je dostupné na: <https://www.mvcr.cz/clanek/zkouska-odborne-zpusobilosti-urednich-osob-opravnenych-k-provadeni-ukonu-spravniho-organu-v-rizeni-o-prestupcich.aspx>.

⁷⁸ Podle přechodného ustanovení v čl. II bodu 3 zákona č. 417/2021 Sb. platí, že lhůta se vztahuje na oprávněné úřední osoby, které začaly provádět úkony správního orgánu v řízení o přestupku po nabytí účinnosti tohoto zákona.

žádné potvrzení o dostatečné praxi ve smyslu § 112 odst. 9 zákona č. 250/2016 Sb. nevydává.

Náležitá praxe v projednávání přestupků a rozhodování o nich by měla být dostatečně komplexní, aby poskytovala záruky odbornosti výkonu dané agendy. Podmínka by tak nebyla naplněna např. tehdy, pokud by úřední osoba prováděla výlučně jen určité dílčí úkony v řízení, které nepředstavují bezprostřední podíl na věcném projednávání přestupků (jde zejména o úkony, které mají primárně administrativně-technickou povahu, např. sepsání protokolu).⁷⁹ Do pětileté praxe rovněž **nelze započítat dobu, kdy daná osoba projednávala přestupky pouze v dřívějším blokovém řízení** podle § 84 až 86 zrušeného zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, které bylo po nabytí účinnosti zákona č. 250/2016 Sb. dnem 1. července 2017 nahrazeno příkazem na místě, neboť takový způsob rozhodování není srovnatelný s vedením standardního řízení o přestupku (praxi by však bylo možné započíst, pokud by taková osoba současně vedla například přezkumná řízení, případně rozhodovala o obnově řízení ve vztahu k řízením ukončeným vydáním pokutového bloku nebo příkazu na místě).

Kvalifikační požadavky podle § 111 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb. **musí splňovat i starosta**, který rozhoduje o přestupcích.⁸⁰ Kvalifikační požadavky podle § 111 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb. naopak **nemusí splňovat osoba projednávající přestupek příkazem na místě** (typicky příslušník Policie ČR, strážník obecní policie, přepážkový pracovník projednávající přestupky na úseku matrik apod.).

Zvláštní úprava platí pro předsedu komise pro projednávání přestupků, který musí do konce roku 2023 splňovat požadavek vysokoškolského vzdělání v magisterském studijním programu právo a právní věda, právo nebo bezpečnostně právní studia anebo zvláštní odbornou způsobilost podle zákona č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Po roce 2023 musí předseda komise splňovat kvalifikační požadavky podle § 111 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb. (viz § 61 odst. 2 věta druhá ve spojení s § 112 odst. 9 části věty první za středníkem).⁸¹ Ostatní členové komise nebudou muset splňovat kvalifikační požadavky podle zákona č. 250/2016 Sb. ani po roce 2023; není tedy nutné obměňovat personální složení jednotlivých komisí.

⁷⁹ Naopak uznání praxe nevyžaduje, aby úřední osoba podepisovala rozhodnutí, postačí tedy, pokud v řízení provádí procesní úkony, i když finální rozhodnutí podepíše její představený.

⁸⁰ Srov. § 109 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

⁸¹ Na předsedu komise se nevztahuje ustanovení § 112 odst. 9 poslední věty, podle kterého po 31. 12. 2023 může činnost oprávněné úřední osoby vykonávat také úřední osoba, která nejméně 5 let projednávala přestupky a rozhodovala o nich. Blíže k tomu Závěr č. 161 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu a správnímu trestání ze dne 24. 11. 2017, dostupný na: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu-a-spravnimu-trestani.aspx>.

Úřední osoba, která absolvovala **vysokou školu v zahraničí**, nesplňuje kvalifikační požadavky podle § 111 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., a proto musí vykonat zkoušku odborné způsobilosti u Ministerstva vnitra.

Obsahem zkoušky odborné způsobilosti podle zákona č. 250/2016 Sb. je ověření znalostí organizace a činnosti veřejné správy a právních předpisů v oblasti odpovědnosti za přestupek. Podrobnosti stanoví vyhláška č. 172/2017 Sb., o podrobnostech obsahu a provádění zkoušky odborné způsobilosti úředních osob oprávněných k provádění úkonů správního orgánu v řízení o přestupcích a o náležitostech osvědčení o vykonání zkoušky odborné způsobilosti.

Pokud uchazeč u zkoušky **vyhoví, vydá se mu osvědčení**; osvědčení o vykonání zkoušky se vydává na dobu neurčitou. **Nevyhoví-li uchazeč u zkoušky, může zkoušku dvakrát opakovat.** Opakovanou zkoušku je možné vykonat nejdříve za 60 dnů a nejpozději do 120 dnů⁸² ode dne konání zkoušky, při níž uchazeč nevyhověl.

Zkoušku odborné způsobilosti podle zákona č. 250/2016 Sb. je třeba odlišovat od zkoušky zvláštní odborné způsobilosti podle zákona č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Jedná se o dvě na sobě nezávislé zkoušky. Požadavky plynoucí ze zákona č. 250/2016 Sb. přistupují k požadavkům podle dosavadní právní úpravy. Oprávněná úřední osoba vykonávající v přenesené působnosti správní činnost na určitém úseku a současně rozhodující o přestupcích na daném úseku, tak bude muset mít po uplynutí přechodného období (tj. od 1. ledna 2024) kromě zkoušky zvláštní odborné způsobilosti podle zákona č. 312/2002 Sb. též příslušné vysokoškolské vzdělání nebo zkoušku odborné způsobilosti podle zákona č. 250/2016 Sb.

Místní příslušnost (§ 62 a 63)

Zákon č. 250/2016 Sb. upravuje zvláštní kritéria pro určení místní příslušnosti, kterými jsou:

- a) **místo spáchání přestupku,**
- b) **trvalý pobyt** fyzické osoby a u právnické a podnikající fyzické osoby **sídlo, místo výkonu činnosti** nebo místo, kde má taková osoba **majetek,**
- c) **místo, kde vyšel přestupek najevo** – použije se v případě, kdy nelze určit místní příslušnost podle předchozích kritérií, a dále v případě, kdy je (na základě předchozích kritérií určeno) více místně příslušných správních orgánů. Spojení „*vyšel najevo*“ v přestupkovém právu je třeba vykládat

⁸² Zákonem č. 417/2021 Sb. došlo k prodloužení doby pro opakovanou zkoušku z 90 na 120 dnů.

s ohledem na místo, kdy se o spáchání přestupku poprvé dozvěděl některý z příslušných správních orgánů (na základě oznámení přestupku nebo z vlastní činnosti).⁸³

Příklad: Pokud ke spáchání přestupku, který spočívá v porušení oznamovací povinnosti, může dojít na více různých místech, pak k projednání tohoto přestupku je místně příslušných několik správních orgánů.⁸⁴ Z povahy věci pak nelze aplikovat „základní“ kritérium místní příslušnosti podle § 62 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., které spočívá v určení místní příslušnosti podle místa spáchání přestupku. Je tedy nutné postupovat dle § 62 odst. 4 zákona č. 250/2016 Sb., který upravuje postup v případě, že je místně příslušných více správních orgánů.

Zákon č. 250/2016 Sb. rovněž nad rámec obecné úpravy ve správním řádu upravuje **obligatorní důvody pro změnu místní příslušnosti**:

- a) **podezřelým z přestupku je územní samosprávný celek**, jehož orgán je příslušným správním orgánem k řízení o tomto přestupku nebo odvolacím správním orgánem vůči správnímu orgánu příslušnému k rozhodování o tomto přestupku,
- b) **podezřelým z přestupku je člen zastupitelstva územního samosprávného celku**, jehož orgán je příslušný k rozhodování o přestupku nebo jehož orgán je odvolacím správním orgánem vůči správnímu orgánu příslušnému k rozhodování o tomto přestupku.

Pokud je dán některý z popsaných důvodů, **správní orgán věc předá nadřízenému správnímu orgánu, aby provedl delegaci, a přitom jej na existenci daného vztahu upozorní. Žádné rozhodnutí se v takovém případě nevydává** (nadřízený správní orgán následně vydá usnesení o delegaci). Věc nemůže být v takovém případě vyřízena ani strážníkem obecní policie **příkazem na místě** (vydáním příkazového bloku). Vzhledem k tomu, že obecní policie je orgánem obce, jedná se v případě zastupitele obce o případ vymezený v § 63 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb. V takovém případě musí nadřízený správní orgán pověřit řízením o tomto přestupku jiný věcně příslušný podřízený správní orgán ve svém obvodu.

Podle § 131 odst. 5 věty třetí správního řádu, ve znění zákona č. 183/2017 Sb., může být věc usnesením **postoupena z důvodu vhodnosti i bez souhlasu správního orgánu, kterému má být věc postoupena**, pokud má účastník řízení podle § 27 odst. 1 správního řádu (tj. zejména pachatel, ale též například poškozený) v územním obvodu správního orgánu, jemuž má být věc postoupena, místo trvalého

⁸³ K tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. června 2018, sp. zn. 7 Td 33/2018: „Pojem „vyšel najevo“ obsažený v § 18 odst. 2 tr. řádu není vázán na okamžik zahájení trestního stíhání, ale mělo by to být místo, kde se poprvé některý z orgánů činných v trestním řízení dozvěděl o spáchání trestného činu.“

⁸⁴ Například se jedná o přestupek podle § 62 odst. 1 písm. e) bodu 2 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon).

pobytu nebo sídlo, popřípadě se v tomto územním obvodu zdržuje. Souhlas účastníků řízení s postoupením věci není třeba, avšak správní orgán se musí při postupování věci řídit základními zásadami činnosti správních orgánů, tedy postupovat tak, aby nikomu nevznikaly zbytečné náklady, aby dotčené osoby svým postupem co nejméně zatěžoval a aby zvolené řešení umožnilo dotčeným osobám uplatňovat jejich práva a oprávněné zájmy. Podle § 131 odst. 5 věty třetí správního řádu lze postupovat **až po zahájení řízení**.⁸⁵

Spory o místní příslušnost budou řešeny postupem podle § 11 odst. 2 správního řádu. Místní příslušnost v takovém případě určí usnesením nejbližše společně nadřízený správní orgán; není-li takového orgánu, určí místní příslušnost usnesením ústřední správní úřad, do jehož působnosti rozhodovaná věc náleží.

Předání věci (§ 64)

K předání věci dochází, jestliže **správní orgán není věcně nebo místně příslušný**. V takovém případě se věc předá

a) **orgánu činnému v trestním řízení**, nasvědčují-li zjištěné skutečnosti, že byl spáchán trestný čin,

b) **orgánu příslušnému podle jiného zákona k projednání skutku, který má znaky přestupku osoby uvedené v § 4 odst. 4 nebo § 4 odst. 5 písm. c)** (tj. poslance, senátora, soudce Ústavního soudu nebo osoby během výkonu vazby, výkonu trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence), **anebo osoby uvedené v § 4 odst. 5 písm. a) a b)** (tj. příslušníka bezpečnostního sboru a osoby podléhající vojenské kázeňské pravomoci), **pokud o skutku nebylo rozhodnuto v prvním stupni**⁸⁶,

c) **věcně a místně příslušnému správnímu orgánu**.

K předání věci může dojít **jak před zahájením řízení, tak v jeho průběhu**. Pokud by již bylo vydáno rozhodnutí, muselo by být podle okolností konkrétního případu jako nezákonné zrušeno nebo by musela být prohlášena jeho nicotnost.⁸⁷

⁸⁵ Viz Závěr č. 158 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu a správnímu trestání ze dne 24. listopadu 2017, dostupný na: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu-a-spravnimu-trestani.aspx>.

⁸⁶ Zákonem č. 417/2021 Sb. došlo k legislativní úpravě § 64 odst. 1 písm. b) s cílem zdůraznit, že dovětek „pokud o skutku nebylo rozhodnuto v prvním stupni“ se vztahuje pouze k příslušníkům bezpečnostních sborů a osobám podléhajícím vojenské kázeňské pravomoci s ohledem na zvláštní právní úpravu v § 4 odst. 6.

⁸⁷ Podle § 77 odst. 2 správního řádu, ve znění zákona č. 183/2017 Sb., nicotnost zjišťuje a rozhodnutím prohlašuje správní orgán nadřízený správnímu orgánu, který nicotné rozhodnutí vydal (na rozdíl od předchozí právní úpravy tak není příslušnost správního orgánu vázána pouze na některý z důvodů nicotnosti).

O předání věci se vydává **usnesení, které se pouze poznamená do spisu** (§ 76 odst. 3 správního řádu). Předávající správní orgán poté zašle spis včetně příloh příslušnému orgánu spolu s průvodním dopisem, ve kterém odůvodní předání věci. Předání věci samo o sobě nezakládá překážku věci rozhodnuté. Tuto překážku může založit pouze rozhodnutí vydané v řízení před orgánem, jemuž byla věc předána.

Správní orgán, jemuž byla věc předána, nejprve posoudí, zda zahájí řízení či nikoliv, a případně vede řízení o přestupku. Správní orgán, jemuž byla věc předána, **může využít podkladů** shromážděných při předchozím postupu správního orgánu, který mu věc předal, **ale pouze tehdy, nebude-li to na újmu práv účastníků.**

Pokud by v důsledku předání věci došlo ke **sporu o příslušnost**, řešil by se případný spor o místní příslušnost postupem podle § 11 odst. 2 správního řádu⁸⁸ a spor o věcnou příslušnost postupem podle § 133 správního řádu.

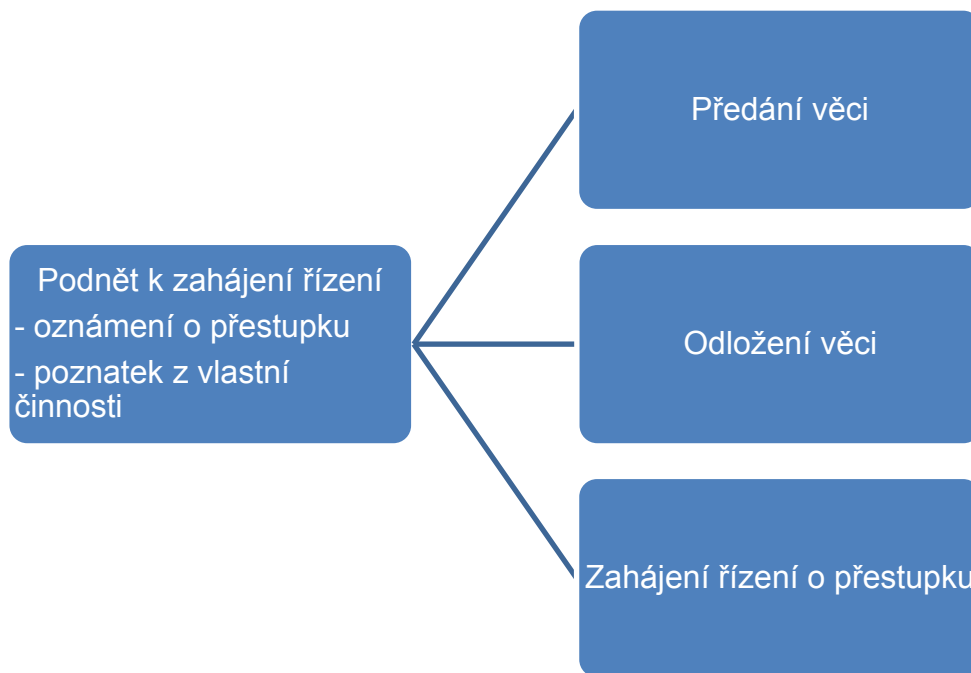
Z judikatury: „*Usnesení o předání věci orgánu činnému v trestním řízení podle § 64 odst. 1 písm. a) zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, je usnesením, kterým se upravuje vedení řízení před správním orgánem a jehož soudní přezkum je podle § 70 písm. c) s. ř. s. vyloučen.*“ (usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 26. května 2020, č. j. 56 A 4/2020-10)

3. Postup před zahájením řízení (§ 73 až 76)

Fáze před zahájením řízení o přestupku slouží k **posouzení, zda existují skutečnosti odůvodňující zahájení řízení o přestupku.** V této fázi lze z procesních institutů využít především podání vysvětlení (§ 137 správního řádu), zajištění důkazu (§ 138 správního řádu), případně záruku za splnění povinnosti (§ 83 zákona č. 250/2016 Sb.).

Podkladem pro zahájení řízení může být poznatek z vlastní činnosti správního orgánu nebo oznámení o přestupku od jiných orgánů nebo fyzických nebo právnických osob.

⁸⁸ V tomto případě nelze postupovat podle § 12 správního řádu, protože oznámení o přestupku není podáním, ale pouhým podnětem.

Oznámení o přestupku (§ 73) = podnět k zahájení řízení o přestupku

Zákon č. 250/2016 Sb. upravuje náležitosti oznámení o přestupku pro případy, kdy oznamuje přestupek orgán Policie ČR nebo Vojenské policie nebo jiný správní orgán. To, zda správní orgán má povinnost učinit oznámení o přestupku, je třeba posuzovat s ohledem na to, zda se o přestupku dozví v souvislosti se svou činností.

Při tomto oznámení (§ 73) nemusí mít oznamující orgán postaveno najisto, že byl přestupek spáchán. Podle zákona postačí, pokud má k tomu „**důvodné podezření**“. Důvodné podezření je neurčitý pojem, který je nutné vykládat vždy s ohledem na okolnosti daného případu. Podle judikatury musí mít důvodné podezření o tom, že došlo ke spáchání přestupku, podklad v obsahu vedeného správního spisu. Skutečnost zakládající toto podezření není jakákoliv informace nebo podnět doručený správnímu orgánu. Musí být v takové kvalitě, která umožní předběžné právní hodnocení jednání v tom směru, zda je zde dáno důvodné podezření, že k přestupku došlo.⁸⁹ Důvodné podezření musí být založené na dostatečně konkrétních a přesvědčivých poznatcích.⁹⁰ Míra pochybností musí být natolik intenzivní, aby bylo pravděpodobné, že došlo k porušení zákona, nemusí však být postaveno na jisto, že k porušení nesporně došlo. Zahájení řízení musí předcházet určitá skutečnost, z níž důvodnost podezření plyne. Zákon nepředpokládá, že by muselo jít o informaci zvláště kvalifikovanou nebo přicházející z určitého zdroje, musí

⁸⁹ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. června 2020, č. j. 5 A 119/2018-53.

⁹⁰ Usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 8. července 2008, č. j. 9 Afs 110/2007-102.

však mít nezbytnou míru věrohodnosti a určitosti, aby nedošlo k zahájení řízení naprosto nedůvodného.⁹¹

Ustanovení § 73 zákona č. 250/2016 Sb. je **obecným ustanovením**, podle kterého musí orgán policie podezření ze spáchání přestupku oznámit příslušnému orgánu, a to bez zbytečného odkladu. V tomto případě orgán policie tedy nemůže provést předšetření, které je speciálně upraveno v § 74 téhož zákona, a rovnou věc oznamuje příslušnému orgánu. U přestupků vypočtených v § 74 je naopak orgán policie povinen učinit předběžné šetření (viz dále).

Oznamovatelem přestupku může být vedle správního orgánu též kterákoli fyzická či právnická osoba, a to například ta, která byla svědkem spáchání přestupku, či ta, která se dozvěděla o spáchání přestupku. Práva oznamovatele řeší zákon č. 250/2016 Sb. z větší části shodně s předchozí právní úpravou. Je-li oznamovatel zároveň účastníkem řízení, zůstává mu právo být informován o průběhu a výsledku řízení a právo nahlížet do spisu. Účastníky řízení jsou dle § 68 zákona č. 250/2016 Sb. obviněný, vlastník věci, která může být zabrána, a poškozený. Právo být informován o průběhu a výsledku řízení a právo nahlížet do spisu přiznává zákon č. 250/2016 Sb. i osobě přímo postižené spácháním přestupku (§ 71 zákona č. 250/2016 Sb.) v řízení, k jehož zahájení nebo pokračování dala souhlas, jakož i v řízení, které lze zahájit nebo v již zahájeném řízení pokračovat bez takového souhlasu v případech podle § 79 zákona č. 250/2016 Sb.

Pokud oznamovatel přestupku není ani účastníkem řízení, ani osobou přímo postiženou spácháním přestupku, může požádat orgán policie, aby jej vyrozuměla o provedených opatřeních dle § 74 odst. 4 zákona č. 250/2016 Sb.⁹² Orgán policie tak učiní do 30 dnů ode dne požádání. Na oznámení o přestupku se subsidiárně aplikuje § 42 správního řádu. Oznamovatel přestupku se o tom, jak bylo s jeho podnětem naloženo, **vyrozumí, jen pokud o to požádal**.

Základním rozdílem oproti podnětu podle § 42 správního řádu je skutečnost, že v případě nezahájení řízení vydává správní orgán usnesení o odložení věci podle § 76 zákona č. 250/2016 Sb. Aby se jednalo o oznámení o přestupku, musí z něj být patrné, že **oznamovatel se domáhá zahájení řízení o přestupku**, nebo alespoň poukazuje na určité jednání, aby správní orgán prověřil, zda se nejedná o přestupek. Pokud toto není splněno, může být podnět vyřízen v režimu § 42 správního řádu (tj. usnesení o odložení věci není třeba vydávat).

Je přitom třeba **rozlišovat oznamování přestupku od předání věci**. Pokud správní orgán sám při své činnosti zjistí porušení právního předpisu, které by mohlo být posouzeno jako přestupek, přičemž nebude sám věcně nebo místně příslušným k projednání takového přestupku, oznámí přestupek podle § 73 zákona č. 250/2016 Sb. věcně a místně příslušnému správnímu orgánu. Jiná situace nastává

⁹¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. února 2021 sp. zn. 5 As 263/2020

⁹² Pokud přestupek oznámil správní orgán, může požádat o tuto informaci a například i o zaslání dalších informací a podkladů (např. úřední záznamy) podle § 75 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb.

v případě, kdy správnímu orgánu od někoho dojde oznámení o přestupku a tento správní orgán nebude věcně či místně příslušným, pak dojde k předání věci podle § 64 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb. věcně a místně příslušnému správnímu orgánu.

Předšetřování (§ 74)

U vybraných skupin přestupků má orgán Policie ČR nebo Vojenské policie povinnost učinit před oznámením přestupku **nezbytná šetření** ke zjištění osoby podezřelé a k zajištění důkazních prostředků. Smyslem předšetřování je zajistit podklady pro řízení o přestupku, které by obecní úřad sám mohl jen obtížně opatřit.

V závislosti na zjištěných skutečnostech **orgán Policie ČR nebo Vojenské policie může**

a) **učinit oznámení o přestupku** příslušnému správnímu orgánu – přílohou je úřední záznam o zjištěných skutečnostech,

b) **předat věc příslušnému orgánu** – v případě trestného činu nebo jednání, které má znaky přestupku, nebo

c) **věc sám odložit** – pokud po provedeném předběžném šetření věci není vůbec dáno podezření ze spáchání přestupku, nebo přestupek nelze projednat, anebo do 30 dnů nezjistí konkrétního pachatele.

Zákonem č. 417/2021 Sb. byly provedeny **legislativně technické úpravy** s cílem odstranit některé výkladové problémy. Bylo zdůrazněno, že orgán policie neprovádí tzv. předšetřování v případě přestupku podle § 125f zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích (zákon o silničním provozu) a věc podle § 73 zákona č. 250/2016 Sb. bez zbytečného odkladu oznámí příslušnému správnímu orgánu (obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností), který bude postupovat podle § 125f odst. 5 zákona č. 361/2000 Sb. Dále bylo upřesněno, že orgán policie provádí předšetřování v případě přestupku ublížení na zdraví bez ohledu na to, zda k němu došlo úmyslně nebo z nedbalosti, a dále byla úprava zpřesněna ve vztahu ke spojení „přestupek proti pořádku ve státní správě“.

Součinnost (§ 75)

Zákon č. 250/2016 Sb. upravuje podrobnosti spolupráce mezi orgány veřejné moci v souvislosti s projednáváním přestupků. Zákonem č. 417/2021 Sb. byla tato úprava s účinností od 1. února 2022 zpřesněna, aby umožňovala efektivnější spolupráci. Konkrétně je upravena spolupráce:

1) Mezi správním orgánem a jiným orgánem veřejné moci - příslušný správní orgán může požádat jiný orgán veřejné moci o

- a. **provedení úkonů** potřebných k prověřování oznámení o přestupku, k projednání přestupku a k výkonu rozhodnutí;⁹³ pokud orgán veřejné moci není k provedení požadovaných úkonů příslušný, neprovede je a vyrozumí o tom příslušný správní orgán.
- b. **poskytnutí informací** potřebných k prověřování oznámení o přestupku, k projednání přestupku a k výkonu rozhodnutí.⁹⁴

2) Mezi správním orgánem a orgánem sociálně právní ochrany dětí

- **správní orgán vyrozumí bez zbytečného odkladu orgán sociálně-právní ochrany dětí** o tom, že přešupek vykazujiící znaky užití násilí v rodině nebo partnerském vztahu byl spáchán na osobě mladší 18 let, nebo byla-li osoba mladší 18 let svědkem přešupeku vykazujiícího znaky užití násilí v rodině nebo partnerském vztahu, a zároveň jej informuje o všech podstatných skutečnostech, které zjistil. Vyrozumění má formu prostého přípisu. Vyrozumění nemusí být jednorázové, např. může být účelné vyrozumět orgán sociálně-právní ochrany dětí po zahájení řízení a po vydání rozhodnutí, příp. při zjištění jakýchkoliv podstatných okolností pro činnost orgánu sociálně právní ochrany dětí.

Odložení věci (§ 76)

A. Důvody pro odložení věci

Správní orgán věc **odloží**, jestliže

1) není dán důvod pro zahájení řízení o přešupeku – například pokud oznámení neodůvodňuje zahájení řízení nebo se nepodaří zjistit skutečnosti odůvodňující zahájení řízení proti určité osobě,

2) řízení o přešupeku nelze zahájit – například z důvodu, že podezřelý požívá diplomatických výsad a imunit, nebo pro překážku litispence [srov. důvod v § 66 odst. 1 písm. g) doplněný zákonem č. 417/2021 Sb.],

3) došlo k jednočinnému souběhu přešupeků (jedním skutkem bylo spácháno více přešupeků), které nebyly projednány ve společném řízení, avšak **správní trest uložený za některý z těchto přešupeků lze považovat za dostatečný** i ve vztahu k ostatním dosud neprojednaným přešupekům,

Správní orgán **může věc odložit** též z důvodu, že osobě podezřelé ze spáchání přešupeku **byl uložen trest v trestním řízení za jiný skutek**, přičemž potenciální správní trest je bezvýznamný vedle trestu uloženého v trestním řízení.

⁹³ Nemělo by jít o úkony, které by mohl správní orgán bez větších obtíží či nepřiměřených nákladů provést sám.

⁹⁴ Správní orgán může požádat např. o informaci o výsledku trestního řízení za účelem posouzení splnění podmínek pro zastavení řízení podle § 86 odst. 5 zákona č. 250/2016 Sb.

B. Forma odložení věci

Věc (oznámená nebo prošetřována v režimu zákona č. 250/2016 Sb.) se odkládá **usnesením**. Usnesení o odložení věci **nevytváří překážku věci pravomocně rozhodnuté**. Usnesení o odložení věci proto nebrání pozdějšímu zahájení řízení. Pokud správní orgán nakonec řízení o přestupku zahájí, usnesení o odložení věci předtím vydané se neruší. Při nečinnosti správního orgánu spočívající v nezahájení řízení o přestupku lze uplatnit opatření proti nečinnosti podle § 80 správního řádu.

Zákon č. 250/2016 Sb. stanoví, že usnesení o odložení věci se pouze **poznamená do spisu** (§ 76 odst. 3 a 4), **s výjimkou usnesení o odložení věci podle § 76 odst. 5, které se oznamuje podezřelému z přestupku** (ten se proti němu může odvolat).

V § 76 odst. 3 až 5 se rozlišují pojmy osoba dotčená jednáním podezřelého z přestupku a osoba přímo postižená spácháním přestupku. Osoba přímo postižená spácháním přestupku je osobou s vybranými procesními právy podle § 71. Osobou dotčenou jednáním podezřelého z přestupku může být zejména osoba, které byla způsobena škoda. Odložení věci podle § 76 odst. 3 (z důvodů v odst. 1 a 2) a § 76 odst. 5 se týkají osoby dotčené jednáním podezřelého z přestupku. Naopak důvod pro odložení věci podle § 76 odst. 4 je vázán výlučně na osobu přímo postiženou spácháním přestupku, která nedala souhlas k zahájení řízení nebo jej vzala zpět.

Při odložení věci podle § 76 odst. 5 se stejně jako při odložení věci podle § 76 odst. 3 usnesení o odložení věci osobě dotčené jednáním podezřelého z přestupku neoznamuje, ale je o něm **pouze vyrozuměna**; právní moci nabývá usnesení poznamenáním do spisu a osoba dotčená jednáním podezřelého se proti němu nemůže odvolat. Vyrozumění o odložení věci má této osobě umožnit řešit danou věc případně jiným způsobem, například soukromoprávní cestou. Adresné vyrozumění nebude přicházet v úvahu pouze ve specifických případech, kdy by nadměrně zatížilo příslušný správní orgán (např. velké množství osob dotčených jednáním podezřelého z přestupku). V těchto případech se vyrozumění doručí veřejnou vyhláškou, tedy vyvěsí se na úřední desce.

Usnesení o odložení věci **z důvodu neudělení nebo zpětvzetí souhlasu osoby přímo postižené spácháním přestupku** (§ 76 odst. 4) se též pouze poznamená do spisu a osoba přímo postižená spácháním přestupku se o něm vhodným způsobem vyrozumí (viz změna provedená zákonem č. 417/2021 Sb.). Správní orgán vyrozumí o odložení věci též podezřelého, pokud vůči němu již učinil úkon v rámci postupu před zahájením řízení.⁹⁵

⁹⁵ Srov. Závěr č. 164 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu a správnímu trestání ze dne 21. září 2018, dostupný na: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu-a-spravnimu-trestani.aspx>.

V případě **odložení věci z důvodu nedostatku věku** podezřelého se skutek oznamuje orgánu sociálně-právní ochrany dětí a zákonným zástupcům.

4. Postup v řízení (§ 77 až 92)

Zahájení řízení (§ 77 a 78)

Řízení o všech přestupcích se zahajují **vždy z moci úřední**. Řízení o přestupku je zahájeno **doručením oznámení o zahájení řízení podezřelému z přestupku nebo ústním vyhlášením**⁹⁶ takového oznámení. Společné řízení s více obviněnými je zahájeno doručení oznámení o zahájení řízení **všem podezřelým z přestupku**. Pokud by se nepodařilo některému z obviněných oznámení o přestupku doručit, postupoval by správní orgán v duchu závěru poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu č. 28 z roku 2006⁹⁷, tj. obviněnému by doručil oznámení o zahájení řízení veřejnou vyhláškou a současně by mu ustanovil opatrovníka podle § 32 odst. 2 správního řádu.

Lhůta pro vydání rozhodnutí (60 dnů) začne správnímu orgánu plynout, jakmile je řízení zahájeno, tj. okamžikem doručení oznámení o zahájení řízení posledního z podezřelých. Tímto okamžikem dojde také k přerušení promlčecí doby podle § 32 odst. 2 písm. a) zákona č. 250/2016 Sb. a běhu promlčecí doby nové, a to vůči všem obviněným z přestupku.

Oznámení o zahájení řízení o přestupku musí obsahovat popis skutku a jeho předběžnou právní kvalifikaci. Popis skutku obsahuje skutkový děj, místo a čas spáchání, aktéry apod. Vymezení skutku má význam především pro dodržení zásady *ne bis in idem* (ne dvakrát v téže věci, viz § 77 zákona č. 250/2016 Sb.). V případě, že by byl **zjištěn další skutek, je třeba o něm zahájit nové řízení** (to nevylučuje, aby bylo nakonec vedeno společné řízení, pokud zjištěný skutek byl spáchán před zahájením řízení, viz § 88 odst. 3 zákona č. 250/2016 Sb.). Naopak **při pouze změně právní kvalifikace postačí obviněného o této změně vyrozumět**.

Formulace ustanovení § 77 vztahuje překážku zahájeného řízení a překážku věci pravomocně rozhodnuté na totožný přestupek, tedy nikoliv skutek. Pokud tedy pachatel spáchal několik přestupků v jednočinném souběhu, pak formulace v § 77 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb. brání tomu, aby byl obviněn z přestupku,

⁹⁶ O ústním vyhlášení vydá správní orgán účastníkům řízení na požádání písemné potvrzení. To může předat přímo přítomným účastníkům nebo jim jej dodatečně zašle. Písemné potvrzení má stejný obsah jako oznámení o zahájení řízení.

⁹⁷ Závěry poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu jsou dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu.aspx>.

o němž již bylo rozhodnuto⁹⁸ nebo o kterém se vede jiné řízení, avšak může být obviněn z jiného přestupku, byť jej spáchal tímž skutkem.

Z judikatury:

- **„Smyslem přesného vymezení skutku ve výroku rozhodnutí je to, aby sankcionované jednání nebylo zaměnitelné s jiným jednáním. V rozhodnutí, jímž se trestá za spáchaný přestupek, je nezbytné postavit najisto, za jaké konkrétní jednání je subjekt postižen. To lze zajistit jen dostatečnou konkretizací údajů, které skutek charakterizují. Taková míra podrobnosti je nezbytná pro celé řízení, a to zejména pro vyloučení překážky litispendence, dvojího postihu pro týž skutek, pro vyloučení překážky věci rozhodnuté, pro určení rozsahu dokazování a pro zajištění řádného práva na obhajobu.“** (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. ledna 2015, č. j. 9 As 214/2014-48)

- **„Konkrétní místo spáchání přestupku, který je stěžovateli kladen na vinu, není přímo součástí příslušné skutkové podstaty (pro její naplnění postačí překročení dovolené rychlosti na jakékoliv dálnici). Jinými slovy, konkrétní místo není rozhodné pro závěr, zda se přestupek stal, či nikoliv (srov. rozsudek č. j. 8 Afs 17/2012 – 375, odst. 172 a násl.). Je ovšem nezbytnou náležitostí „popisu skutku“. Podle § 77 zákona o přestupcích ve znění účinném ke dni spáchání přestupku „[v]ýrok rozhodnutí o přestupku, jímž je obviněný z přestupku uznán vinným, musí obsahovat též popis skutku s označením místa a času jeho spáchání, vyslovení viny, druh a výměru sankce [...]“. Uvedení konkrétního místa spáchání přestupku je podstatné pro vyloučení překážky litispendence a překážky věci rozhodnuté, pro vyloučení dvojího postihu pro týž skutek, pro určení rozsahu dokazování a pro zajištění řádného práva na obhajobu.“** (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. listopadu 2016, č. j. 1 As 46/2016 – 24).

Zahájení řízení se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku (§ 79)

Právní konstrukce zahájení řízení se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku **nahradila tzv. návrhové přestupky** (§ 68 odst. 1 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích). Podstatou tohoto řešení je, že **v zákonem stanovených případech⁹⁹ je nutné získat k zahájení řízení nebo**

⁹⁸ Rozhodnutím, které brání zahájení řízení o přestupku, je rozhodnutí o tom, že se skutek nestal, nespáchal jej obviněný, spáchání skutku se nepodařilo obviněnému prokázat nebo že skutek je trestným činem nebo totožným přestupkem nebo není přestupkem, trestní stíhání bylo podmíněně zastaveno, trestní stíhání bylo zastaveno na základě schválení dohody o narovnání, bylo podmíněně odloženo podání návrhu na potrestání nebo bylo odstoupeno od trestního stíhání mladistvého.

⁹⁹ Zákon o některých přestupcích takový postup stanoví v případě přestupku ublížení na zdraví, narušení občanského soužití, přestupku proti majetku spáchaného mezi osobami blízkými nebo přestupku ublížení na cti. Zákon o silničním provozu takový postup stanoví v případě přestupku podle § 125c odst. 1 písm. h).

k pokračování řízení (pokud by tuto podmínku zjistil správní orgán až v průběhu řízení) **souhlas osoby přímo postižené spácháním přestupku**. Řízení se však zahajuje vždy z moci úřední. Pokud tedy správní orgán dospěje po předběžném posouzení věci k závěru, že se o přestupek nejedná, pak nevyzývá osobu přímo postiženou spácháním přestupku k udělení souhlasu a oznámenou věc odloží, přičemž o tom vyrozumí osobu přímo postiženou spácháním přestupku, je-li mu známa.

Osobou přímo postiženou spácháním přestupku je osoba blízká¹⁰⁰, s výjimkou přestupku ublížení na cti, kdy může být takovou osobou kdokoli (bez ohledu na jeho vztah k pachateli). Souhlas osoby blízké se vyžaduje, pokud **poměr osob blízkých** existoval v době spáchání přestupku (i když později zanikl) a také v případě, kdy vznikl až po spáchání přestupku a trvá v době, kdy má být řízení zahájeno. Souhlas osoby přímo postižené spácháním přestupku je dále podmínkou pokračování v řízení, které již bylo zahájeno, pokud poměr osob blízkých v době řízení trvá, a to i v případě, že daný poměr vznikl až po zahájení řízení.¹⁰¹

Pokud by osob přímo postižených spácháním vybraného přestupku bylo více, postačil by k zahájení řízení **souhlas pouze jedné z nich**. Je ale třeba rozlišovat, zda je řízení vedeno o více skutcích, nebo o jednom skutku, jehož spácháním bylo zasaženo více osob.

Příklad: *Pokud jedním skutkem pachatel urazí více osob, postačí, pokud souhlas dá jedna z nich a projedná se přestupek urážky na cti vůči všem osobám. Pokud však pachatel více skutky vůči více lidem naplnil několik skutkových podstat, tedy například urazil na cti svou matku a udeřil svého otce, je nutný souhlas matky k přestupku urážky na cti a souhlas otce k přestupku ublížení na zdraví. V takovém případě nebude možné považovat souhlas jedné osoby za důvod zahájení řízení o všech přestupcích.*

O právu udělit souhlas se zahájením řízení musí správní orgán osobu přímo postiženou spácháním přestupku **poučit**. Správní orgán rovněž **určí lhůtu k podání souhlasu**. Ze zákona č. 250/2016 Sb. nevyplývá povinnost stanovovat takovou lhůtu usnesením, přičemž podle § 39 odst. 1 správního řádu správní orgán určí lhůtu usnesením pouze tehdy, je-li to zapotřebí. S ohledem na skutečnost, že v daném případě je především v zájmu dotčené osoby, aby svůj nárok uplatnila ve stanovené lhůtě, resp. aby ve stanovené lhůtě udělila souhlas se zahájením řízení o přestupku nebo s jeho pokračováním, nebude zpravidla zapotřebí lhůtu stanovovat usnesením. Pokud správní orgán určí osobě lhůtu pro udělení souhlasu usnesením, pak může taková osoba při jejím nedodržení požádat o prominutí zmeškání úkonu podle § 41 správního řádu, neboť jde o úkon, který je třeba provést v určité lhůtě. Na lhůtu

¹⁰⁰ K tomu srov. § 22 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

¹⁰¹ Závěr č. 172 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu a správnímu trestání ze dne 14. února 2020, dostupný na: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu.aspx>.

k udělení souhlasu se vztahuje též § 40 správního řádu upravující pravidla pro počítání času, protože jde o lhůtu určenou správním orgánem, tj. o lhůtu procesní.

Jestliže osoba přímo postižená spácháním přestupku, jejíž souhlas je podle zákona podmínkou zahájení řízení o přestupku nebo pokračování v něm, **zemřela**, aniž předtím souhlas udělila, nelze předmětné řízení zahájit nebo v něm pokračovat.¹⁰²

Souhlas je **možné vzít zpět do vydání rozhodnutí o odvolání**. Po zpětvzetí souhlasu již není možné souhlas znovu udělit. Následkem zpětvzetí souhlasu je před zahájením řízení odložení věci, po zahájení řízení pak jeho zastavení. Možnost vzít souhlas zpět má pouze ta osoba, která jej dala. V případě, kdy dá souhlas více osob, pak musí vzít souhlas zpět všechny tyto osoby, aby došlo k zastavení řízení nebo odložení věci. Pokud vezme souhlas zpět pouze některá z nich, v řízení se pokračuje. Není-li proti rozhodnutí, jímž byl obviněný uznán vinným, byl mu uložen správní trest a náklady řízení, podáno odvolání, pak ani případné dodatečné zpětvzetí souhlasu po vydání rozhodnutí nemá vliv na to, že rozhodnutí nabyde právní moci.

Souhlas osoby přímo postižené spácháním přestupku se zahájením řízení se **nevyžaduje**, jestliže takovou osobou je osoba mladší 18 let nebo byl-li přestupek důvodem vykázání ze společného obydlí. Na základě změny provedené zákonem č. 417/2021 Sb. mají i tyto osoby práva vypočtená v § 71, přestože se jejich souhlas se zahájením a pokračováním v řízení o přestupku nevyžaduje. Osoba přímo postižená spácháním přestupku mladší 18 let (přestože není účastníkem řízení) je v rozsahu, v jakém nemá procesní způsobilost, v řízení zastupována zákonným zástupcem ve smyslu § 32 odst. 1 správního řádu, popřípadě je jí ustanoven opatrovník podle § 32 odst. 2 písm. a) téhož zákona, pokud osoba mladší 18 let nemá zákonného zástupce nebo nemůže-li ji zákonný zástupce zastupovat a nemá-li opatrovníka podle zvláštního zákona. Procesní práva osoby přímo postižené spácháním přestupku mladší 18 let bude proto v řízení uplatňovat její zákonný zástupce nebo opatrovník.

Účastníci řízení, další osoby vystupující v řízení a orgán sociálně-právní ochrany dětí (§ 68 až 72)

Účastníkem řízení je

a) **obviněný** (od okamžiku, kdy je vůči němu učiněn první úkon v řízení),

¹⁰² Závěr č. 173 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu a správnímu trestání ze dne 5. listopadu 2021, dostupný na: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu.aspx>.

b) **poškozený** v části řízení, která se týká jím uplatněného nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení,¹⁰³ a

c) **vlastník věci**, která může být nebo byla zabráněna, v části řízení, která se týká zabránění věci nebo náhradní hodnoty.

Osoba přímo postižená spácháním přestupku není účastníkem tohoto řízení, avšak **zákon jí přiznává vybraná procesní práva**¹⁰⁴ tak, aby se mohla řízení o přestupku účastnit (§ 71 zákona č. 250/2016 Sb.). **Mezi tato práva nepatří právo podat odvolání.**¹⁰⁵ Osoba přímo postižená spácháním přestupku **nemůže ani podat námitku podjatosti**, o níž by se rozhodovalo usnesením podle § 14 odst. 3 správního řádu.¹⁰⁶ Podle závěru č. 160 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu a správnímu trestání ze dne 24. listopadu 2017 je osoba přímo postižená spácháním přestupku **oprávněna nechat se zastoupit zmocněncem**, avšak souhlas se zahájením, respektive s pokračováním řízení o přestupku může dát zmocněnec pouze na základě plné moci, která obsahuje výslovné zmocnění k takovému úkonu.¹⁰⁷

Osoba přímo postižená spácháním přestupku je tedy osobou zúčastněnou na řízení o přestupku s vybranými procesními právy, které jí mají především umožnit získání informací o řízení a skutkových zjištěních, které mohou být využitelné při vymáhání náhrady škody jiným způsobem než v adhezním řízení, které je součástí řízení o přestupku. Postavení osoby přímo postižené spácháním přestupku nelze ztotožňovat ani s postavením svědka, byť ji lze jako svědka v řízení vyslechnout o skutečnostech podstatných pro řízení o přestupku.

Účastníky řízení nejsou ani **zákonný zástupce nebo opatrovník mladistvého a orgán sociálně-právní ochrany dětí**, kterým zákon přiznává vybraná procesní práva,¹⁰⁸ včetně uplatnění opravných prostředků ve prospěch mladistvého

¹⁰³ Poškozeným není osoba, která uplatňuje nárok na náhradu jiné újmy způsobené spácháním přestupku než škody způsobené spácháním přestupku. Takovou osobu správní orgán usnesením odkáže s jejím nárokem na soud nebo jiný orgán veřejné moci, aniž by se nárokem zabýval.

¹⁰⁴ Konkrétně bude mít taková osoba právo na vyznění o zahájení řízení, právo navrhnout důkazy a činit jiné návrhy po celou dobu řízení, právo na poskytnutí informací o řízení, právo vyjádřit v řízení své stanovisko, právo nahlížet do spisu, právo účastnit se ústního jednání a být přítomna při všech úkonech v řízení, právo vyjádřit se před vydáním rozhodnutí k jeho podkladům a právo na oznámení rozhodnutí.

¹⁰⁵ Osoba přímo postižená spácháním přestupku má nicméně právo na informaci o podaném odvolání, a to doručením jeho stejnopisu ve smyslu § 86 odst. 2 správního řádu, a právo se k němu vyjádřit (v mezích daných § 97 zákona č. 250/2016 Sb.).

¹⁰⁶ K tomu srov. rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 27. dubna 2018, č. j. 30 A 244/2017-34.

¹⁰⁷ Závěr, včetně jeho odůvodnění, je dostupný na: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravniemu-radu.aspx>. Závěr se uplatní i v případě, kdy je předložena generální plná moc advokáta.

¹⁰⁸ Konkrétně právo na vyznění o zahájení řízení, právo navrhnout důkazy a činit jiné návrhy po celou dobu řízení, právo na poskytnutí informací o řízení potřebných k hájení práv a oprávněných zájmů mladistvého obviněného, právo vyjádřit v řízení své stanovisko, právo nahlížet do spisu, právo účastnit se ústního jednání a být přítomen při všech úkonech v řízení, právo vyjádřit se před vydáním rozhodnutí k jeho podkladům, právo na oznámení rozhodnutí, právo podat odvolání ve prospěch mladistvého obviněného proti rozhodnutí o přestupku nebo proti rozhodnutí o schválení dohody

obviněného. Jestliže je dán důvod, pro který zákonný zástupce nebo opatrovník nemůže mladistvého obviněného zastupovat (zejména s ohledem na možný střet zájmů), rozhodne správní orgán **usnesením, že procesní práva bude vykonávat pouze orgán sociálně-právní ochrany dětí**. Usnesení se oznamuje mladistvému obviněnému, jeho zákonnému zástupci, opatrovníkovi a orgánu sociálně-právní ochrany dětí (těm svědčí právo podat proti takovému usnesení odvolání).

Ochrana soukromí a bezpečnosti osob vystupujících v řízení (§ 72a)¹⁰⁹

Ustanovení zajišťuje ochranu soukromí a bezpečnosti osob vystupujících v řízení o přestupku, a to **vyločením taxativně stanovených údajů z nahlížení do spisu. Osobou vystupující v řízení je poškozený, svědek, zákonný zástupce, opatrovník nebo zmocněnec**. Vyloučit z nahlížení do spisu lze údaje o místě trvalého pobytu, popřípadě bydlišti, doručovací adrese, místě výkonu zaměstnání, povolání nebo podnikání těchto osob. Cílem je zamezit zejména podezřelému z přestupku (obviněnému) v přístupu k těmto údajům.

Aplikace předmětného ustanovení předpokládá splnění následujících podmínek:

- a) **žádost osoby vystupující v řízení** – ochranu nelze poskytnout ex offa, vždy je nutná aktivita ze strany osoby vystupující v řízení.
- b) vyloučení z nahlížení do spisu **vyžaduje ochrana soukromí nebo bezpečnosti osob** vystupujících v řízení.

O poskytnutí ochrany rozhoduje správní orgán **usnesením**, které musí být řádně odůvodněno. Správní orgán musí posoudit, zda vyloučení stanovených údajů z nahlížení do spisu je odůvodněno ochranou soukromí nebo bezpečnosti osob vystupujících v řízení o přestupku. Své úvahy musí podpořit konkrétními skutečnostmi, např. může poukázat na výhrůžky či předchozí agresivní jednání ze strany obviněného vůči žadateli o poskytnutí ochrany apod.

Pokud žádosti o poskytnutí ochrany vyhoví, **usnesení o vyloučení** stanovených údajů z nahlížení do spisu **oznámí všem účastníkům řízení** (příp. dalším osobám, kterým zákon č. 250/2016 Sb. přiznává právo nahlížet do spisu) **a dále o osobě, která o poskytnutí ochrany požádala**, není-li sama účastníkem řízení. Proti usnesení mohou tyto osoby podat odvolání. V případě nevyhovění žádosti o poskytnutí ochrany rozhodne správní orgán usnesením, které oznámí pouze osobě, která o poskytnutí ochrany požádala; ta má právo se proti usnesení odvolat.

o narovnání a právo podat žádost o obnovu řízení nebo o vydání nového rozhodnutí. Zákonný zástupce a opatrovník mladistvého obviněného má právo zvolit mladistvému obviněnému zmocněnce.
¹⁰⁹ Právní úprava zakotvená zákonem č. 417/2021 Sb. s účinností od 1. února 2022 navazuje na právní úpravu v § 16 zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů), a trestním řádu.

V případě, že přístup k osobním údajům byl omezen již v **předcházejícím trestním řízení** o totožném skutku, bude bez dalšího omezen i v řízení o přestupku. O tom se učiní pouze záznam do spisu, usnesení se v daném případě nevydává.

Ustanovení o ochraně soukromí a bezpečnosti osob vystupujících v řízení představuje **speciální úpravu vůči § 38 správního řádu**. Fakticky se vyloučení údajů z nahlížení do spisu provede anonymizací údajů v dokumentech poskytovaných k nahlížení do spisu. Ustanovení § 72a zákona č. 250/2016 Sb. není speciálním ustanovením k ustanovením správního řádu o náležitostech rozhodnutí. **V rozhodnutí o přestupku je třeba uvést náležitosti vyplývající z § 68 odst. 2 správního řádu, včetně označení účastníků.** Osoba, která požádala o vyloučení údajů z nahlížení do spisu, musí proto zvážit, zda uplatní nárok na náhradu škody a stane se účastníkem řízení o přestupku s tím, že v rozhodnutí pak budou uvedeny údaje stanovené ve správním řádu.¹¹⁰

Ochrana podle tohoto ustanovení je poskytována zejména **obětem domácího násilí**. Může být využitelná při splnění uvedených podmínek i v dalších případech. Může jít například o případy související s tzv. diváckým násilím, kdy příslušníci bezpečnostních sborů nebo pracovníci bezpečnostních agentur, popřípadě jiné osoby odpovědné za bezpečnost při sportovních akcích, kteří vystupují jako svědci, jsou ze strany pachatelů přestupků často zastrášováni.

Společné řízení (§ 88)

Společné řízení směřuje vedle zajištění rychlosti, hospodárnosti a efektivity řízení a minimalizace zatížení dotčených osoby k tomu, aby mohla být naplněna absorpční zásada při ukládání správního trestu.¹¹¹ Zákon č. 250/2016 Sb. proto stanoví podmínky, při jejichž splnění je vedení společného řízení povinné.¹¹² **Nevedení společného řízení** nicméně není takovou vadou, pro niž by bylo nutné rozhodnutí správních orgánů rušit, byla-li dodržena zásada absorpční.¹¹³

Důvodem pro vedení společného řízení je, že se **pachatel dopustil více přestupků**, nebo má být vedeno **řízení o přestupcích více podezřelých, které spolu souvisejí**. V obou případech musí být zároveň splněny dvě další podmínky:

¹¹⁰ Podle § 18 odst. 2 správního řádu se údaji umožňujícími identifikaci fyzické osoby rozumějí jméno, příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu, popřípadě jiný údaj podle zvláštního zákona.

¹¹¹ Srov. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 5. října 2020, č. j. 10 A 187/2019 – 51.

¹¹² Jde o speciální úpravu vůči § 140 správního řádu, který se uplatní pouze subsidiárně.

¹¹³ Srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. června 2009, č. j. 1 As 28/2009 - 62, č. 2248/2011 Sb. NSS. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. října 2021, č. j. 2 As 5/2020 – 50.

1) skutkové podstaty přestupků se týkají **porušení povinností vyskytujících se ve stejné oblasti veřejné správy**,¹¹⁴

2) k projednání přestupků je **příslušný týž správní orgán**.

Společné řízení může být vedeno, jestliže je k projednávání přestupků příslušný týž správní orgán, to znamená, že musí být splněna jak věcná, tak místní příslušnost **u prvostupňového orgánu**. Na úrovni odvolacího řízení nelze vést společné řízení, pokud nebylo možné vést společné řízení na úrovni prvostupňových orgánů (odvolací řízení není samostatným řízením, jde pouze o pokračování prvostupňového řízení).

Ve společném řízení však lze projednat **pouze přestupky spáchané před zahájením řízení** o prvním z přestupků. Pokud správní orgán projednává přestupky více podezřelých ve společném řízení podle § 88 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb., je takové řízení zahájeno doručením oznámení o zahájení řízení všem podezřelým z přestupku, tedy teprve v okamžiku, kdy je oznámení o zahájení řízení doručeno poslednímu z podezřelých.

Zákon č. 250/2016 Sb. nestanoví žádné omezení, které by **bránilo projednání přestupku podnikající fyzické osoby a nepodnikající fyzické osoby ve společném řízení**, a to ani v případě, že by se fakticky jednalo o tutéž osobu. Na základě § 88 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb. by tedy měl být ve společném řízení projednán přestupek podnikající fyzické osoby a přestupek fyzické (nepodnikající) osoby od ní odlišné, pokud spolu tyto přestupky souvisejí, jejich skutková podstata se týká porušení právních povinností vyskytujících se ve stejné oblasti veřejné správy a k jejich projednání je příslušný týž správní orgán.

V případě, že podezřelými jsou mladiství, jsou podmínky pro vedení společného řízení dále zúženy. Pokud se více mladistvých dopustilo více přestupků, projednají se přestupky ve společném řízení pouze tehdy, pokud je to vhodné z hlediska zjištění stavu věci, hospodárnosti a rychlosti řízení a s přihlédnutím k osobám mladistvých podezřelých. Přestupek mladistvého podezřelého a jiného podezřelého lze pak ve společném řízení projednat pouze tehdy, je-li to nezbytné ke zjištění stavu věci a není-li to na újmu mladistvého podezřelého.

¹¹⁴ „*Oblast veřejné správy*“ vyplývá z úpravy v jednotlivých zákonech. Přestupky týkající se porušení právních povinností vyskytujících se ve stejné oblasti veřejné správy jsou takové přestupky, které mají negativní dopad na shodný veřejný zájem, tedy spolu věcně souvisejí a je na místě, aby byly sankcionovány společně. Jejich společným jmenovatelem je zpravidla druhový (skupinový) objekt přestupků. Objektem přestupku jsou zájmy společnosti chráněné zákonem, proti kterým je protiprávní jednání namířeno. Druhovým objekt je pak objekt společný skupině přestupků, jejichž individuální objekty (konkrétní jednotlivé zájmy, k jehož ochraně je jednotlivé ustanovení určeno) vykazují společné druhové znaky. Podle druhového objektu je zpravidla členěna zvláštní část přestupkového práva. Z hlediska působnosti Ministerstva vnitra budou ve společném řízení projednávány přestupky podle § 4, 5, 7 a 8 zákona o některých přestupcích, tj. přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě, přestupky proti veřejnému pořádku, přestupky proti občanskému soužití a přestupky proti majetku.

Pokud správní orgán provádí společné řízení a obviněný je ze spáchání některých přestupků (skutků) uznán vinným a je mu uložen správní trest a ve zbylé části řízení správní orgán zjistí, že obviněný skutek nespáchal, skutek není přestupkem nebo se obviněnému nepodařilo spáchání přestupku prokázat, vydá správní orgán rozhodnutí, v němž rozhodne o vině účastníka za spáchání přestupků a o správním trestu za ně. Ve zbytku pak rozhodne usnesením o zastavení řízení podle § 86 zákona č. 250/2016 Sb.¹¹⁵ Alternativně přichází v úvahu vydání jediného rozhodnutí se samostatnými výroky. V takovém případě bude nutné k jednotlivým výrokům připojit rozdílná poučení. Jednotlivé výroky pak mohou nabýt samostatně právní moci. Takový postup připouští i odborná literatura.¹¹⁶

Správní orgán může ze společného řízení **jednotlivý skutek usnesením vyloučit a vést o něm samostatné řízení**, a to k urychlení řízení nebo z jiného důležitého důvodu. V případě zmiňovaném v předchozím odstavci však zpravidla nebude muset být takové usnesení vydáváno, zejména pokud řízení již nebude dále pokračovat (tj. o všech skutcích bude již nějakým způsobem rozhodnuto). Urychlení řízení znamená, že vyloučený skutek lze bez potíží rychle projednat a rozhodnout o něm, na rozdíl od dalších skutků, jejichž projednání je časově náročnější (např. vzhledem k problémům s výslechem dlouhodobě nemocného svědka neschopného výslechu). Jinými důležitými důvody jsou například vyžádání znaleckého posudku nebo odborného vyjádření, popřípadě jiné rozsáhlejší dokazování, průtahy v řízení nezaviněné správním orgánem, které by výrazně ztížily projednání ostatních skutků, o nichž je řízení vedeno, hrozící zánik odpovědnosti za některý z přestupků, komplikované řízení o náhradě škody nebo vydání bezdůvodného obohacení anebo případy, kdy by vedení společného řízení bylo na újmu mladistvého obviněného.

Z judikatury: „*Usnesení o vyloučení věci ze společného řízení podle § 88 odst. 5 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, je usnesením, kterým se upravuje vedení řízení před správním orgánem a které je podle § 70 písm. c) s. ř. s. vyloučeno ze soudního přezkumu.*“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. ledna 2021, č. j. 56 A 2/2021 – 6)

Zvláštní ustanovení o doručování a zastupování (§ 66, 67 a 72b)

Zákon č. 250/2016 Sb. upravuje oproti obecné úpravě ve správním řádu tři speciální ustanovení:

¹¹⁵ K tomu srov. Závěr poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu č. 47, dostupný na: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu.aspx>.

¹¹⁶ BOHADLO, David, Jan BROŽ, Stanislav KADEČKA, Petr PRŮCHA, Filip RIGEL a Vít ŠTASTNÝ. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Komentář. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 700 s. Komentáře Wolters Kluwer. JEMELKA, Luboš. Zákon o přestupcích a přestupkové řízení: komentář. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2011. xxi, 534 s. Beckovy malé komentáře.

1) doručování veřejnou vyhláškou (§ 66)¹¹⁷ – při doručování veřejnou vyhláškou v řízení o přestupku se vždy vyvěsí pouze oznámení o možnosti převzít doručovanou písemnost (nelze tedy vyvěsit samotnou písemnost, s výjimkou vyrozumění o odložení věci a vyrozumění osoby, které byla způsobena škoda nebo na jejíž úkor se pachatel přestupku bezdůvodně obohatil, o možnosti uplatnit tento nárok v řízení o přestupku – viz § 76 odst. 3 větu poslední a § 70 odst. 1 větu poslední – tyto písemnosti tedy lze na základě výjimky z aplikace § 66 na úřední desce vyvěsit),

2) doručování zmocněnci (§ 67) – nedaří-li se doručovat zmocněnci, správní orgán doručuje pouze účastníkovi řízení (zmocnění k zastupování nicméně i nadále zůstává účinné). Správní orgán by měl v souladu s § 4 odst. 2 správního řádu účastníka řízení poučit o skutečnosti, že nebude doručovat písemnosti zmocněnci, ale bude je doručovat přímo účastníkovi.

3) obecní zmocněnci (§ 72b) - správní orgán usnesením rozhodne o tom, že nepřipustí zastoupení na základě plné moci, pokud zmocněnec vystupuje v řízení o přestupcích v různých věcech opětovně, nejde-li o advokáta nebo jinou osobu poskytující právní služby soustavně a za úplatu podle jiného zákona. Poskytování právních služeb, mezi které patří i zastupování v řízení o přestupku, je svěřeno v nejširším rozsahu advokátům; v užším rozsahu též notářům, soudním exekutorům, patentovým zástupcům, daňovým poradcům, popř. dalším subjektům (srov. výčet uvedený v § 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii). V oblasti správního trestání (zejména v agendě dopravních přestupků) dochází k porušování zmíněných zvláštních zákonů tím, že právní služby poskytují za úplatu, ve velkém rozsahu a dlouhodobě osoby, které k tomu nejsou oprávněny (jako tzv. obecní zmocněnci). Přitom využívají často obstrukční praktiky, které vedou ke zneužívání práva, resp. k zahlcování správních orgánů množstvím (často i nesmyslných) podání (srov. např. rozsudek ze dne 3. května 2017, č. j. 3 As 61/2016-44). Správní orgán proto nově může u obecného zmocněnce, který zastupuje opakovaně, rozhodnout o nepřipuštění zastoupení. O nepřipuštění zastoupení se vydává usnesení, které se oznamuje zástupci, jehož zastupování se nepřipouští, a účastníkovi řízení, jehož měl nepřipuštěný zástupce zastupovat. Tyto osoby se mohou proti usnesení odvolat. Usnesení je předběžně vykonatelné (odvolání proti usnesení nemá odkladný účinek – viz § 76 odst. 5 správního řádu), a proto zmocněnec přestává být zmocněncem již dnem oznámení takového usnesení.

¹¹⁷ Veřejnou vyhláškou se doručuje osobám neznámého pobytu nebo sídla, osobám, jimž se prokazatelně nedaří doručovat, jakož i osobám, které nejsou známy (srov. § 25 odst. 1 správního řádu). Pokud však takovým osobám může být v řízení uložena povinnost nebo odňato právo, musí jim být podle § 32 odst. 3 správního řádu ustanoven opatrovník. Z toho vyplývá, že obviněnému z přestupku nebo vlastníku věci, která má být nebo byla zabráná, které jsou osobami, jimž může být v řízení o přestupku uložena povinnost (obviněnému povinnost strpět sankci) nebo odňato právo (vlastníku věci zabráná věc), bude muset být vždy ustanoven opatrovník. V takovém případě se tedy budou všechny písemnosti v řízení o přestupku v souladu s § 34 odst. 2 správního řádu doručovat opatrovníkovi. Avšak s ohledem na Závěr č. 28 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 6. března 2006 bude správní orgán vedle doručování opatrovníkovi i nadále doručovat veřejnou vyhláškou podle § 25 odst. 1 správního řádu.

Ústní jednání (§ 80)

Ústní jednání není podle nové právní úpravy třeba nařizovat v každém řízení o přestupku. Zákon vymezuje 4 procesní situace, kdy ústní jednání musí být nařízeno:

A. z moci úřední

a) je-li to to nezbytné pro zjištění stavu věci

b) je-li obviněným mladistvým (v řízení o přestupku mladistvého se ústní jednání nařídí v prvním stupni vždy)

B. na požádání

a) **obviněného** – obviněnému je třeba vyhovět, je-li to nezbytné k uplatnění jeho práv¹¹⁸ (např. *obviněný navrhuje výslech svědků*); jinak správní orgán vydá **usnesení o zamítnutí** návrhu na nařízení ústního jednání, které se **oznamuje pouze obviněnému**,

b) **poškozeného** – je třeba vyhovět, je-li to třeba k rozhodnutí o nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení (např. *poškozený navrhuje výslech svědků*); jinak správní orgán vydá **usnesení o zamítnutí návrhu**, které se **oznamuje pouze poškozenému**.

O právu žádat nařízení ústního jednání je třeba obviněného a poškozeného **poučit**. Zákon č. 250/2016 Sb. nestanoví formu, ani lhůtu pro takové poučení. Poučení lze spojit s oznámením o zahájení řízení nebo s poučením o možnosti vyjádřit se k podkladům rozhodnutí. Pokud byla osoba poučena v řízení v prvním stupni, není třeba ji znovu poučovat též v odvolacím řízení. V daném případě je třeba vycházet ze skutečnosti, že řízení v prvním stupni a odvolací řízení tvoří jeden celek a jednou učiněné poučení je platné pro celé řízení.

Určení lhůty k uplatnění práva žádat nařízení ústního jednání nezprošťuje správní orgán odpovědnosti za **náležitě zjištění skutkového stavu** (srov. § 3 a § 50 odst. 2 správního řádu). Jestliže například obviněný nebo poškozený v řízení uplatní nové skutečnosti nebo důkazy které vyvolají potřebu dalšího dokazování, je na místě nařídit ústní jednání (§ 80 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb.). Eventuálně přichází v úvahu provedení důkazů mimo ústní jednání, při současném respektování požadavků plynoucích z § 51 odst. 2 správního řádu. Uvedené závěry platí i v případě, že již uplynula správním orgánem určená lhůta pro uplatnění práva žádat nařízení ústního jednání, aniž bylo prominuto zmeškání úkonu podle § 41 správního řádu. V případě nerespektování těchto pravidel nese správní orgán odpovědnost

¹¹⁸ Obviněnému mu mělo být vyhověno ve většině případů; vydání usnesení o zamítnutí návrhu na nařízení ústního jednání by mělo být omezeno na případy zjevného zneužití práva.

za případné neúplné zjištění skutkového stavu. Pokud neshledá důvody pro nařízení ústního jednání, je na místě žádost usnesením zamítnout, a to i v případě, že byla tato žádost podaná po lhůtě určené správním orgánem.

Ústní jednání lze konat **bez přítomnosti obviněného**, pokud byl obviněný řádně předvolán a je splněna jedna z následujících podmínek:

1) obviněný souhlasí s konáním ústního jednání bez vlastní přítomnosti, nebo

2) obviněný se na předvolání nedostaví bez náležité omluvy nebo bez dostatečného důvodu.

Pravidla pro nařizování ústního jednání platí pro celé správní řízení, byť z povahy věci lze očekávat, že ústní jednání bude nezbytné nařizovat především v řízení v prvním stupni, kde se odehrává převážná část dokazování.

Z judikatury:

- „Smyslem ústního jednání v přestupkovém řízení je právě shromáždění podkladů pro rozhodnutí, vyjádření se obviněného k nim a vydání rozhodnutí ve věci Jestliže se obviněný ústního jednání nezúčastnil a ani se z něj řádně neomluvil, musí být srozuměn s tím, že správní orgán rozhodne věc na ústním **jednání v jeho nepřítomnosti**, jak je to obvyklé.“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. července 2014, č. j. 4 As 128/2014-26)

- „**[A] by mohla být omluva obviněného z přestupku z nařízeného ústního jednání považována za náležitou, musí být splněny tři podmínky:** 1) Obviněný se musí omluvit neodkladně, tedy ihned, jakmile mu to okolnosti dovolí. Z toho pohledu nebude náležitá např. omluva učiněná těsně před jednáním z důvodu, o němž obviněný věděl a mohl jej sdělit již dříve. 2) V omluvě musí být uveden důvod, který obviněnému účast na jednání znemožňuje. Tomuto požadavku nevyhoví např. omluva s vágním odvoláním se na vyřizování důležitých záležitostí. 3) Důvod omluvy musí být doložen, obviněný tedy musí své tvrzení v rámci objektivních možností prokázat.“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. června 2013, č. j. 6 As 25/2013-23, rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 8. března 2021, č. j. 1 A 24/2020- 81)

- „Pokud správní orgán nevyhoví žádosti obviněného z přestupku o nařízení ústního jednání, **aniž vydal usnesení o zamítnutí této žádosti** (§ 80 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich), jde o porušení procesních práv obviněného z přestupku a podstatnou vadu řízení, která může mít za následek nezákonnost rozhodnutí o věci samé [§ 76 odst. 1 písm. c) s. ř. s.].“ (rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 29. května 2020, č. j. 33 A 59/2018-68)

Dokazování (§ 82)

Zákon č. 250/2016 Sb. upravuje **zvláštní pravidla pro výslech obviněného**. Výslech obviněného správní orgán provede **vždy, je-li to nezbytné k uplatnění práv obviněného** (tj. zejména, pokud to sám navrhne).

Obviněný má **právo nevypovídat** (i bez uvedení důvodu), nelze ho nutit k výpovědi nebo doznání. Obviněného **nelze vyslýchat** (ani kdyby s výslechem souhlasil):

a) **o utajovaných informacích** chráněných zvláštním zákonem, které je povinen zachovat v tajnosti, ledaže byl této povinnosti příslušným orgánem zproštěn,

b) jestliže by svou výpovědí porušil státem uloženou nebo uznanou **povinnost mlčenlivosti**, ledaže byl této povinnosti příslušným orgánem nebo tím, v jehož zájmu tuto povinnost má, zproštěn.

Zákon č. 250/2016 Sb. dále upravuje **právo klást otázky**, které mají:

a) účastníci řízení,

b) osoba přímo postižená spácháním přestupku, která má v řízení práva podle § 71,

c) zákonný zástupce a opatrovník mladistvého obviněného, a

d) orgán sociálně-právní ochrany dětí.

Otázky lze klást ostatním účastníkům, svědkům a znalcům. **Dotazovaná osoba má právo odmítnout odpovědět a nesmí být tázána za stejných podmínek jako svědek** (§ 55 odst. 2 až 4 správního řádu). Správní orgán tuto osobu poučí o právu nevypovídat a o zákazu provádět výslech.

Při dokazování v řízení o přestupku nelze využít § 13 správního řádu upravující **dožádání** k provádění výslechu svědků mimo ústní jednání bez účasti obviněného a ostatních účastníků řízení, ledaže by se tohoto práva výslovně zřekli.

Výslech svědka mladšího 15 let správní orgán provádí **pouze v nezbytných případech**; ¹¹⁹ správní orgán při výslechu postupuje zvlášť šetrně a současně tak,

¹¹⁹ K tomu srov. judikaturu k § 102 odst. 2 trestního řádu – viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. února 2016, sp. zn. 8 Tdo 65/2016: „Posouzení, zda jde o takový případ, bude záležet na všech okolnostech konkrétní trestní věci, a zejména na důkazní situaci. Jedním z důvodů může být nutnost respektovat právo obviněného na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, podle něhož má obviněný právo vyslýchat nebo dát vyslýchat svědky proti sobě a dosáhnout předvolání a výslech svědků ve svůj prospěch za stejných podmínek jako svědků proti sobě. Právo obviněného na spravedlivý proces není nadřazeno jinému základnímu lidskému právu, a to právu na zvláštní ochranu dětí zaručenému jak v čl. 32 odst. 1 větě druhé Listiny základních práv a svobod, tak i ve zvláštní mezinárodní smlouvě, která je součástí právního řádu a má přednost před zákonem ve smyslu čl. 10 Ústavy a kterou je Úmluva o právech dítěte (publikovaná pod č. 104/1991 Sb.). Je zjevné, že v ustanovení § 102 tr. řádu se realizuje právě

aby nebylo nutné výslech znovu opakovat. Výslechu mohou být přítomni zákonný zástupce nebo opatrovník vyslychané osoby, nebude-li jejich přítomnost na újmu práv vyslychané osoby. K výslechu správní orgán **přibere orgán sociálně-právní ochrany dětí nebo jinou osobu mající zkušenosti s výchovou mládeže**, pokud by se zřetelem na předmět výslechu a stupeň duševního vývoje vyslychané osoby přispěla k správnému vedení výslechu. Svědkovi, který je osobou mladší 15 let, **lze klást otázky jen prostřednictvím oprávněné úřední osoby**. Cílem úpravy je minimalizovat dopady výslechu na osobu mladší 15 let, u obětí pak minimalizovat možnost sekundární viktimizace, a současně umožnit správnímu orgánu získat potřebné údaje pro rozhodnutí o přestupku a zachovat v potřebném rozsahu právo obviněného na obhajobu.

S úpravou dokazování souvisí rovněž **zvláštní úprava v řízení navazujícím na výkon kontroly** (§ 81), kdy skutečnosti zjištěné při kontrole mohou být jediným podkladem rozhodnutí o přestupku. Ustanovení je provázáno s § 51 odst. 4 správního řádu, který stanoví, že v řízení navazujícím na výkon kontroly, ve kterém je účastníkem řízení kontrolovaná osoba, není třeba provádět protokolem o kontrole, který je podkladem rozhodnutí o přestupku, dokazování. Pokud správní orgán **využije protokol o kontrole**, se kterým se obviněný již seznámil při jeho vyhotovování, a v něm uvedené skutečnosti použije jako jediný podklad pro rozhodnutí o přestupku, **není nutné, aby obviněného vyzýval k vyjádření se k takovému podkladu** podle § 36 odst. 3 správního řádu.

Z judikatury:

- *„Pokud je odpovědnost za přestupkové jednání dovozována z nepřímých důkazů, musí tyto důkazy tvořit ucelený logicky provázaný důkazní řetězec, v němž žádný důkaz nezpochybňuje pravost, věrohodnost a přesvědčivost důkazů ostatních.“* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. května 2007, č. j. 8 As 10/2006 – 48)

- *„Z toho vyplývá, že **dané ustanovení** [pozn.: § 81 zákona č. 250/2016 Sb.] **se vztahuje pouze na řízení o přestupku, jehož účastníkem je kontrolovaná osoba, které byl již dříve protokol o kontrole doručen a ke kterému měla na základě kontrolního řádu možnost podat námitky.** Pouze takové řízení může být ve smyslu daného ustanovení „řízení navazujícím na výkon kontroly“, na které se vztahuje daná speciální úprava pro dokazování. Z důvodové zprávy lze dovodit, že takovým řízením nemůže být řízení o přestupku povinné osoby, byť by se jednalo o přešůpek spáchaný rovněž v souvislosti s výkonem kontroly. Úprava postavení povinné osoby dle kontrolního řádu je totiž odlišná od postavení kontrolované osoby, povinné osobě se protokol o kontrole nedoručuje a není oprávněna proti tomuto protokolu podat námitky.“* (rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 29. července 2021, č. j. 1 A 42/2019 – 75)

tato zvýšená ochrana dětí, a proto jeho uplatnění nelze podmiňovat jen hlediskem ustanovení čl. 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy.“

Zajišťovací prostředky (§ 83 a 84)

A. Záruka za splnění povinnosti (§ 83)

Právní úprava navazuje na § 147 správního řádu, který se podpůrně použije v otázkách zákonem č. 250/2016 Sb. výslovně neupravených. Záruku za splnění povinnosti lze uložit **k zajištění účelu řízení**, jestliže správní orgán má **důvodné podezření**, že

- a) obviněný se bude vyhýbat potrestání za přešupek,
- b) obviněný se bude vyhýbat výkonu správního trestu,
- c) obviněný bude mařit nebo ztěžovat řízení o přešupeku, výkon správního trestu nebo náhradu škody nebo vydání bezdůvodného obohacení.

Zárukou lze zajistit **pouze splnění takové povinnosti, kterou lze uložit v řízení o přešupeku** (např. povinnost zaplatit pokutu nebo nahradit škodu). Záruka za splnění povinnosti **by neměla být ukládána v případě, kdy lze účel řízení zajistit předběžným opatřením** (§ 61 správního řádu).

Záruku za splnění povinnosti lze uložit **obviněnému** (tedy v průběhu řízení o přešupeku) i **podezřelému** (tedy před zahájením řízení o přešupeku). Záruku za splnění povinnosti lze uložit samostatným **rozhodnutím nebo příkazem na místě formou příkazového bloku** (při ukládání záruky za splnění povinnosti v přítomnosti obviněného).

Záruku za splnění povinnosti však nemůže uložit orgán policie nebo strážník obecní policie, neboť podle § 83 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb. je k ukládání záruky zmocněn pouze správní orgán, přičemž zmocnění pro orgán policie a strážníka obecní policie pro rozhodování příkazem na místě upravené v § 91 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb. nezahrnuje ukládání záruky za splnění povinnosti (tím není dotčena možnost ukládání kaucí podle zvláštních právních předpisů¹²⁰).

Zpravidla je ukládána **peněžitá záruka** za splnění povinnosti, možná je však také **nepeněžitá záruka** (například zajištění věcí, nemá-li osoba dostatek peněžních prostředků apod.). Vypořádání uložené záruky za splnění povinnosti upravuje § 147 odst. 5 a 6 správního řádu.

¹²⁰ Například podle § 124a zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu).

B. Zákaz zrušení, zániku a přeměny právnické osoby (§ 84)

Podmínkou pro vydání rozhodnutí správního orgánu o zákazu zrušení, zániku nebo přeměny právnické osoby je **důvodné podezření**¹²¹, že by se právnická osoba mohla svým zánikem vyhnout potrestání za přestupek nebo výkonu správního trestu nebo že by mohla zmařit uspokojení nároku na náhradu škody nebo na vydání bezdůvodného obohacení. Takovému postupu nebrání ani skutečnost, že byla právnická osoba založena pouze na dobu určitou nebo k dosažení účelu a po zahájení řízení tato doba uplyne nebo účel bude naplněn; v takovém případě se do pravomocného ukončení řízení o přestupku na právnickou osobu hledí, jako by byla založena na dobu neurčitou.

Správní orgán zákaz nevydává, pokud by takový postup byl **zjevně nepřiměřený** vzhledem k povaze a závažnosti přestupku (*např. právnická osoba byla obviněna pouze z bagatelního přestupku*). Rovněž **nelze zákaz vydat, pokud lze účelu dosáhnout mírnějšími prostředky** (*např. pokud by řízení bylo možné vést s právním nástupcem, aniž by tím byl ohrožen účel řízení*). Pokud tyto důvody nevydání rozhodnutí o zákazu nastanou až po jeho vydání, správní orgán vydaný zákaz zruší.

Správní orgán o zákazu zrušení, zániku nebo přeměny právnické osoby vydá **rozhodnutí, které oznámí obviněné právnické osobě, která se proti němu může odvolat**. Toto rozhodnutí je **předběžně vykonatelné** (odvolání proti němu nemá odkladný účinek). Správní orgán je povinen o zákazu zrušení, zániku nebo přeměny právnické osoby **informovat orgán veřejné moci příslušný k vedení evidence právnických osob**. Zákaz výmazu je účinný od oznámení tomuto orgánu veřejné moci do doby ukončení řízení o přestupku (včetně zastavení řízení) a splnění všech povinností, které byly právnické osobě rozhodnutím o přestupku uloženy. V takovém případě příslušný správní orgán **rozhodnutí o zákazu zrušení, zániku nebo přeměny právnické osoby zruší rozhodnutím, které může být prvním úkonem v řízení**. O zrušení zákazu zrušení, zániku nebo přeměny právnické osoby správní orgán informuje orgán veřejné moci příslušný k vedení evidence právnických osob.

¹²¹ Musí jít o objektivní důvody vykazující určitý stupeň intenzity, založené na přesvědčivých důkazech, nikoliv na pouhé spekulativní úvaze nebo domněnce. Důvodné podezření lze vyvodit zejména z aktuálního nebo dřívějšího jednání právnické osoby, zkušeností s danou osobou v předcházejících řízeních, povaze činnosti obviněné právnické osoby apod. Důvodné podezření může zakládat například změna vlastnické struktury obviněné společnosti s ručením omezeným, spočívající ve změně majitele jejího obchodního podílu, jejího jednatele, názvu zapisovaného do obchodního rejstříku a sídla. Další skutečností může být zjištění, že obviněná právnická osoba vstupuje do likvidace nebo insolvence, hodlá prodat podnik nebo jeho část, popřípadě převést jmění na společníka, změnit akcionáře nebo zřizovatele, přemístit sídlo do zahraničí, uskutečnit fúzi splynutím nebo se naopak rozdělit odštěpením se vznikem jedné nebo více nových právnických osob.

Přerušení řízení (§ 85)

Nad rámec správního řádu (§ 64) jsou upraveny další důvody pro přerušení řízení:

1) obligatorní – podání kasační stížnosti podle soudního řádu správního v téže věci.

2) fakultativní – a) přechodná duševní porucha obviněného, která nastala po spáchání skutku, jenž je předmětem řízení, a pro kterou obviněný není schopen chápat smysl řízení [pokud by nedošlo k přerušení řízení, musel by být ustanoven opatrovník podle § 32 odst. 2 písm. g) správního řádu].

– b) lze očekávat, že obviněnému bude v trestním řízení uložen trest za jiný skutek, přičemž správní trest, který lze uložit v řízení o přestupku, je bezvýznamný vedle trestu,¹²² jehož uložení lze očekávat v trestním řízení [úprava souvisí s důvodem pro zastavení řízení podle § 86 odst. 5 zákona č. 250/2016 Sb.; po tuto dobu se rovněž staví běh promlčecí doby, viz § 32 odst. 1 písm. b) zákona č. 250/2016 Sb.].

Zastavení řízení (§ 86)

Rozlišují se případy, kdy se **usnesení** o zastavení řízení pouze **poznamená do spisu**,¹²³ a případy, kdy se **oznamuje účastníkům řízení**, kteří se proti němu mohou odvolat¹²⁴ (v rozsahu svých odvolacích práv, resp. v rozsahu svého účastenství – srov. § 68 a § 96 zákona č. 250/2016 Sb.¹²⁵).

¹²² **Bezvýznamnost** uložení správního trestu je třeba posuzovat s ohledem na účel správního trestu (represivní, preventivní, výchovný), který byl již naplněn uložením trestu v trestním řízení. K podmínce bezvýznamnosti uložení správního trestu blíže viz Zápis z konzultačního dne k přestupkové problematice konaného odborem všeobecné správy Ministerstva vnitra pro zpracovatele přestupkové agendy dne 29. listopadu 2021 (str. 5), dostupný na: <https://www.mvcr.cz/clanek/zapisy-z-konzultacnich-dnu-k-prestupkove-problematice.aspx>.

¹²³ Usnesení o zastavení řízení podle § 86 odst. 1 písm. d), e), f), i), j), k), m) a n) zákona č. 250/2016 Sb.:

d) obviněný *požívá výsad a imunit podle mezinárodního práva,*

e) obviněný *požívá výsad a imunit podle jiného zákona,*

f) obviněný *v době spáchání skutku nedovršil patnáctý rok svého věku,*

i) o *totožném přestupku dříve zahájil řízení podle tohoto zákona proti téže osobě jiný správní orgán,*

j) o *skutku již bylo pravomocně rozhodnuto správním orgánem nebo orgánem činným v trestním řízení způsobem uvedeným v § 77 odst. 2,*

k) obviněný *zemřel nebo zanikl,*

m) *správní orgán v průběhu řízení zjistí, že se jedná o přestupek, který lze projednat pouze se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku a tento souhlas nebyl dán, nebo*

n) *osoba přímo postižená spácháním přestupku vzala zpět souhlas se zahájením řízení nebo pokračováním v řízení, nejedná-li se o přestupek, který lze projednat i bez takového souhlasu.*

¹²⁴ Usnesení o zastavení řízení podle § 86 odst. 1 písm. a), b), c), g), h) a l) zákona č. 250/2016 Sb.:

a) *skutek, o němž se vede řízení, se nestal nebo není přestupkem,*

b) *skutek nespáchal obviněný,*

c) *spáchání skutku, o němž se vede řízení, nebylo obviněnému prokázáno,*

Některé důvody zastavení řízení zakládají **překážku věci pravomocně rozhodnuté**, neboť dochází k zastavení řízení z věcných důvodů, kdy se meritorně a s účinky věci pravomocně rozhodnuté rozhoduje o předmětu řízení.¹²⁶

Zvláštní důvod pro zastavení řízení je upraven v § 7 odst. 8 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. Dojde-li k **usmíření**, správní orgán řízení zastaví usnesením, proti kterému se nelze odvolat.¹²⁷ Správní orgán bude oznamovat usnesení účastníkům řízení na základě § 72 správního řádu. Podle § 71 zákona č. 250/2016 Sb. oznámí správní orgán usnesení též osobě přímo postižené spácháním přestupku.

Z judikatury:

- „§ 86 odst. 1 písm. a) zákona o odpovědnosti za přestupky se užije v případě, že bylo v řízení zcela bez jakékoli pochybnosti prokázáno, že k přestupkovému jednání žalobkyně vůbec nedošlo, nebo nenaplníže zákonné materiální znaky. Naproti tomu **podle § 86 odst. 1 písm. c) téhož zákona se řízení zastaví, pokud se 1) skutek stal, 2) naplnil všechny znaky přestupku, ale 3) ve smyslu § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád nebylo v řízení toto protiprávní jednání obviněnému dostatečně prokázáno.**“ (rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 8. července 2020, č. j. 17 A 55/2019-45)

- „Jinak řečeno, lze mít za to, že **nikoliv každé rozhodnutí o zastavení řízení o přestupku představuje pravomocné rozhodnutí o přestupku**, které je nutno vzít v úvahu při posuzování zásady *ne bis in idem* a ustanovení § 11 odst. 1 písm. k) tr. ř. (viz např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23. 5. 2018, sp. zn. 7 Tdo 576/2018). Z povahy rozhodnutí o zastavení řízení o přestupku je třeba mít za to, že **takovým rozhodnutím o přestupku bylo rozhodnutí o zastavení řízení o přestupku podle § 76 odst. 1 písm. a), b), c) zákona č. 200/1990 Sb., v platném znění [nyní § 86 odst. 1 písm. a), b), c) zákona č. 250/2016 Sb.]**. Je tomu tak proto, že tímto rozhodnutím správní úřad rozhodl, že skutek, o němž se vede řízení, se nestal nebo není přestupkem [§ 76 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., v platném znění], skutek nespáchal obviněný z přestupku [§ 76 odst. 1 písm. b) zákona č. 200/1990

g) obviněný nebyl v době spáchání skutku pro nepřičetnost za přestupek odpovědný,

h) odpovědnost za přestupek zanikla,

l) o skutku již bylo rozhodnuto jako o disciplinárním deliktu a uložené opatření lze považovat za postačující.

Dále se oznamují usnesení o zastavení řízení podle § 86 odst. 4 (jestliže se o totožném skutku vede trestní řízení) a § 86 odst. 5 (jestliže správní trest, který lze za přestupek uložit, je bezvýznamný vedle trestu, který byl obviněnému uložen za jiný skutek v trestním řízení).

¹²⁵ Například poškozený nemůže napadat výrok správního rozhodnutí týkající se viny či správního trestu, včetně výroku o zastavení řízení o přestupku – k tomu srov. např. rozsudky ze dne 31. října 2007, čj. 2 As 46/2006-100, č. 2276/2011 Sb. NSS, rozsudek ze dne 29. ledna 2015, č. j. 8 Afs 25/2012-351, věc Philips Electronics a další, body 208 a 209.

¹²⁶ K tomu srov. § 77 zákona č. 250/2016 Sb. a Závěr č. 47 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 6. listopadu 2006, dostupný na: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu.aspx>.

¹²⁷ Možnost odvolání byla vyloučena zákonem č. 417/2021 Sb. s účinností od 1. února 2022.

Sb., v platném znění], spáchání skutku, o němž se vede řízení, nebylo obviněnému z přestupku prokázáno [§ 76 odst. 1 písm. c) zákona č. 200/1990 Sb., v platném znění]. **Povaha těchto rozhodnutí je taková, že jimi bylo fakticky rozhodnuto o vině obviněného** a v rámci trestního řízení by odpovídající výraz našly po zahájení trestního stíhání či nápadu obžaloby či návrhu na potrestání v rozhodnutí o zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 1 písm. a), b), c) tr. ř. (rozhodnutí v přípravném řízení), v rozhodnutí o zastavení trestního stíhání podle § 188 odst. c) tr. ř. (předběžné projednání obžaloby) či ve zproštění obžaloby podle § 226 písm. a), b), c) tr. ř. (rozhodnutí v hlavním líčení).“ (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. dubna 2020, sp. zn. 4 Tdo 9/2020)

5. Rozhodnutí o přestupku (§ 93 a 94)

Rozhodnutí, kterým je obviněný uznán vinným, je meritorním rozhodnutím ve smyslu § 67 odst. 1 správního řádu, jehož **náležitosti** nad rámec správního řádu jsou upraveny v § 93 zákona č. 250/2016 Sb. Vzor rozhodnutí je uveden v příloze tohoto průvodce.

Do nabytí právní moci rozhodnutí, kterým je obviněný uznán vinným, platí zásada **presumpce nevinny**. Ani doznání obviněného nezbavuje správní orgány povinnosti přezkoumat všechny podstatné okolnosti případu. Jedním z projevů presumpce nevinny je rovněž princip *in dubio pro reo*, tedy v případě pochybností musí správní orgán rozhodnout ve prospěch obviněného. Vyslovení viny je náležitostí výrokové části rozhodnutí, a proto se i v případě právnické osoby a podnikající fyzické osoby ve výrokové části uvede, že se tato osoba uznává vinnou z přestupku. Vina je odlišný pojem oproti zavinění, které se u právnických a podnikajících fyzických osob neposuzuje.

V řízení o přestupku platí zvláštní **lhůta pro vydání rozhodnutí 60 dnů** ode dne zahájení řízení. K této lhůtě se připočítávají doby podle § 71 odst. 3 písm. a) a b) správního řádu. Lhůta pro vydání rozhodnutí má pouze pořádkový charakter; důsledkem jejího uplynutí může být uplatnění některého z opatření proti nečinnosti (§ 80 správního řádu). Lhůta pro vydání rozhodnutí o přestupku platí pouze pro rozhodování správního orgánu v prvním stupni, nevztahuje se na rozhodování odvolacího správního orgánu.¹²⁸ Obdobné pak platí i pro mimořádné opravné prostředky (pokud by ale bylo rozhodnutí zrušeno a věc vrácena k novému projednání, pak by v navazujícím řízení platila pro prvostupňový orgán lhůta 60 dnů).

¹²⁸ K tomu srov. Závěr č. 117 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 8. června 2012, dostupný na: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu-a-spravnimu-trestani.aspx>.

6. Náklady řízení (§ 95)

Správní orgán uloží obviněnému, který byl uznán vinným, povinnost nahradit náklady řízení **paušální částkou**. Vyhláška č. 231/1996 Sb., která upravovala výši paušální částky za účinnosti zákona č. 200/1990 Sb., byla zrušena, a proto se od 1. července 2017 na všechna řízení o přestupcích vztahuje **vyhláška č. 520/2005 Sb.**¹²⁹ **Paušální částku nákladů řízení nelze uložit v příkazním řízení, pokud je příkaz vydáván jako první úkon v řízení (§ 150 odst. 4 správního řádu). Povinnost nahradit náklady řízení paušální částkou správní orgán neuloží, bylo-li o přestupku rozhodnuto příkazem na místě.**¹³⁰

Uloženou paušální částku lze na požádání podle § 79 odst. 5 správního řádu **snížit**. Požádat o snížení paušální částky nákladů řízení lze obecně do vydání rozhodnutí správního orgánu prvního stupně, příp. v rámci odvolání, aniž by správní orgán stanovil obviněnému k tomuto úkonu lhůtu. Jiná situace pak nastává, pokud v rámci řízení o přestupku obviněný uvede, že následně doloží listiny k prokázání existence případu zvláštního zřetele hodného. Správní orgán by měl v takovém případě obviněnému stanovit lhůtu pro doložení avizovaných listin, nikoliv čekat, až je obviněný sám doloží.

Upravuje se rovněž vrácení zaplacených nákladů řízení v případě, že rozhodnutí bude zrušeno v soudním řízení a zanikne tak důvod pro uložení těchto nákladů. **K vrácení nákladů však dojde teprve v případě, že bude rozhodnuto ve věci** (např. správní orgán rozhodne ve věci poté, co správní soud rozhodnutí zrušil a věc vrátil správnímu orgánu k dalšímu řízení).

Nově se zavádí **právo poškozeného na náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s úspěšným uplatněním nároku na náhradu škody nebo na vydání bezdůvodného obohacení od obviněného**. Nárok na náhradu účelně vynaložených nákladů **musí uplatnit poškozený včetně vyčíslení těchto nákladů**; o této možnosti by měl být ze strany správního orgánu poučen.

Přiznat náhradu účelně vynaložených nákladů lze pouze poškozenému, který byl ve věci nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení úspěšný a prokázal jejich vznik a výši. Pokud správní orgán v rozhodnutí o přestupku nerozhodl o nároku na náhradu škody proto, že

¹²⁹ Podle přechodného ustanovení v čl. II vyhlášky č. 112/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 520/2005 Sb., o rozsahu hotových výdajů a ušlého výdělku, které správní orgán hradí jiným osobám, a o výši paušální částky nákladů řízení, se náklady řízení zahájených a pravomocně neskončených přede dnem nabytí účinnosti této vyhlášky stanoví podle dosavadních právních předpisů. V řízeních zahájených a pravomocně neskončených před 1. červencem 2017 se tedy bude v případě fyzických osob postupovat podle vyhlášky č. 231/1996 Sb., a v případě právnických a podnikajících fyzických osob podle vyhlášky č. 520/2005 Sb., ve znění účinném do 1. července 2017.

¹³⁰ Toto pravidlo bylo zakotveno do § 95 odst. 2 zákonem č. 417/2021 Sb. Na základě právní úpravy v čl. II bodu 2 zákona č. 417/2021 Sb. nelze při rozhodování příkazem na místě uložit povinnost nahradit náklady řízení paušální částkou ani v případě, kdy bylo řízení zahájeno před nabytím účinnosti tohoto zákona (tj. před 1. únorem 2022).

škoda byla obviněným (plně nebo zčásti) dobrovolně uhrazena před ukončením řízení o přestupku, není možné, aby správní orgán přiznal poškozenému na jeho návrh náhradu účelně vynaložených nákladů (a to ani poměrnou část). Pokud správní orgán přizná poškozenému náhradu škody nebo nárok na vydání bezdůvodného obohacení v rozsahu uplatněného nároku, bude obviněný povinen uhradit poškozenému všechny účelně vynaložené náklady spojené s tímto nárokem, v případě částečného úspěchu poškozeného pouze jejich poměrnou část.

Při **posuzování účelnosti** vynaložených nákladů lze posuzovat, zda poškozený volil účelné a hospodárné procesní prostředky, například zda zbytečně nepožadoval opakovaně kopie celého spisu, opakovaně nedocházel ke správnímu orgánu, neopatřoval nadbytečné podklady. Dále lze zohlednit, zda výše vynaložených nákladů není zjevně nepřiměřená povaze a výši uplatněného nároku (například v případě nesporné škody malé výše nelze jako účelné akceptovat například vysoké náklady na právní zastoupení).

Správní orgán rozhodne o návrhu poškozeného zásadně v rozhodnutí o přestupku. Pokud poškozený návrh na náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s uplatněním nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení podá po dni vydání rozhodnutí o přestupku, správní orgán o něm rozhodne bez zbytečného odkladu samostatným rozhodnutím (§ 79 odst. 2 správního řádu).¹³¹

Pokud náhradu účelně vynaložených nákladů správní orgán poškozenému nepřizná, neodkazuje ho s jeho nárokem na občanskoprávní soud, neboť jde o nárok spojený s řízením o přestupku, o kterém může rozhodnout pouze správní orgán (na rozdíl od náhrady škody nebo vydání bezdůvodného obohacení).

7. Odvolací řízení (§ 96 až 98)

Odvolání má v řízení o přestupku **vždy odkladný účinek, který nelze vyloučit.** V řízení o přestupku **odvolací správní orgán přezkoumá napadené rozhodnutí v plném rozsahu,** tedy přezkoumá nejen zákonnost rozhodnutí, ale též jeho správnost, a to bez ohledu na rozsah námitek uvedených v odvolání. Pokud účastník řízení předloží „blanketní“ odvolání, zůstává povinností správního orgánu prvního stupně vyzvat účastníka postupem podle § 37 odst. 3 správního řádu k doplnění náležitostí odvolání tak, jak to požaduje § 82 odst. 2 správního řádu. Ustanovení § 98 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb. pouze zavazuje odvolací orgán přezkoumávat rozhodnutí správního orgánu prvního stupně i nad rámec odvolacích důvodů uvedených odvolatelem.

¹³¹ Blíže viz Závěr č. 174 ze zasedání Poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu a správnímu trestání ze dne 5. listopadu 2021, dostupný na: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu-a-spravnimu-trestani.aspx>.

Podle zákona č. 250/2016 Sb. mohou podat odvolání proti výslednému rozhodnutí:

a) **obviněný v plném rozsahu**; v případě mladistvého obviněného může podat odvolání **zákonný zástupce a opatrovník mladistvého obviněného a orgán sociálně-právní ochrany dětí**, avšak pouze ve prospěch mladistvého obviněného a pouze proti výroku o vině, o správním trestu, o ochranném opatření, o nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení a o náhradě nákladů řízení¹³²,

b) **poškozený** proti výroku o nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení a výroku o nákladech spojených s uplatněním nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení,

c) **vlastník věci** proti výroku o zabránění věci nebo náhradní hodnoty.

V zákoně č. 250/2016 Sb. je dále upravena **výjimka z koncentrační zásady** (§ 82 odst. 4 správního řádu) **ve vztahu k obviněnému**. Obviněný může v odvolání nebo v průběhu odvolacího řízení uvádět nové skutečnosti a důkazy; ostatním účastníkům tato výjimka nesvědčí. Ostatní účastníci, orgán sociálně-právní ochrany dětí a zákoný zástupce a opatrovník mladistvého obviněného a osoba přímo postižená spácháním přestupku, která má v řízení práva podle § 71, mohou uvádět nové skutečnosti nebo důkazy ve svých vyjádřeních vztahujících se k novým skutečnostem nebo důkazům, které uvede obviněný.

Rovněž je zvlášť upraven **zákaz reformace in peius**. Odvolací správní orgán nemůže změnit výrok napadeného rozhodnutí o správním trestu nebo výrok o náhradě škody anebo výrok o vydání bezdůvodného obohacení v neprospěch obviněného. Právní kvalifikace skutku se však může změnit.¹³³ *Zákaz reformace in peius* bude podle nové úpravy prospívat též právníckým a podnikajícím fyzickým osobám.

Ustanovení, jež správnímu orgánu znemožňuje v odvolacím řízení změnit rozhodnutí v neprospěch obviněného z přestupku, nebrání správnímu orgánu prvního stupně uložit přísnější správní trest novým rozhodnutím, pokud bylo jeho původní rozhodnutí v odvolacím řízení jako celek zrušeno a správní orgán prvního stupně v novém řízení posoudil otázku viny i trestu v plném rozsahu.¹³⁴

Rovněž je upraveno tzv. **beneficium cohaesionis** (dobrodiní záležející v souvislosti). Pokud tedy důvod, pro který odvolací správní orgán rozhodl

¹³² Možnost zákonného zástupce, opatrovníka mladistvého a orgánu sociálně-právní ochrany dětí odvolat se též proti výroku o náhradě nákladů řízení byla doplněna zákonem č. 417/2021 Sb. s účinností od 1. února 2022 (tj. v řízeních zahájených po nabytí účinnosti tohoto zákona s ohledem na přechodné ustanovení v čl. II bodu 1)

¹³³ K tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2009, č. j. 8 As 5/2009 – 80.

¹³⁴ K tomu závěru dospěl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 1. března 2017, č. j. 6 Afs 169/2016-42, když se zabýval obdobným ustanovením v § 82 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích.

ve prospěch některého z účastníků řízení, prospívá též jinému účastníkovi řízení, rozhodne odvolací správní orgán též v jeho prospěch. Předpokladem pro aplikaci této zásady je, že o všech obviněných bylo rozhodnuto v témže řízení a týmž rozhodnutím. Důvod musí být pro všechny osoby společný a nesmí jít o důvod, který je třeba u každé z těchto osob zkoumat individuálně. Důvod, o nějž jde, musí v zákoně uvedeným osobám prospívat již v době, kdy bylo o skutku rozhodováno správním orgánem prvního stupně a tento svým chybným postupem k tomuto důvodu v rozhodnutí nepřihlédl, případně tento důvod musí nastat alespoň během doby, než rozhodnutí správního orgánu prvního stupně nabude ohledně osoby, která odvolání nepodala, právní moci.¹³⁵ Pokud již výroky ve vztahu k ostatním obviněným nabyly právní moci, rozhodne správní orgán ve prospěch ostatních obviněných v přezkumném řízení.

S ohledem na speciální úpravu zastavení řízení o přestupku **zákon stanoví, ve kterých případech může řízení zastavit již správní orgán prvního stupně před předáním spisu odvolacímu správnímu orgánu** (jedná se o jednoznačné důvody - věk pachatele, zánik odpovědnosti za přestupek, překážky řízení a absence souhlasu osoby přímo postižené spácháním přestupku se zahájením řízení nebo s pokračováním v řízení, při jejichž posuzování není třeba zabývat se podstatou věci). V případě, že správní orgán zastaví řízení z výše popsanych důvodů, musí současně zrušit již vydané rozhodnutí o přestupku. Tento postup se nepoužije, pokud by rozhodnutí o odvolání mohlo mít význam pro náhradu škody (viz například podmínky zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou výkonem veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem).

8. Zvláštní ustanovení o přezkumném řízení (§ 100)

Zákon č. 250/2016 Sb. upravuje zvláštní ustanovení o přezkumném řízení. Především je upraven **zvláštní důvod pro zrušení rozhodnutí, které představuje překážku věci pravomocně rozhodnuté pro vedení trestního řízení**¹³⁶ v téže věci s tím, že jsou stanoveny **delší lhůty** pro zahájení a provedení přezkumného řízení. Zákon upravuje v souvislosti s přezkumným řízením 3 lhůty, po jejichž uplynutí nelze přezkumné řízení zahájit:

a) **3 měsíce** ode dne, kdy se **správní orgán dozvěděl o důvodu** pro zahájení přezkumného řízení,

b) **3 roky** od zahájení trestního stíhání nebo ode dne nabytí **právní moci rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení** o tom, že se skutek nestal, skutek nespáchal obviněný, že spáchání skutku se nepodařilo obviněnému prokázat nebo

¹³⁵ K tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2002., č. j. 4 Tz 65/2002.

¹³⁶ Takovým rozhodnutím je bezesporu rozhodnutí, kterým je pachatel uznán vinným za spáchání přestupku a rozhodnutí o schválení dohody o narovnání. Rozhodnutím o přestupku v tomto smyslu budou i usnesení o zastavení řízení, při nichž bude správní orgán posuzovat meritum věci.

že skutek je trestným činem, trestní stíhání bylo podmíněně zastaveno, trestní stíhání bylo zastaveno na základě schválení narovnání, bylo podmíněně odloženo podání návrhu na potrestání nebo bylo odstoupeno od trestního stíhání mladistvého,

c) 3 roky od právní moci rozhodnutí o přestupku.

Lhůty pro zahájení přezkumného řízení a pro vydání rozhodnutí v přezkumném řízení upravené v § 96 a 97 správního řádu se nepoužijí.

Při postupu podle § 100 zákona č. 250/2016 Sb. je možné zároveň aplikovat § 98 správního řádu a provést tzv. zkrácené přezkumné řízení, jsou-li splněny podmínky stanovené v tomto ustanovení.

9. Příkazní řízení (§ 90 až 92)

Právní úprava příkazního řízení **navazuje na § 150 správního řádu** a rozlišuje příkaz, proti němuž lze podat odpor, a příkaz na místě, který nabývá právní moci podpisem obviněného.

A. Příkaz (§ 90)

Příkazem lze uložit **správní trest napomenutí, pokuty, zákazu činnosti, nebo propadnutí věci nebo náhradní hodnoty**. Z obecné úpravy neplyne omezení pro výměru správních trestů při rozhodování příkazem (omezení plynou z obecné úpravy pouze pro rozhodování příkazem na místě, viz dále), proto se vychází z výměry ve zvláštním zákoně, která se uplatňuje při rozhodování v nezkráceném řízení, nestanoví-li zvláštní zákon jinak.

Příkazem lze uložit jen správní trest, nikoliv od něj (podmíněně) upustit (ve smyslu § 42 a 43 zákona č. 250/2016 Sb.). Příkazem nelze rozhodnout o účasti na amnestii nebo zrušit výrok o podmíněném upuštění od uložení správního trestu, neboť obsahem rozhodnutí podle § 99 odst. 2 a 3 zákona č. 250/2016 Sb. není uložení povinnosti (k tomu srov. § 150 odst. 1 správního řádu). Při ukládání pokuty příkazem lze aplikovat ustanovení o mimořádném snížení výměry pokuty (§ 44 zákona č. 250/2016 Sb.)

Proti příkazu je možné podat **odpor** ve lhůtě 8 dnů ode dne oznámení příkazu. O podání nepřipustného nebo opožděného odporu se podatel pouze vyrozumí (správní orgán v tomto případě nevydává rozhodnutí - § 150 odst. 3 správního řádu). Včasným podáním odporu se příkaz bez náhrady zruší a provede se standardní řízení o přestupku. Po podání odporu platí **zákaz reformace in peius** (zákaz změny k horšímu), s výjimkou pozdější změny právní kvalifikace.

Příkazem **nelze rozhodnout**

a) v řízení zahájeném se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku,

b) o nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení, nebo

c) má-li být uložen správní trest mladistvému, vyjma správního trestu pokuty ukládaného příkazem na místě, nebo osobě s omezenou svéprávností.¹³⁷

Omezení v § 90 odst. písm. a) zákona č. 250/2016 Sb. se neuplatní v případě, že řízení o přestupku bude v souladu s § 79 odst. 5 zahájeno bez souhlasu osoby přímo postižené spácháním přestupku.

Omezení v § 90 odst. 2 písm. b) zákona č. 250/2016 Sb. se uplatní pouze v případě, že nárok na náhradu škody nebo nárok na vydání bezdůvodného obohacení byl uplatněn. O přestupku bude možné rozhodnout příkazem, pokud osoba, které byla přestupkem způsobena škoda nebo na jejíž úkor se pachatel bezdůvodně obohatil, neprojeví zájem o uplatnění svého nároku.

Bude-li **příkaz prvním úkonem** správního orgánu v řízení o přestupku, tedy úkonem, kterému jiný jeho úkon nepředchází, znamená to, že se při vydání příkazu nepoužije ustanovení o zahájení řízení o přestupku podle § 78 zákona č. 250/2016 Sb. Nepoužije se ani § 52 správního řádu o právu účastníků navrhopvat důkazy, ani § 36 odst. 3 správního řádu o právu účastníků vyjádřit se k podkladům rozhodnutí a správní orgán nebude účastníky k tomuto kroku vyzývat. Řízení je zahájeno a současně „skončeno“ vydáním příkazu ukládajícího správní trest obviněnému v souladu s § 90 zákona č. 250/2016 Sb. a § 150 správního řádu.

Zahájené řízení o přestupku lze ukončit vydáním příkazu, respektive příkazu na místě, jsou-li splněny podmínky podle § 91 zákona č. 250/2016 Sb. V tomto případě není příkaz vydán jako první úkon v řízení (účastníkovi řízení je třeba dát možnost vyjádřit se k podkladům pro jeho vydání).

Příkaz lze zásadně doručit pomocí **fikce doručení** při splnění podmínek podle § 24 odst. 1 správního řádu, a to i tehdy, je-li prvním úkonem v řízení o přestupku.¹³⁸

B. Příkaz na místě (§ 91 a 92)

Příkaz na místě **nahradil dřívější blokové řízení** (viz přechodné ustanovení v § 112 odst. 6 zákona č. 250/2016 Sb.). Správní orgán může příkazem na místě **uložit pouze pokutu**, pokud **nestačí domluva a obviněný nebo osoba jednající za obviněného**, který je právnickou nebo podnikající fyzickou osobou, **souhlasí** se zjištěným stavem věci, s právní kvalifikací skutku, s uložením pokuty a její výší a s vydáním příkazového bloku.

¹³⁷ Samotné vydání příkazu, jímž je uložen správní trest osobě s omezenou svéprávností, je bez dalšího důvodem pro provedení přezkumného řízení a jeho zrušení.

¹³⁸ Závěr č. 171 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu a správnímu trestání ze dne 14. února 2020, dostupný na: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu-a-spravnimu-trestani.aspx>.

Domluva¹³⁹ představuje neformální vyřízení přestupku. Na rozdíl od správního trestu napomenutí není ukládána rozhodnutím. V případě domluvy není vyslovena vina. Domluva má být proto využívána zejména v případech, kdy míra společenské škodlivosti daného činu je natolik nízká, že uložení pokuty by bylo s ohledem na závažnost přestupku a osobu pachatele nepřiměřené a pro nápravu pachatele přitom postačuje vyřízení přestupku na místě. Využívání domluvy by mělo být omezeno na řešení přestupků v „terénu“, příp. „u přepážky“.

Příkazem na místě lze uložit pokutu **nejvýše 10 000 Kč** (nestanoví-li zvláštní zákon jinou hranici pro rozhodování příkazem na místě). Mladistvému obviněnému lze příkazem na místě uložit pokutu nejvýše 2 500 Kč; to neplatí, je-li mladistvý podnikající fyzickou osobou. Příkazem na místě nelze rozhodnout, že se od uložení správního trestu upustí. Příkazem na místě lze uložit též záruku za splnění povinnosti.

Příkazové bloky nahradily dřívější pokutové bloky, **vydává je i nadále Ministerstvo financí**. Správní orgán může použít pouze pokutový blok vydaný Ministerstvem financí; možnost použití příkazového bloku odlišného od příkazového bloku vydaného Ministerstvem financí by musel případně výslovně předpokládat zvláštní zákon.¹⁴⁰ Rovněž připojení zvláštní listiny k příkazovému bloku by odporovalo podmínce, že příkazové bloky vydává Ministerstvo financí.

Příkazem na místě může o přestupku rozhodnout vždy **správní orgán příslušný k rozhodování o přestupku** (nestanoví-li zvláštní zákon, že o přestupku nelze rozhodnout příkazem na místě). V případech stanovených zákonem mohou příkazem na místě rozhodnout i **jiné orgány**, zejména orgán Policie České republiky nebo strážník obecní policie (viz § 91 odst. 2). Působností obce ve spojení „*přestupek, jehož projednávání je v působnosti obce*“ [§ 91 odst. 2 písm. e)] se rozumí působnost svěřená všem obcím, nikoliv působnost, kterou zákon svěřuje pouze obecním úřadům obcí s rozšířenou působností. Jde tedy především o projednávání přestupků uvedených v § 60 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb., a dále o projednávání přestupků upravených ve zvláštních zákonech, u kterých zákon stanoví, že k jejich projednání je příslušný obecní úřad,¹⁴¹ nebo obec¹⁴².

V případě, kdy se z popisu z evidence přestupků zjistí, že se jedná o **opakovaně spáchaný přestupek** a jsou zároveň splněny zákonné podmínky pro jeho projednání příkazem na místě, orgán příslušný k rozhodování příkazem na místě uloží pokutu podle § 91 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., tedy ve výši do 10 000 Kč, u mladistvého do 2 500 Kč, nestanoví-li zvláštní zákon jinou sazbu pokuty. Aby byla vyloučena

¹³⁹ Nedostatečnost domluvy byla předpokladem pro vedení blokového řízení podle předchozí právní úpravy (srov. § 84 odst. 1 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích). Zákon č. 250/2016 Sb. v původním znění domluvu nezmiňoval, úprava byla doplněna zákonem č. 285/2018 Sb. s účinností od 1. ledna 2019.

¹⁴⁰ Viz např. § 16 zákona č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci.

¹⁴¹ Například podle § 28a zákona o obecní policii projednává přestupky podle § 28 obecní úřad.

¹⁴² Například podle § 14b odst. 1 zákona č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím, ve znění pozdějších předpisů, přestupky podle tohoto zákona projednává v přenesené působnosti obec.

aplikace § 91 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb. v případě recidivy, musel by zvláštní zákon stanovit odlišnou horní hranici sazby pokuty pro případ rozhodování příkazem na místě o přestupku spáchaném v recidivě. Při určování konkrétní výměry pokuty správní orgán nicméně recidivu, resp. vyšší závažnost opakovaně spáchaného přestupku, zohlední. V případě, že by nebylo možné uložit odpovídající správní trest příkazem na místě, oznámí přestupek příslušnému správnímu orgánu, aby ten uložil odpovídající správní trest v řízení o přestupku.

Přezkumné řízení lze zahájit do 6 měsíců od právní moci příkazu na místě. Pokud jde však dán některý z důvodů uvedených v § 100 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., lze přezkumné řízení zahájit nejpozději do 3 let od právní moci příkazu na místě.¹⁴³ Tato lhůta je speciální vůči lhůtám uvedeným v § 100 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb. Po uplynutí této lhůty vyřizuje podnět k přezkumnému řízení správní orgán, který vydal příkaz na místě, sdělením, že přezkumné řízení nelze zahájit, pokud podatel podnětu o vyrozumění požádal.

Obnova řízení přichází ve vztahu k příkazovým blokům pouze výjimečně, pokud obviněný zpochybní udělení souhlasu s vyřízením přestupku příkazem na místě (např. došlo-li k záměně v osobě).¹⁴⁴

Z judikatury:

- **„I. Důvod pro zrušení pravomocného rozhodnutí o přestupku postupem podle § 100 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, je dán relevantním důkazem (např. znaleckým posudkem) o tom, že skutek hodnocený jako přestupek mohl být, resp. byl, trestným činem, třebaže pachatel správnímu orgánu předložil jiné důkazy, které by mohly svědčit o opaku.**

II. I pouhá pravděpodobnost, že skutek byl trestným činem, je důvodem k tomu, aby orgány činné v trestním řízení dostaly přednost pro rozhodnutí o věci, neboť přestupky jsou vůči trestným činům subsidiární (§ 5 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich).“ (rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 10. února 2021, č. j. 44 A 58/2019-50)

- **„Objektivní lhůta 3 let od právní moci rozhodnutí o přestupku pro zahájení přezkumného řízení související s trestním stíháním o totožném skutku (§ 100 odst. 1 a odst. 3 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich) se uplatní i pro přezkumné řízení, v němž bude přezkoumáván**

¹⁴³ Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 1. srpna 2019, č. j. 18 A 23/2018-29. č. 3929/2019 Sb. NSS 11/2019. Viz též Závěr č. 168 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu a správnímu trestání ze dne 18. ledna 2019, dostupný na: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradního-sboru-ministra-vnitra-ke-správnímu-řádu-a-správnímu-trestání.aspx>.

¹⁴⁴ Blíže viz Metodické doporučení – Vady příkazových bloků, jejich důsledky a jejich možná náprava, dostupné na internetových stránkách Ministerstva vnitra: <https://www.mvcr.cz/clanek/zakon-o-odpovednosti-za-prestupky-a-řízení-o-nich-ucinný-od-1-7-2017.aspx>.

příkaz na místě, pro které jinak platí objektivní lhůta 6 měsíců (§ 101 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich).“ (rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 1. srpna 2019, čj. 18 A 23/2018-29, č. 3929/2019 Sb. NSS)

- **„Rozhodnutí o (dopravním) přestupku vydané v příkazním řízení na místě (§ 91 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich) může být zrušeno v přezkumném řízení (§ 94 a násl. správního řádu) pro nesoulad s právními předpisy spočívající například v porušení § 3 ve spojení s § 50 odst. 3 a 4 správního řádu, tedy pokud správní orgán při vydání příkazu na místě nezjistil dostatečně skutkový stav, nezjistil všechny rozhodné okolnosti nebo pečlivě nepřihlédl ke všemu, co vyšlo v řízení dosud najevo, včetně toho, co uvedli účastníci (i toho, co uvedl poškozený jako účastník dopravní nehody, byť formálně vzato není účastníkem přestupkového řízení), jinak řečeno pokud o tehdy zjištěném skutkovém stavu byly, resp. mohly být, důvodné pochybnosti.“** (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. srpna 2020, č. j. 6 As 148/2020-28)

10. Adhezní řízení (§ 89)

V rámci řízení o přestupku lze rozhodovat též o náhradě škody a nově též o vydání bezdůvodného obohacení.

- **škoda** = újma na jmění (majetková újma)
- **bezdůvodné obohacení** = obohacení na úkor jiného bez spravedlivého důvodu (blíže viz § 2991 a násl. občanského zákoníku)

Poškozeným se pro účely zákona č. 250/2016 Sb. rozumí osoba, které byla způsobena škoda nebo na jejíž úkor se obviněný spácháním přestupku obohatil a která svůj nárok v řízení o přestupku uplatnila. Poškozeným (a tedy účastníkem řízení) se osoba stává **uplatněním svého nároku**, a to nejpozději při prvním ústním jednání nebo v jiné lhůtě, kterou jí správní orgán určí (nekoná-li se ústní jednání). Pokud správní orgán určí osobě lhůtu pro uplatnění nároku na náhradu škody nebo na vydání bezdůvodného obohacení usnesením, pak může taková osoba při jejím nedodržení požádat o **prominutí zmeškání úkonu** podle § 41 správního řádu, neboť jde o úkon, který je třeba provést v určité lhůtě, na které toto ustanovení přímo dopadá. Ustanovení § 41 správního řádu je třeba použít pouze v případě, že lhůtu správní orgán stanovil usnesením na základě § 39 správního řádu, neboť jen taková lhůta je pro osobu, vůči níž usnesení směřuje, závazná. Poškozeným se dále stává osoba **zahájením řízení, pokud již svůj nárok uplatnila v předcházejícím trestním řízení o totožném skutku.**

Pokud je osoba, které byla přestupkem způsobena škoda, nezletilou osobou, resp. **osobou, která nemá plnou procenitelnost**, její zákonný zástupce nebo opatrovník by měl nárok na náhradu škody uplatnit jejím jménem. Učiní-li tak

zákonný zástupce nebo opatrovník sám za sebe, takový úkon nebude mít právní účinky a správní orgán by měl zákonného zástupce nebo opatrovníka vyzvat k nápravě ve smyslu § 4 a § 37 odst. 3 správního řádu. Pokud bude tato vada zjištěna až po vydání rozhodnutí, jednalo by se o vadu řízení, která by mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí ve smyslu § 89 odst. 2 správního řádu.

Správní orgán má **povinnost vyrozumívát o zahájení řízení o přestupku a o nařízeném ústním jednání** jemu známé osoby, kterým byla spácháním projednávaného přestupku způsobena škoda nebo na jejíž úkor se obviněný spácháním přestupku obohatil (v případě, že by vyrozumění bylo spojeno s neúměrnými obtížemi nebo náklady, doručí jej správní orgán veřejnou vyhláškou).

Pokud již o náhradě škody nebo vydání bezdůvodného obohacení bylo rozhodnuto v jiném řízení, nebo takové řízení probíhá, správní orgán osobu **vyrozumí o nemožnosti rozhodovat o této otázce**. O výsledku řízení o přestupku takovou osobu informuje, pokud řízení, v němž se rozhoduje o náhradě škody nebo vydání bezdůvodného obohacení, stále probíhá.

Správní orgán působí na obviněného, aby dobrovolně nahradil škodu nebo vydal bezdůvodné obohacení poškozenému. Obviněný může s poškozeným uzavřít rovněž dohodu o narovnání – řízení v takovém případě končí právní mocí rozhodnutí správního orgánu o schválení dohody o narovnání.

Z judikatury:

- *„Škoda na zdraví stejně jako ztráta na výdělků (rozdíl mezi mzdou, kterou by býval poškozený měl, pokud by u něho v důsledku přestupku nevznikla pracovní neschopnost, a nemocenským, které pobíral v době pracovní neschopnosti) je majetkovou škodou ve smyslu § 70 zákona o přestupcích a lze ji uplatnit v přestupkovém řízení u správního orgánu.“* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. června 2011, č. j. 5 As 16/2011 – 106)

- *„Právo zdravotní pojišťovny na náhradu nákladů vynaložených na péči o pojištěnku, která byla zraněna v důsledku přestupkového jednání obviněného (§ 55 odst. 1 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění), zakládá účastenství zdravotní pojišťovny jako poškozené v řízení o přestupku obviněného. S tímto procesním právem zdravotní pojišťovny v řízení o přestupku nelze zacházet odlišně od řízení trestního (§ 43 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu).“* (rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. února 2020, č. j. 10 A 76/2018 – 29)

Způsoby rozhodování v adhezním řízení

Určení, jakým způsobem poškozený nárok uplatní a vůči komu, je plně v jeho rukou, což vyplývá ze soukromoprávní povahy nároku na náhradu škody nebo vydání bezdůvodného obohacení. Je-li obviněných více, poškozený musí uvést konkrétně,

od kterého či kterých obviněných požaduje náhradu škody a v případě, že uplatňuje nárok vůči více osobám, zda od nich požaduje náhradu škody společně a nerozdílně nebo podílově podle jejich účasti na způsobení škody (viz § 2945 NOZ). Pro úplnost odkazujeme na některé, v úvahu připadající, trestní judikáty – usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. září 2015, sp. zn.: 8 Tdo 966/2015,¹⁴⁵ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. ledna 2013, sp. zn.: 8 Tdo 1571/2012,¹⁴⁶ popř. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. března 2008, sp. zn.: 8 Tdo 317/2008.¹⁴⁷

Pokud jde o způsob rozhodnutí správního orgánu o uplatněném nároku poškozeného, přichází v úvahu tyto varianty:

a) správní orgán **uloží obviněnému povinnost** nahradit poškozenému škodu nebo vydat bezdůvodné obohacení **v rozhodnutí o přestupku**; nárok lze přiznat též v části (v takovém případě správní orgán poškozeného ve zbytku odkáže na soud nebo jiný orgán veřejné moci)

b) správní orgán **odkáže poškozeného** s jeho nárokem na soud nebo jiný orgán veřejné moci **v rozhodnutí o přestupku** – pokud výše škody nebo bezdůvodného obohacení nebyla v řízení o přestupku spolehlivě zjištěna nebo by její zjišťování vedlo ke značným průtahům

c) správní orgán **odkáže poškozeného usnesením** na soud nebo jiný orgán veřejné moci – pokud poškozený nárok na náhradu škody nebo bezdůvodného obohacení uplatní opožděně.

Z judikatury: „Uplynutí doby, které by jinak vedlo k zániku odpovědnosti za přešupek, o němž již bylo pravomocně rozhodnuto (tj. uplynutí promlčecí doby

¹⁴⁵ „Z hlediska uplatnění nároku poškozeného postupem podle § 43 tr. řádu v případě, že škoda vznikla trestným činem spáchaným spolupachateli, nemá význam konkrétní povaha a způsob provedení činu společným jednáním těchto osob. Poškozený si v takovém případě může totiž uplatnit svůj nárok na náhradu škody, nemajetkovou újmu nebo na vydání bezdůvodného obohacení vůči kterémukoli spolupachateli.“

¹⁴⁶ „Úprava ustanovení § 438 odst. 1 obč. zák. vyjadřuje zásadu solidární odpovědnosti škůdců v případech společně způsobené škody s cílem prohloubit odpovědnost za protiprávní jednání a důsledně zabezpečit ochranu poškozeného. Solidární odpovědnost má poskytnout výhodnější možnosti domoci se náhrady škody pro poškozeného, který si podle svého rozhodnutí může vybrat pouze některého ze škůdců a uplatňovat vůči němu celý svůj nárok. Výjimečně je však možné v adhezním řízení použít ustanovení § 438 odst. 2 obč. zák. a přiznat poškozené osobě nárok vůči jednotlivým obviněným podle jejich účasti na způsobení škody. Předpokladem takového postupu soudu je, že se uplatněním principu dělené odpovědnosti nijak neomezí nárok poškozené osoby na náhradu škody. Uvedený závěr je přitom možné učinit jen na základě výsledků dokazování k této otázce.“

¹⁴⁷ „Podle § 438 odst. 1 o.z. je pravidlem solidární odpovědnost více škůdců za škodu, tj. i za škodu způsobenou trestným činem spáchaným spolupachateli (§ 9 odst. 2 tr.zák.). Dílčí, resp. dělená odpovědnost více škůdců podle § 438 odst. 2 o.z. je výjimkou z tohoto pravidla a uplatní se jen v odůvodněných případech. Zásadním hlediskem pro takový výjimečný postup však nemůže být ani míra zavinění, ani podíl na prospěchu ze společné trestné činnosti každého z více škůdců, tedy spravedlivé vypořádání poměrů mezi škůdci podle účasti na způsobení vzniklé škody (§ 439 o.z.). Proto dílčí, resp. dělená odpovědnost více škůdců jako spolupachatelů trestného činu za škodu přichází v úvahu jen v situacích, kdy jejím uplatněním nebude nikterak ohrožen zájem poškozeného na uspokojení jeho nároku na náhradu škody.“

podle § 30 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich), brání dalšímu vedení řízení o náhradě škody za přestupek jakožto řízení adhezního. Adhezní řízení proto musí být zastaveno.“ (podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 11. prosince 2020, č. j. 5 As 27/2020-22)

Dohoda o narovnání (§ 87)

Narovnání **spočívá v dohodě uzavřené mezi obviněným a poškozeným**. Dohodu o narovnání lze uzavřít mezi jedním obviněným a jedním poškozeným, ale též mezi jedním obviněným a více poškozenými, popřípadě mezi více obviněnými a jedním poškozeným nebo více poškozenými.

Nejprve **obviněný požádá správní orgán o určení příjemce a výše částky určené k obecně prospěšným účelům**. Správní orgán obviněnému sdělí určeného příjemce a výši částky, pokud lze předpokládat, že budou splněny podmínky pro narovnání. **Mezitím může obviněný uzavřít dohodu o narovnání s poškozeným**. Ta obsahuje především určení výše škody způsobené spácháním přestupku a způsob jejího nahrazení nebo určení výše bezdůvodného obohacení získaného spácháním přestupku a způsob jeho vydání, případně další vzájemná práva a závazky mezi jejími stranami.

Správní orgán v návaznosti na uzavření dohody vyslechne obviněného a poškozeného o způsobu a okolnostech uzavření dohody o narovnání, zda dohoda o narovnání mezi nimi byla uzavřena dobrovolně a zda souhlasí s jejím schválením. Obviněného současně poučí o právních důsledcích schválení dohody o narovnání. Následně správní orgán dohodu rozhodnutím schválí, jestliže

a) takový **způsob vyřízení věci není v rozporu s veřejným zájmem a je dostačující** vzhledem k povaze a závažnosti přestupku, k míře, jakou byl přestupkem dotčen veřejný zájem a osobě obviněného a jeho osobním poměrům,

b) **obviněný prohlásí, že spáchal skutek**, pro který je stíhán, nejsou-li důvodné pochybnosti o tom, že jeho prohlášení bylo učiněno svobodně, vážně a určitě,

c) **obviněný uhradil¹⁴⁸ poškozenému škodu nebo mu vydal bezdůvodné obohacení a**

d) **obviněný složil na účet správního orgánu peněžní částku určenou k veřejně prospěšným účelům.¹⁴⁹**

¹⁴⁸ Uhrazení škody nebo vydání bezdůvodného obohacení v § 87 odst. 1 písm. c) zákona č. 250/2016 Sb. může zahrnovat i různé způsoby uhrazení škody, respektive vydání bezdůvodného obohacení (k tomu srov. § 2951 a násl. a § 2991 a násl. občanského zákoníku řešící různé způsoby náhrady škody, respektive odčinění bezdůvodného obohacení), čemuž nasvědčuje i podrobnější úprava v § 93 odst. 3 písm. e) zákona č. 250/2016 Sb., ve kterém se hovoří nejen o výši nahrazené škody nebo výši vydaného bezdůvodného obohacení, ale též o způsobu jiného odčinění škody nebo bezdůvodného obohacení vzniklých přestupkem.

Narovnání představuje způsob **vyřešení projednávaného přestupku (tzv. odklon) bez vyslovení viny a s tím spojených negativních následků** (např. zápisu do evidence přestupků vedené Rejstříkem trestů); z důvodu nevyslovení viny nelze uložit ani náhradu nákladů paušální částkou podle § 95 odst. 1 věty první zákona č. 250/2016 Sb., lze však přiznat účelně vynaložené náklady poškozenému podle § 95 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb. Prohlášení obviněného o tom, že projednávaný přestupek spáchal, je nezbytné, aby mohlo být narovnání považováno za projednání přestupku konkrétní osoby. **Ačkoliv tedy není vyslovena vina obviněného, narovnání zakládá překážku věci rozhodnuté.** Právní mocí rozhodnutí o narovnání se řízení končí.

Zákon výslovně nevylučuje institut narovnání u přestupků, které jsou předmětem evidence přestupků. Je tedy na posouzení správního orgánu, zda v konkrétním případě bude shledán rozpor s veřejným zájmem. **Sama skutečnost, že přestupek je předmětem evidence, však nebrání využití institutu narovnání.**

Pokud jde o použití institutu narovnání, zpravidla by měl být využíván **v případech, kdy poškozený plně disponuje zájmy ohroženými nebo poškozenými přestupkem** (typicky když půjde o jeho majetek, zdraví, čest apod. a nebude zároveň přestupkem dotčen veřejný zájem), zatímco v případě, kdy skutková podstata chrání ve zvýšené míře též veřejný zájem (například bezpečnost silničního provozu apod.), zpravidla nebudou podmínky pro využití narovnání naplněny. A to i proto, že v případě ukončení řízení dohodou o narovnání dochází k zastavení řízení, tj. není vyslovena vina a nenastanou ani jiné právní následky s vyslovením viny spojené (viz výše).

V případě, že správní orgán dohodu o narovnání **neschválí, nevydává o tom samostatné rozhodnutí.** Správní orgán v takovém případě pouze vyrozumí osoby o tom, že bude pokračovat v řízení a vydá rozhodnutí o vině a trestu s tím, že v tomto rozhodnutí odůvodní, proč dohodou o narovnání neschválil, respektive tento způsob vyřízení věci nepřipustil.

11. Evidence přestupků (§ 106 až 108)

Právní úprava evidence přestupků v zákoně č. 250/2016 Sb. odpovídá předchozí právní úpravě v zákoně č. 200/1990 Sb. ve znění zákona č. 204/2015 Sb.¹⁴⁹ Správní orgán příslušný k projednání přestupku zapisovaného do evidence přestupků si po

¹⁴⁹ Příjemcem této částky může být stát, kraj, obec, státní fond, státní příspěvková organizace, příspěvková organizace územního samosprávného celku, registrovaná církev nebo náboženská společnost nebo jimi zřízená právnická osoba, spolek, veřejně prospěšná právnická osoba, fundace, veřejná vysoká škola nebo dobrovolný svazek obcí.

¹⁵⁰ Blíže viz materiál „Metodická pomůcka k zákonu č. 204/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 269/1994 Sb., o rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony“, dostupný na: <http://www.mvcr.cz/clanek/stavajici-zakon-o-prestupcich.aspx>.

zahájení řízení o takovém přestupku nebo před vydáním příkazu, je-li prvním úkonem v řízení, opatří opis z evidence přestupků týkající se obviněného nebo podezřelého z přestupku. **Povinnost vyžádat si opis z evidence přestupků se vztahuje na projednávání všech přestupků zapisovaných do evidence přestupků, tj. nikoliv pouze těch, u nichž je stanoven zpřísněný postih recidivy, jak tomu bylo za účinnosti zákona č. 200/1990 Sb.**

Další změnou oproti zákonu č. 200/1990 Sb. je, že opakované spáchání přestupku, u kterého je stanoven zpřísněný postih recidivy, nepředstavuje překážku projednání přestupku **příkazem na místě** (neplatí tedy již omezení dříve upravené v § 84 odst. 4 větě druhé zákona č. 200/1990 Sb., ve znění zákona č. 204/2015 Sb.).

ÚČINNOST A PŘECHODNÁ USTANOVENÍ

Zákon č. 250/2016 Sb. nabyl účinnosti **1. července 2017**. Ve stejný den nabyl účinnosti rovněž zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, a zákon č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích, provádějící nezbytné změny v souvisejících právních předpisech.

1) Přejídné ustanovení ve vztahu k odpovědnosti za přestupek

Na přestupky a dosavadní jiné správní delikty, s výjimkou disciplinárních deliktů, se ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona hledí jako na přestupky podle tohoto zákona (tzn. i pokud by zvláštní zákon neobsahoval formální označení „přestupek“, postupovalo by se podle zákona č. 250/2016 Sb.¹⁵¹).

Přejídné ustanovení se týká **hmotného práva** (viz slovní spojení „odpovědnost za přestupek“) – pokud k jednání zakládajícímu odpovědnost za přestupek došlo přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, posoudí se odpovědnost podle dosavadních předpisů (v případě přestupků fyzických osob podle zákona č. 200/1990 Sb., v případě právních a podnikajících fyzických osob podle právních předpisů upravujících příslušnou skutkovou podstatu); **podle zákona č. 250/2016 Sb. se posoudí jen tehdy, jestliže to je pro pachatele příznivější**. Respektuje se tedy zákaz retroaktivity, viz čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod.

Právní závěr, že pozdější zákon je pro pachatele příznivější, je nezbytné učinit s přihlédnutím ke všem v úvahu přicházejícím ustanovením. Vždy je pak třeba aplikovat příznivější právní úpravu v její celistvosti (neposuzuje se tedy příznivost jednotlivých ustanovení samostatně – nelze proto například aplikovat dosavadní právní předpisy a z nové právní úpravy aplikovat pouze jedno či dvě ustanovení, která jsou pro pachatele příznivější). **Pro posouzení otázky, zda použití**

¹⁵¹ Srov. např. § 16h zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů.

pozdějšího zákona by bylo pro pachatele příznivější, je rozhodující celkový výsledek z hlediska trestnosti posuzovaného činu, jehož by bylo dosaženo při aplikaci zákona účinného v době spáchání činu a zákona pozdějšího. Jestliže okolnosti vztahující se ke spáchání činu a k osobě pachatele jsou stejně významné podle nové i dřívější právní úpravy, pak pro závěr, který z posuzovaných zákonů je pro pachatele příznivější, je rozhodující srovnání trestů, které lze pachateli uložit (viz přiměřeně stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. Tpjn 302/2010 ze dne 27. října 2010).

Příklad: *Pokud by v konkrétním případě byla v důsledku zakotvení liberačních důvodů vyloučena odpovědnost za přestupek, pak by byla právní úprava zákona č. 250/2016 Sb. pro pachatele příznivější a měla by být aplikována nová právní úprava jako celek. Pokud však pachatel nenaplní v konkrétním případě liberační důvody, pak pro něj není nová právní úprava příznivější a není důvod pro její aplikaci (za předpokladu, že ostatní podmínky jsou shodné).*

Odpovědnost za přestupek se posoudí podle popsaných východisek **bez ohledu na to, zda řízení bylo zahájeno přede dnem, nebo až po dni nabytí účinnosti zákona č. 250/2016 Sb.;** rozhodující z hlediska posuzování odpovědnosti za přestupek je, zda k jednání zakládajícímu odpovědnost za přestupek došlo před nabytím, nebo až po nabytí účinnosti zákona č. 250/2016 Sb., nikoliv to, kdy bylo řízení zahájeno. Okamžik zahájení řízení má naopak význam pro aplikaci § 112 odst. 4 zákona č. 250/2016 Sb., tj. pro určení procesních předpisů, podle nichž má být v řízení postupováno.

Z judikatury:

- *„Rozhoduje-li krajský soud ve správním soudnictví o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, kterým bylo rozhodnuto o vině a trestu za správní delikt v situaci, kdy zákon, kterého bylo použito, byl po právní moci správního rozhodnutí změněn nebo zrušen, je povinen přihlídnout k zásadě vyjádřené ve větě druhé čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod, podle níž se trestnost činu posoudí a trest ukládá podle právní úpravy, která nabyla účinnosti až poté, kdy byl trestný čin spáchán, je-li to pro pachatele příznivější.“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. září 2020, č. j. č. j. 7 As 125/2020 – 42)*

- *„Zásadní vadou rozhodně není samotná skutečnost, že žalovaná i prvostupňový orgán ve svých rozhodnutích používají střídavě ve spojení s postihovaným jednáním žalobce slovní spojení „správní delikt“ a „přestupek“, byť dle § 112 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky, který byl účinný v době zahájení předmětného správního řízení, by již mělo být **správně užíváno pouze označení „přestupek“** (jakkoli stěžejní pro posouzení věci měla být jak z hlediska viny, tak z hlediska ukládané sankce, právní úprava účinná do 30. 6. 2017).“ (rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 24. září 2020, č. j. 51 A 2/2020)*

2) Přejídné ustanovení ve vztahu k promlčecí době

Cílem přejídného ustanovení v § 112 odst. 2 bylo přizpůsobit konstrukci lhůt ve zvláštních zákonech promlčecí době v zákoně č. 250/2016 Sb. Aplikace přejídného ustanovení však mohla vést k prodloužení doby, po kterou lze pachatele za přestupek potrestat, tedy ke zhoršení postavení pachatele. Ústavní soud přitom dospěl k závěru, že pod pojem „trestnost činu“ užitý v čl. 40 odst. 6 Listiny spadá i hmotněprávní úprava zániku trestní odpovědnosti a odpovědnosti za přestupek včetně promlčení trestní odpovědnosti a zániku odpovědnosti za přestupek uplynutím promlčecí doby. **Pro rozpor se zákazem retroaktivity proto Ústavní soud zrušil nejprve větu první v § 112 odst. 2 a poté i zbytek tohoto ustanovení.**¹⁵²

Po zrušení § 112 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb. je tak nadále třeba aplikovat lhůty pro projednání přestupku nebo jiného správního deliktu, lhůty pro uložení pokuty za přestupek nebo jiný správní delikt a lhůty pro zánik odpovědnosti za přestupek nebo jiný správní delikt upravené ve zvláštních zákonech, pokud nedošlo k jejich novelizaci zákonem č. 183/2017 Sb. (případně jiným pozdějším zákonem, který nahradil uvedené lhůty promlčecí dobou ve smyslu zákonem č. 250/2016 Sb.). Pokud k novelizaci zvláštních předpisů došlo, je třeba při posuzování přestupků spáchaných přede dnem nabytí účinnosti příslušné novelizace aplikovat obecné pravidlo, podle něhož se odpovědnost za přestupek posoudí podle zákona pozdějšího jen tehdy, je-li to pro pachatele příznivější.

Příklad: Podle § 77 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, platí, že řízení o uložení pokuty lze zahájit do jednoho roku ode dne, kdy se o porušení povinnosti dozvěděl orgán vykonávající státní požární dozor, a musí být pravomocně skončeno do tří let od porušení povinnosti. Do této doby se nezapočítává doba, po kterou se pro tentýž skutek vedlo trestní řízení. Po nález sp. zn. Pl. ÚS 15/19 je v **případě zákona o požární ochraně třeba aplikovat zmíněný § 77, neboť odpadl důvod neaplikovatelnosti, který byl založen § 112 odst. 2 větou první zákona č. 250/2016 Sb.** Ustanovení § 77 zákona o požární ochraně je speciální, a proto má přednost před obecnou úpravou promlčecích dob v zákoně č. 250/2016 Sb. Uvedený výklad se uplatní ve všech probíhajících řízeních, stejně jako v řízeních, která budou v budoucnu zahájena, a to i ve vztahu ke skutkům, které byly spáchany před vydáním nálezu Ústavního soudu.¹⁵³

¹⁵² Nález Ústavního soudu ze dne 4. února 2020, sp. zn. Pl. ÚS 15/19, vyhlášený pod č. 54/2020 Sb. a nález Ústavního soudu ze dne 16. června 2020, sp. zn. Pl. ÚS 4/20, vyhlášený pod č. 325/2020 Sb.

¹⁵³ Vydání nález Ústavního soudu nepředstavuje bez dalšího důvod pro přezkumné řízení nebo pro obnovu řízení u pravomocně skončených věcí. Podle § 71 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, platí, že pravomocná rozhodnutí vydaná na základě právního předpisu, který byl zrušen, zůstávají nedotčena; práva a povinnosti podle takových rozhodnutí však nelze vykonávat.

3) Přejchodné ustanovení ve vztahu k ustanovením o určení druhu a výměry správního trestu

Na určení druhu a výměry sankce za dosavadní přestupky a jiné správní delikty se od 1. července 2017 použijí ustanovení zákona č. 250/2016 Sb. o určení druhu a výměry správního trestu, je-li to pro pachatele výhodnější (například úprava polehčujících okolností); to platí i v případě, že by se odpovědnost za přestupek posuzovala podle zákona účinného v době spáchání přestupku.

Poznámka: Ačkoliv přechodná ustanovení zákona č. 250/2016 Sb. nehovoří o sankci zákazu pobytu, z § 2 odst. 5 téhož zákona („Při pozdějších změnách zákona, který je účinný při dokončení jednání, kterým je přestupek spáchán, se použije zákona nejmírnějšího.“) lze dovést, že pokud jde o otázku výkonu sankce zákazu pobytu, aplikuje se zákon č. 250/2016 Sb., jehož úprava je pro pachatele přestupku příznivější. Pokud tedy správní orgán uložil, příp. uloží pachateli přestupku, resp. správního deliktu sankci zákazu pobytu, která nebude (zcela nebo z části) vykonaná do 30. června t. r., nebude se ve výkonu takové sankce od 1. července pokračovat, neboť chybí právní opora k tomu, aby se postupovalo podle zrušené (tedy neplatné) právní úpravy. Pokud jde o trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání porušením zákazu pobytu, bylo možné jej spáchat pouze do 30. června t. r.; zákon č. 250/2016 Sb. nezná správní trest zákazu pobytu, a proto se ustanovení § 337 odst. 1 písm. d) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, stalo po 30. červnu 2017 obsoletním.

4) Přejchodné ustanovení k probíhajícím řízením

Jedná se o procesní přechodné ustanovení (nemá vliv na posuzování odpovědnosti za přestupek, viz bod 1) - řízení zahájená před 1. červencem 2017 se **dokončí podle dosavadní právní úpravy** (tj. řízení o přestupku fyzické osoby se dokončí podle zákona č. 200/1990 Sb. a správního řádu, zatímco řízení o správních deliktech právnických a podnikajících fyzických osob se dokončí podle správního řádu). V případě, že bude řízení zahájeno až po nabytí účinnosti zákona č. 250/2016 Sb., bude se v něm postupovat podle nové procesní úpravy, tj. podle procesních pravidel upravených v zákoně č. 250/2016 Sb. s podpůrnou aplikací správního řádu, a to bez ohledu na to, kdy byl přestupek spáchán. Zohlední se rovněž případné procesní odchylky v zákonech upravujících skutkové podstaty přestupků či dosavadních správních deliktů. Při aplikaci přechodných ustanovení vztahující se k procesní části zákona č. 250/2016 Sb. správní orgán **neposuzuje, zda je nová právní úprava pro pachatele (obviněného) příznivější.**

Pokud je příkaz prvním úkonem v řízení, byl doručen po 1. červenci 2017 a po tomto datu byl proti němu též podán odpor, čímž byl příkaz zrušen a pokračuje se v řízení, pak řízení bylo zahájeno po 1. červenci 2017 a po tomto datu také pokračuje dál (řízení tedy není pravomocně skončeno před 1. červencem 2017,

neboť k tomuto datu nebylo ani zahájeno). Nejedná se tedy o případ v § 112 odst. 4 zákona č. 250/2016 Sb. Proto by se v tomto řízení (po zrušení příkazu) mělo dále postupovat podle nového zákona.

V souvislosti s dosavadními návrhovými přestupky lze při přechodu na novou právní úpravu rozlišit několik typových situací:

Jedná se o procesní přechodné ustanovení (nemá vliv na posuzování odpovědnosti za přestupek, viz bod 1) - řízení zahájená před 1. červencem 2017 se **dokončí podle dosavadní právní úpravy** (tj. řízení o přestupku fyzické osoby se dokončí podle zákona č. 200/1990 Sb. a správního řádu, zatímco řízení o správních deliktech právnických a podnikajících fyzických osob se dokončí podle správního řádu). V případě, že bylo řízení zahájeno až po nabytí účinnosti zákona č. 250/2016 Sb., postupuje se v něm podle nové procesní úpravy, tj. podle procesních pravidel upravených v zákoně č. 250/2016 Sb. s podpůrnou aplikací správního řádu, a to bez ohledu na to, kdy byl přestupek spáchán. Zohledňují se rovněž případné procesní odchylky v zákonech upravujících skutkové podstaty přestupků či dosavadních správních deliktů. Při aplikaci přechodných ustanovení vztahující se k procesní části zákona č. 250/2016 Sb. správní orgán **neposuzuje, zda je nová právní úprava pro pachatele (obviněného) příznivější.**

Pokud byl **příkaz jako první úkon v řízení** doručen po 30. červnu 2017 (tj. za účinnosti zákona č. 250/2016 Sb.) a po tomto datu byl proti němu též podán odpor, čímž byl příkaz zrušen a pokračuje se v řízení, pak se nejedná o případ v § 112 odst. 4 zákona č. 250/2016 Sb.; řízení bylo zahájeno po 30. červnu 2017 a po tomto datu také pokračuje dál (řízení nebylo pravomocně skončeno před 1. červencem 2017, neboť nebylo v této době ani zahájeno). Proto by se v tomto řízení (po zrušení příkazu) mělo dále postupovat podle nového zákona.

V souvislosti se změnou koncepce řízení o návrhových přestupcích na řízení zahajovaná se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku mohlo nastat několik typových situací:

A) návrh došel správnímu orgánu před nabytím účinnosti zákona č. 250/2016 Sb. - v takovém případě bylo řízení o přestupku zahájeno podáním návrhu a uplatní se přechodné ustanovení v § 112 odst. 4 zákona č. 250/2016 Sb. - řízení se dokončí podle dosavadních předpisů, tj. navrhovatel bude mít stále postavení navrhovatele jako účastníka řízení ve smyslu zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění do 30. června 2017.

B) navrhovateli běžela v době nabytí účinnosti zákona č. 250/2016 Sb. 3 měsíční lhůta pro podání návrhu a návrh nebyl podán před 1. červencem 2017 – v takovém případě správní orgán poučil dosavadního navrhovatele o změně právní úpravy, o jeho procesním postavení podle nové právní úpravy (§ 71 a § 79 zákona č. 250/2016 Sb.) a určil mu lhůtu k podání souhlasu se zahájením řízení o přestupku podle § 79 odst. 3 zákona č. 250/2016 Sb. V popsaném případě totiž

řízení o přestupku nebylo zahájeno před nabytím účinnosti zákona č. 250/2016 Sb., a proto se neuplatní přechodné ustanovení v § 112 odst. 4 tohoto zákona a řízení bude probíhat podle nové právní úpravy.

C) navrhovatel zaslal správnímu orgánu návrh na zahájení řízení před 1. červencem 2017, avšak návrh byl doručen správnímu orgánu až po nabytí účinnosti zákona č. 250/2016 Sb. – v takovém případě řízení nebylo zahájeno před nabytím účinnosti zákona č. 250/2016 Sb. Podaný návrh na zahájení řízení bylo možné posoudit materiálně jako souhlas se zahájením řízení o přestupku, neboť z něho vyplývala vůle navrhovatele (respektive nově osoby přímo postižené spácháním přestupku), aby bylo řízení o přestupku zahájeno. V rámci oznámení o zahájení řízení o přestupku pak správní orgán poučil osobu, která se původně měla stát navrhovatelem, o jejím procesním postavení, tedy o procesních právech, které jí jako osobě přímo postižené spácháním přestupku přísluší (včetně práva vzít souhlas zpět až do vydání rozhodnutí o odvolání).

D) navrhovateli marně uplynula lhůta pro podání návrhu před 1. červencem 2017 – v takovém případě již nelze řízení o přestupku zahájit ani po nabytí zákona č. 250/2016 Sb., a to ani v případě, že by k zahájení řízení dala osoba přímo postižená spácháním přestupku (bývalý navrhovatel) souhlas.¹⁵⁴

5) Přechodné ustanovení ve vztahu k přezkumnému řízení a novému řízení

Pokud řízení o přestupku bylo již před nabytím zákona pravomocně skončeno a teprve po 30. červnu 2017 došlo na základě mimořádných opravných nebo dozorčích prostředků ke zrušení pravomocného rozhodnutí a k provedení nového řízení, postupuje se v novém řízení podle nové právní úpravy, tj. **podle zákona č. 250/2016 Sb.**

6) Přechodné ustanovení ve vztahu k blokovému řízení

Na blokové řízení upravené v dosavadních zákonech se ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona **hledí jako na příkazní řízení, při němž je příkaz vydáván na místě** (budou se tedy aplikovat § 91, 92 a 101 zákona č. 250/2016 Sb.).

7) Přechodné ustanovení ke komisi k projednávání přestupků

Na komise k projednávání přestupků zřízené podle dosavadní právní úpravy se ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona **hledí jako na komise zřízené podle tohoto**

¹⁵⁴ Blíže viz závěr č. 159 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu a správnímu trestání ze dne 24. listopadu 2017, dostupný na: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu-a-spravnimu-trestani.aspx>.

zákona, tj. komise mohou pokračovat bez dalšího ve své činnosti a projednávat přestupky podle právní úpravy v zákoně č. 250/2016 Sb. Toto přechodné ustanovení se nevztahuje na komise rady obce pověřené projednáváním přestupků.

8) Přechodné ustanovení k veřejnoprávním smlouvám

Platnost veřejnoprávních smluv uzavřených před nabytím zákona č. 250/2016 Sb. není dotčena. Veřejnoprávní smlouvy (včetně smluv uzavřených na dobu neurčitou), které byly uzavřeny před 1. červencem 2017 zůstaly v platnosti i po nabytí účinnosti zákona č. 250/2016 Sb. Ustanovení § 105 zákona č. 250/2016 Sb. se vztahuje pouze na smlouvy uzavřené po 1. července 2017. **Veřejnoprávní smlouvy uzavřené před 1. červencem 2017 tedy není nutné měnit ani vypovídat.** Pokud došlo k převedení skutkových podstat přestupků do jiného zákona, lze vycházet z toho, že danou veřejnoprávní smlouvou je bez dalšího přenesena rovněž příslušnost k projednávání těchto přestupků.

Pro **uzavírání dodatků** k veřejnoprávním smlouvám o přenosu příslušnosti k projednávání přestupků uzavřeným před 1. červencem 2017 platí omezení v § 105 zákona č. 250/2016 Sb. Z toho vyplývá, že obce základního typu nebudou moci sjednávat dodatky k veřejnoprávním smlouvám, které mezi sebou uzavřely před 1. červencem 2017, neboť podle § 105 již takovou smlouvu uzavírat nemohou.

Dodatek k veřejnoprávní smlouvě uzavřené na dobu určitou **spočívající ve změně paušální částky** za projednaný přestupek je přípustný, i když veřejnoprávní smlouva byla uzavřena pouze na určitý okruh přestupků (dodatek sám se v takovém případě nedotýká okruhu přestupků projednávaných na základě veřejnoprávní smlouvy, a není proto v rozporu s § 105 zákona č. 250/2016 Sb.). Dodatek k veřejnoprávní smlouvě uzavřené na dobu určitou spočívající v **prodloužení trvání** veřejnoprávní smlouvy je přípustný pouze tehdy, jestliže veřejnoprávní smlouva ve znění dodatku nebude v rozporu s § 105 zákona č. 250/2016 Sb. (svou povahou jde o uzavření nové smlouvy na další období, která by již měla vyhovovat podmínkám v § 105).¹⁵⁵

V případě, že by strany veřejnoprávní smlouvy uzavřené před 1. červencem 2017 přistoupily k její změně po nabytí účinnosti zákona č. 250/2016 Sb. takovým způsobem, že by rozšířily její předmět na všechny přestupky spadající do působnosti obcí, pak by byla taková změna v souladu s § 105 zákona č. 250/2016 Sb. To by platilo samozřejmě pouze za předpokladu, že by byla splněna též podmínka, podle které může obec uzavřít takovou veřejnoprávní smlouvu pouze s obcí s pověřeným obecním úřadem nebo s obcí s rozšířenou působností.

¹⁵⁵ Blíže viz Závěr č. 156 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu a správnímu trestání ze dne 12. května 2017, dostupný na: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu-a-spravnimu-trestani.aspx>.

Vzhledem ke shora uvedenému je tedy možné změnit veřejnoprávní smlouvu tak, že se rozšíří její předmět na projednávání všech přestupků v působnosti obce. V takových případech tedy není nutné vypovídat dosavadní veřejnoprávní smlouvu a uzavírat namísto ní veřejnoprávní smlouvu novou, přestože **uzavření zcela nové veřejnoprávní smlouvy je z obecného pohledu řešením nejvhodnějším.**

9) Přejídné ustanovení ke kvalifikačním požadavkům na oprávněné úřední osoby

Do 31. prosince 2023 může činnost oprávněné úřední osoby vykonávat také osoba, která nesplňuje kvalifikační požadavky podle § 111; po této době může činnost oprávněné úřední osoby vykonávat také úřední osoba, která k 1. lednu 2024 nejméně 5 let projednávala přestupky a rozhodovala o nich.

Pro účely posuzování splnění podmínky 5 leté praxe podle § 112 odst. 9 zákona č. 250/2016 Sb. se **započítává též praxe v projednávání dosavadních jiných správních deliktů.** Naopak pokud osoba po dobu nejméně 5 let projednávala přestupky a rozhodovala o nich pouze příkazem na místě, resp. podle předchozí právní úpravy v blokovém řízení, nesplňuje podmínku 5leté praxe, protože tento způsob vyřízení přestupku není srovnatelný svou náročností se standardním řízením o přestupku.

Speciální přejídné ustanovení se vztahuje na **předsedu komise pro projednávání přestupků**, který musí do 31. prosince 2023 mít vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu právo a právní věda, právo nebo bezpečnostně právní studia anebo zvláštní odbornou způsobilost; po této době pak musí splňovat požadavky podle § 111, Na předsedu komise pro projednávání přestupků se nevztahuje výjimka z kvalifikačních požadavků podle § 112 odst. 9 věty druhé zákona č. 250/2016 Sb.¹⁵⁶

Doplňuje se 18měsíční přejídné období pro nově nastoupivší oprávněné úřední osoby, během níž musí tyto osoby splnit kvalifikační požadavky, tedy dokončit již probíhající vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu právo a právní věda, právo nebo bezpečnostně právní studia nebo absolvovat zkoušku odborné způsobilosti. Jedná se o obdobné přejídné období, jaké je stanoveno v § 21 zákona č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, pro splnění zkoušky zvláštní odborné způsobilosti. Tato délka by měla být dostatečná i pro složení zkoušky odborné způsobilosti podle zákona č. 250/2016 Sb. Nesplnění kvalifikačních požadavků

¹⁵⁶ Blíže k tomu částečně použitelný závěr č. 161 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu a správnímu trestání ze dne 24. 11. 2017, dostupný na: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu-a-spravnimu-trestani.aspx>.

v uvedené lhůtě bude znamenat, že úřední osoba nebude moci nadále provádět úkony správního orgánu v řízení o přestupku.

Přechodné období pro nově nastoupivší úřední osoby se nijak nedotkne přechodného období upraveného v ustanovení § 112 odst. 9 věty první (lhůta do 31. prosince 2023). Pokud úřední osoba začala provádět úkony správního orgánu v řízení o přestupku 18 měsíců před 1. 1. 2024 nebo i dříve, kvalifikační požadavky bude muset splňovat od 1. 1. 2024. Pokud úřední osoba začala provádět úkony správního orgánu v řízení o přestupku později než 18 měsíců před 1. 1. 2024, bude muset po 1. 1. 2024 splňovat kvalifikační požadavky po uplynutí dosud zbývajících částí předmětného 18měsíčního období (např. začala-li úkony provádět 17 měsíců před 1. 1. 2024, bude jí k tomuto datu zbývat jeden měsíc ke splnění kvalifikačních požadavků).

PŘECHODNÁ USTANOVENÍ K ZÁKONU Č. 417/2021 Sb.

Zákon č. 417/2021 Sb. nabyl účinnosti 1. února 2022. Ve vztahu k zákonu č. 250/2016 Sb. jsou upravena následující přechodná ustanovení v čl. II:

1. Zahájená řízení o přestupku, která nebyla pravomocně skončena přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se dokončí podle zákona č. 250/2016 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

Jedná se o standardní procesní přechodné ustanovení založené na nepřímé retroaktivitě. Například nově doplňovaná ustanovení § 72a (ochrana osob vystupujících v řízení o přestupku) a § 72b (nepřípustné zastoupení) se tak bude moci uplatnit v řízeních zahájených za účinnosti zákona č. 417/2021 Sb. (tj. od 1. února 2022).

2. V zahájených řízeních o přestupku, která nebyla pravomocně skončena přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, správní orgán neuloží povinnost nahradit náklady řízení paušální částkou, je-li o přestupku rozhodnuto příkazem na místě.

Jedná se o speciální úpravu vůči přechodnému ustanovení upraveném v předcházejícím bodě. Povinnost nahradit náklady při rozhodování příkazem na místě se tedy nebudou ukládat ani v řízení o přestupku zahájeném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. K tomu ostatně směřovala též výkladová praxe před nabytím účinnosti zákona č. 417/2021 Sb., neboť v § 92 odst. 2 se mezi náležitostmi příkazového bloku neuvádí náhrada nákladů řízení.

3. Lhůta podle § 111 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se vztahuje na oprávněné úřední osoby, které začaly provádět úkony správního orgánu v řízení o přestupku po nabytí účinnosti tohoto zákona.

Jedná se o přechodné ustanovení k nově zaváděné lhůtě 18 měsíců, během níž musí oprávněná úřední osoba, která začala provádět úkony správního orgánu v řízení o přestupku, splnit kvalifikační požadavky. Pro vyloučení retroaktivního působení zákona se stanoví, že se nově zaváděná lhůta uplatní až v případech, které nastanou po nabytí účinnosti zákona č. 417/2021 Sb.

4. Posledním kalendářním rokem, pro který je zpracováván přehled přestupků podle § 110 zákona č. 250/2016 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, je kalendářní rok 2020.

Přechodné ustanovení souvisí se zrušením § 110, který upravoval povinnost zpracovávat přehled přestupků. Za účelem vyloučení pochybností je výslovně stanoveno, že posledním rokem, za který byl přehled přestupků zpracován, byl rok 2020 (přehled přestupků zveřejnila jednotlivá ministerstva a ústřední správní úřady na svých internetových stránkách v zákonem stanovené lhůtě do konce dubna 2021).

DALŠÍ INFORMACE

Materiály a informace k nové úpravě přestupkového práva Ministerstvo vnitra průběžně zveřejňuje na svých internetových stránkách: <http://www.mvcr.cz/clanek/spravni-rad-informace-o-spravnim-radu.aspx> (tedy pod záložkami „Legislativa – Přestupky“).

Příloha

VZOR¹⁵⁷

Rozhodnutí o přestupku podle § 93 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

*Označení správního orgánu
adresa správního orgánu*

Místo

Datum: X. měsíc 20XX

Č. j.: XXXX

Počet listů: X

ROZHODNUTÍ o přestupku

Označení správního orgánu, příslušný podle *odkaz na ustanovení právního předpisu upravujícího věcnou příslušnost*, v řízení o přestupku vedeném podle zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „zákon o odpovědnosti za přestupky“), a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“), rozhodl takto:

I. Obviněný *Titul. Jméno Příjmení*, nar. *X. měsíc XXXX*, trvale bytem *adresa místa trvalého pobytu* (dále jen „obviněný“), se uznává vinným z *označení přestupku s odkazem na ustanovení právního předpisu upravujícího příslušnou skutkovou podstatu*,¹⁵⁸ kterého se *úmyslně/z nedbalosti*¹⁵⁹ dopustil tím, že *popis skutku, s označením místa a času spáchání přestupku*.

II. Za přestupek se obviněnému v souladu s *odkaz na ustanovení právního předpisu upravujícího druh a výměru správního trestu* ukládá *druh a výměra správního trestu*,

¹⁵⁷ Vzor představuje pouze doporučenou podobu rozhodnutí o přestupku a není právně závazný. Vzor je třeba vždy použít s ohledem na konkrétní okolnosti případu a v návaznosti na tyto okolnosti jej upravit, doplnit či jinak přizpůsobit.

¹⁵⁸ Např. „přestupku proti občanskému soužití dle § 7 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích“. Rovněž je třeba s ohledem na časovou působnost uvést přesné znění zákona, z něhož se při posuzování odpovědnosti za přestupek vychází (tj. buď ve znění příslušné novely, nebo ve znění účinném od, příp. do určitého data). Právní kvalifikace přestupku, ze kterého je obviněný uznán vinným, musí odpovídat právní kvalifikaci přestupku, ze kterého byl obviněný obviněn v oznámení o zahájení řízení o přestupku. Její změna je možná jen v případě, že ze spisové dokumentace je zřejmé, že s touto změnou právní kvalifikace přestupku byl obviněný prokazatelně seznámen, a že měl možnost se k této změně vyjádřit.

¹⁵⁹ Jedná se o povinnou náležitost výrokové části rozhodnutí podle § 93 odst. 1 písm. d) zákona o odpovědnosti za přestupky, avšak pouze v případě přestupku fyzické osoby (u právníků a podnikajících fyzických osob se forma zavinění nezkontroluje, a tedy ani se neuvádí ve výrokové části rozhodnutí o přestupku).

např. pokuta ve výši 500 Kč (slovy pět set korun českých) splatná do 30 dnů¹⁶⁰ ode dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí.

III. Za přešupek se obviněnému v souladu s § 52 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přešupky a *odkaz na ustanovení právního předpisu umožňující uložit omezující opatření za daný přešupek¹⁶¹* a zároveň se za tento přešupek ukládá obviněnému omezující opatření spočívající v *specifikace uložené povinnosti¹⁶², a to v délce 10 měsíců.¹⁶³*

IV. Obviněnému se v souladu s § 95 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přešupky, a § 6 odst. 1 vyhlášky č. 520/2005 Sb., o rozsahu hotových výdajů a ušlého výdělku, které správní orgán hradí jiným osobám, a o výši paušální částky nákladů řízení, ve znění pozdějších předpisů, ukládá povinnost nahradit náklady řízení paušální částkou ve výši 1.000,- Kč (slovy jeden tisíc korun českých) splatnou do **30 dnů** ode dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í:

V odůvodnění se uvedou důvody výroku nebo výroků rozhodnutí, podklady pro jeho vydání, úvahy, kterými se správní orgán řídil při jejich hodnocení a při výkladu právních předpisů, a informace o tom, jak se správní orgán vypořádal se všemi návrhy a námitkami účastníků a s jejich vyjádřením k podkladům rozhodnutí (§ 68 odst. 3 správního řádu).

Je nutné se podřadit konkrétní skutkové okolnosti pod znaky skutkové podstaty přešupku, zabývat se všemi podmínkami odpovědnosti, včetně materiálního znaku přešupku, tj. společenské škodlivosti (§ 5 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přešupky).¹⁶⁴

Je nutné zabývat se i dalšími podmínkami odpovědnosti – v případě fyzické osoby věkem, zaviněním a přičetností (§ 13 a násl. zákona o odpovědnosti za přešupky), jakož i tím, zda její jednání naplnilo znaky skutkové podstaty přešupku. U právnické osoby a případně též podnikající fyzické osoby se zkoumá mj. přičitatelnost jednání fyzických osob, které za ni jednájí (§ 20 a 22 zákona o odpovědnosti za přešupky).

¹⁶⁰ Správní orgán může v souladu s § 46 odst. 2 stanovit také jinou lhůtu, včetně lhůty kratší, která by však neměla být nepřiměřeně krátká.

¹⁶¹ Např. § 7 odst. 6 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přešupcích.

¹⁶² Omezující opatření může spočívat v zákazu navštěvovat určená veřejně přístupná místa nebo místa, kde se konají sportovní, kulturní a jiné společenské akce, popřípadě v povinnosti zdržet se styku s určitou osobou nebo vymezeným okruhem osob nebo v povinnosti podrobit se vhodnému programu pro zvládnutí agrese nebo násilného chování. Konkrétní místa/okruh osob/program musí být ve výroku rozhodnutí specifikován.

¹⁶³ Podle ustanovení § 52 odst. 3 zákona o odpovědnosti za přešupky lze omezující opatření uložit též s účinky mimo správní obvod správního orgánu, který je ukládá. V případě využití této možnosti správním orgánem je nutno ve výroku vymežit územní rozsah účinků omezujícího opatření (na celém území České republiky, v územních obvodech vyjmenovaných správních orgánů apod.).

¹⁶⁴ Zpravidla bude společenská škodlivost dána naplněním znaků skutkové podstaty, avšak v hraničních případech bagatelního jednání ji bude třeba blíže odůvodnit; tím podrobněji pak v případech, kdy správní orgán pachatele přešupku nepotrestá z důvodu, že dojde k závěru, že čin není přešupkem pro absenci společenské škodlivosti – v takovém případě pak řízení zastaví usnesením podle § 76 odst. 1 písm. a) zákona o odpovědnosti za přešupky.

Dále se posuzuje, zda právnická nebo podnikající fyzická osoba prokázala, že vynaložila veškeré úsilí, aby porušení povinnosti zabránila (§ 21 a 23 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky).¹⁶⁵

Při odůvodnění uloženého správního trestu je třeba zabývat se zejména okolnostmi uvedenými v § 37 zákona o odpovědnosti za přestupky, povahou a závažností přestupku podle kritérií uvedených v § 38 zákona o odpovědnosti za přestupky, včetně polehčujících a přitěžujících okolností v § 39 a 40 zákona o odpovědnosti za přestupky. U pokuty se odůvodní její přiměřenost a potřebnost z hlediska preventivě-represivní funkce, a to v rámci zákonného rozpětí s přihlédnutím k povaze a závažnosti přestupku.¹⁶⁶ Obdobně u dalších institutů, například u omezujícího opatření je třeba odůvodnit přímou souvislost mezi spáchaným přestupkem a omezujícím opatřením a jeho přiměřenost povaze a závažnosti spáchaného přestupku a osobním poměrům pachatele.¹⁶⁷

Rovněž je třeba odůvodnit uložení paušální částky náhradu nákladů řízení. Správní orgán může na požádání paušální částku snížit. Je tedy třeba uvést, že obviněný o toto nepožádal, anebo v případě že tak učinil, proč mu nebylo vyhověno (viz § 79 odst. 5 správního řádu).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat odvolání u **označení správního orgánu, který napadené rozhodnutí vydal**, a to do 15 dnů ode dne jeho oznámení. O odvolání rozhoduje **označení nadřízeného služebního orgánu**.

Jméno, příjmení, funkce
a podpis
oprávněné úřední osoby¹⁶⁸

Otisk úředního razítka

Rozdělovník: Za podpisovou doložkou by mělo být jednoznačně uvedeno, komu se rozhodnutí oznamuje. Toto je aktuální například v případech, kdy účastník řízení je zastoupen zmocněncem (přitom je nutno rozlišovat rozsah zmocnění dle § 33 odst. 2 správního řádu).

¹⁶⁵ Povinnost prokazovat vynaložení daného úsilí ovšem spočívá na obviněném.

¹⁶⁶ U zákazu činnosti se odůvodní zejména přiměřenost jeho délky, souvislost s výkonem činnosti, u propadnutí věci naplnění podmínek podle § 48 odst. 1 až 3, u zveřejnění rozhodnutí o přestupku jeho přiměřenost, odůvodnění lhůty, během níž se rozhodnutí zveřejní. U upuštění a podmíněného upuštění od uložení správního trestu je třeba odůvodnit splnění podmínek pro takový postup (tj. zejména odůvodnit, proč v daném případě postačí samotné projednání přestupku, viz § 42 odst. 1 a § 43 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky). U mimořádného snížení výměry pokuty je nutno zabývat se podmínkami uvedenými v § 44 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky.

¹⁶⁷ U zabránění věci podmínky podle § 53 odst. 1 nebo se odůvodní postup podle § 53 odst. 2 (§ 52 odst. 2 a 3 zákona o odpovědnosti za přestupky).

¹⁶⁸ Podpis oprávněné úřední osoby lze na stejnopisu písemného vyhotovení rozhodnutí zasílaném účastníkovi řízení nahradit doložkou "vlastní rukou" nebo zkratkou "v. r." u příjmení oprávněné úřední osoby a doložkou "Za správnost vyhotovení:" s uvedením jména, příjmení a podpisu úřední osoby, která odpovídá za písemné vyhotovení rozhodnutí (§ 69 odst. 1 správního řádu).